

ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารที่ส่งผลต่อคุณภาพผู้เรียนตามมาตรฐานการศึกษา
ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่
การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3

การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองเสนอมหาวิทยาลัยพะเยา เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา

หลักสูตรการศึกษามหาบัณฑิต

สาขาวิชาการบริหารการศึกษา

พฤษภาคม 2568

ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยพะเยา

ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารที่ส่งผลต่อคุณภาพผู้เรียนตามมาตรฐานการศึกษา
ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่
การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3

อนุชิต หอมแก่นจันทร์

การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองเสนอมหาวิทยาลัยพะเยา เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา

หลักสูตรการศึกษามหาบัณฑิต

สาขาวิชาการบริหารการศึกษา

พฤษภาคม 2568

ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยพะเยา

AN INSTRUCTIONAL LEADERSHIP OF SCHOOL ADMINISTRATOR AFFECTING TO
STUDENT QUALITY BASED ON BASIC EDUCATION STANDARDS OF SCHOOL
UNDER CHIANG RAI PRIMARY EDUCATION SERVICE AREA OFFICE 3

An Independent Study Submitted to University of Phayao
in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Master of Education in Educational Administration

May 2025

Copyright by University of Phayao

การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง

เรื่อง

ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารที่ส่งผลต่อคุณภาพผู้เรียนตามมาตรฐานการศึกษา
ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่

การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3

ของ อนุชิต หอมแก่นจันทร์

ได้รับพิจารณาอนุมัติให้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา

หลักสูตรการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา

ของมหาวิทยาลัยพะเยา

..... ประธานกรรมการสอบการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง
(รองศาสตราจารย์ ดร.ฉลอง ชาติรูปะชีวิน)

..... อาจารย์ที่ปรึกษาการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง
(ดร.นริศรา เสือคล้าย)

..... อาจารย์บัณฑิตศึกษามหาวิทยาลัยพะเยา
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุนทร คล้ายอ่ำ)

..... คณบดีวิทยาลัยการศึกษา
(รองศาสตราจารย์ ดร.รักชิต สุทธิพงษ์)

เรื่อง: ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารที่ส่งผลต่อคุณภาพผู้เรียนตามมาตรฐานการศึกษา ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3

ผู้ศึกษาค้นคว้า: อนุชิต หอมแก่นจันทร์

อาจารย์ที่ปรึกษา: ดร.นริศรา เสือคล้าย

คำสำคัญ: ภาวะผู้นำทางวิชาการ, ผู้บริหารโรงเรียน, คุณภาพผู้เรียน

บทคัดย่อ

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียน 2) เพื่อศึกษาคุณภาพผู้เรียนตามมาตรฐานการศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานของโรงเรียน 3) เพื่อศึกษาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารที่ส่งผลต่อคุณภาพผู้เรียนตามมาตรฐานการศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานของโรงเรียน และ 4) เพื่อสร้างสมการพยากรณ์คุณภาพผู้เรียนตามมาตรฐานการศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3 กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ข้าราชการครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3 รวมทั้งสิ้น 327 คน กำหนดขนาดตัวอย่างโดยใช้สูตรของทาร์โร ยามาเน่ และทำการสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้น เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ โดยมีค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับเท่ากับ 0.882 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ การแจกแจงความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์สมการถดถอยพหุคูณ ผลการวิจัยพบว่า 1) ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการบริหารจัดการหลักสูตร รองลงมา คือ ด้านการนิเทศการสอน ด้านการกำหนดภารกิจของโรงเรียน ด้านการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ และด้านการจัดบรรยากาศที่ส่งเสริมทางวิชาการ 2) คุณภาพผู้เรียนตามมาตรฐานการศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานของโรงเรียน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้เรียน รองลงมา คือ ด้านผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียน 3) ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อคุณภาพผู้เรียน มีจำนวน 4 ด้าน คือ ด้านการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ (X_5) ด้านการบริหารจัดการหลักสูตร (X_4) ด้านการกำหนดภารกิจของโรงเรียน (X_1) และด้านการจัดบรรยากาศที่ส่งเสริมทางวิชาการ (X_2) 4) เมื่อพิจารณาสมการพยากรณ์คุณภาพผู้เรียนตามมาตรฐานการศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3 พบว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนทั้ง 4 ด้าน สามารถร่วมกันพยากรณ์คุณภาพผู้เรียนได้ร้อยละ 51.30 โดยด้านการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ มีขนาดอิทธิพลสูงสุด รองลงมาคือ ด้านการกำหนดภารกิจของโรงเรียน ด้านการบริหารจัดการหลักสูตร และด้านการจัดบรรยากาศที่ส่งเสริมทางวิชาการ ตามลำดับ

Title: AN INSTRUCTIONAL LEADERSHIP OF SCHOOL ADMINISTRATOR AFFECTING TO STUDENT QUALITY BASED ON BASIC EDUCATION STANDARDS OF SCHOOL UNDER CHIANG RAI PRIMARY EDUCATION SERVICE AREA OFFICE 3

Author: Anuchit Homkanjun

Advisor: Dr. Narissara Suaklay

Keywords: Academic Leadership, School Administrators, Student Quality

ABSTRACT

This research aimed: 1) to study academic leadership of school administrators; 2) to examine student quality according to basic education standards; 3) to investigate how academic leadership of school administrators affects student quality in accordance with basic education standards; and 4) to create a predictive equation for student quality based on basic education standards in schools under Chiang Rai Primary Educational Service Area Office 3. The research sample consisted of 327 teachers from schools under Chiang Rai Primary Educational Service Area Office 3, determined using Taro Yamane's formula and selected through stratified random sampling. The research instrument was a five-point rating scale questionnaire with a reliability coefficient of 0.882. Data were analyzed using frequency distribution, percentage, mean, standard deviation, and multiple regression analysis. The research findings revealed that: 1) The overall academic leadership of school administrators was at a high level. The aspect with the highest mean was curriculum management, followed by instructional supervision, school mission establishment, learning resource development, and creation of an academic-promoting atmosphere. 2) Overall student quality according to basic education standards was at a high level. The aspect with the highest mean was desirable student characteristics, followed by student achievement. 3) Four dimensions of academic leadership significantly influenced student quality: learning resource development (X_5), curriculum management (X_4), school mission establishment (X_1), and academic climate promotion (X_2). 4) Regarding the prediction equation for student quality according to basic education standards in schools under Chiang Rai Primary Educational Service Area Office 3, the four dimensions of academic leadership collectively predicted 51.30 percent of student quality variance. Learning resource development had the highest influence, followed by school mission establishment, curriculum management, and academic climate promotion, respectively.

กิตติกรรมประกาศ

การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง เรื่อง ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารที่ส่งผลต่อคุณภาพผู้เรียนตามมาตรฐานการศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3 สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี โดยได้รับความกรุณาและช่วยเหลืออย่างดีจากผู้เกี่ยวข้องหลายฝ่าย ผู้วิจัยขอขอบพระคุณ ดร.นริศรา เสือคล้าย ซึ่งเป็นอาจารย์ที่ปรึกษา ตรวจสอบแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ ด้วยความเอาใจใส่ยิ่ง จนการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองฉบับนี้สำเร็จโดยสมบูรณ์ ผู้วิจัยขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูง

ขอขอบพระคุณผู้ทรงคุณวุฒิทั้ง 3 ท่าน ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุนทร คล้ายอำรองคสมบัติฝ่ายบริหารและพัฒนาคุณภาพนิสิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา วิทยาลัยการศึกษามหาวิทยาลัยพะเยา ดร.สุพิช ชัยมงคล ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านห้วยไคร้ และนายทนต์ย์ จันทรแปงเงิน ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านธารทอง ที่กรุณาให้คำแนะนำ แก้ไขและตรวจสอบเครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าจนทำให้การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้สมบูรณ์และมีคุณค่า

ขอขอบพระคุณข้าราชการครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3 ที่ให้ความอนุเคราะห์ในการให้ข้อมูลและตอบแบบสอบถามในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้

ขอขอบพระคุณ คณาจารย์ เจ้าหน้าที่ทุกท่าน ของวิทยาลัยการศึกษา และมหาวิทยาลัยพะเยา ที่ประสิทธิ์ประสาทสรรพความรู้ทั้งปวง และให้คำแนะนำระหว่างการศึกษาตลอดมา เหนือสิ่งอื่นใดขอกราบขอบพระคุณบิดา มารดา ครอบครัวที่ได้ให้การสนับสนุนและเป็นพลังใจในยามที่เหนื่อยล้า และให้การสนับสนุนในทุก ๆ ด้าน จนทำให้การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้สำเร็จลุล่วงไปด้วยดี

อนุชิต หอมแก่นจันทร์

สารบัญ

หน้า

บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ	ฉ
สารบัญ.....	ช
สารบัญตาราง.....	ญ
สารบัญภาพ	ฎ
บทที่ 1 บทนำ.....	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
คำถามการวิจัย.....	3
วัตถุประสงค์การวิจัย.....	3
สมมติฐานการวิจัย.....	4
ขอบเขตการวิจัย.....	4
นิยามศัพท์เฉพาะ	6
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับการวิจัย	9
บทที่ 2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	11
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3.....	11
แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหาร	22
แนวคิดเกี่ยวกับคุณภาพผู้เรียน	47
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	53
กรอบแนวคิดการวิจัย	56
บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย	58

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง.....	58
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	59
การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	61
การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้.....	62
บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	65
ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์สถานภาพส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม.....	66
ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3.....	68
ตอนที่ 3 ผลการวิเคราะห์คุณภาพผู้เรียนตามมาตรฐานการศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3.....	74
ตอนที่ 4 ผลการวิเคราะห์ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารที่ส่งผลต่อคุณภาพผู้เรียน ตามมาตรฐานการศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3	77
ตอนที่ 5 ผลการสร้างสมการพยากรณ์คุณภาพผู้เรียนตามมาตรฐานการศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3.....	80
บทที่ 5 บทสรุป.....	83
สรุปผลการวิจัย	83
อภิปรายผลการวิจัย.....	86
ข้อเสนอแนะ.....	92
บรรณานุกรม.....	94
ภาคผนวก.....	102
ภาคผนวก ก รายนามผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือวิจัย	103
ภาคผนวก ข แบบสอบถามเพื่อการวิจัย	104
ภาคผนวก ค การคำนวณหาค่าดัชนีความสอดคล้องของแบบสอบถาม.....	111

ประวัติผู้วิจัย.....	116
----------------------	-----

สารบัญตาราง

หน้า

ตาราง 1 แสดงรายชื่อสถานศึกษา และจำนวนผู้บริหารสถานศึกษาและข้าราชการครูในสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3 ปี การศึกษา 2567 จำแนกตามขนาด สถานศึกษาตามเกณฑ์การบริหารงบประมาณ	12
ตาราง 2 แสดงการสังเคราะห์ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาจากแนวคิด ของนักการ ศึกษา	34
ตาราง 3 แสดงการวิเคราะห์องค์ประกอบย่อยของภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา ด้านการกำหนดภารกิจของโรงเรียน	37
ตาราง 4 แสดงการวิเคราะห์องค์ประกอบย่อยของภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา ด้านการจัดบรรยากาศที่ส่งเสริมทางวิชาการ	39
ตาราง 5 แสดงการวิเคราะห์องค์ประกอบย่อยของภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา ด้านการนิเทศการศึกษา	41
ตาราง 6 แสดงการวิเคราะห์องค์ประกอบย่อยของภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา ด้านการบริหารจัดการหลักสูตร	45
ตาราง 7 แสดงจำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย	59
ตาราง 8 แสดงจำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามสถานภาพส่วนตัว	67
ตาราง 9 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับภาวะผู้นำทางวิชาการของ ผู้บริหาร โรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3 โดยภาพรวม (X_{tot})	68
ตาราง 10 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับภาวะผู้นำทางวิชาการของ ผู้บริหาร โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3 ด้านการกำหนดภารกิจของ โรงเรียน (X_1)	69
ตาราง 11 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับภาวะผู้นำทางวิชาการของ ผู้บริหาร โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3 ด้านการจัดบรรยากาศที่ ส่งเสริมทางวิชาการ (X_2)	70
ตาราง 12 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับภาวะผู้นำทางวิชาการของ ผู้บริหาร โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3 ด้านการนิเทศการสอน (X_3)	71

ตาราง 13 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับภาวะผู้นำทางวิชาการของ ผู้บริหาร โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3 ด้านการบริหารจัดการ หลักสูตร (X_4).....	72
ตาราง 14 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับภาวะผู้นำทางวิชาการของ ผู้บริหาร โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3 ด้านการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ (X_5).....	73
ตาราง 15 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับคุณภาพผู้เรียนในโรงเรียน สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3 โดยภาพรวม (Y_{tot}).....	74
ตาราง 16 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับคุณภาพผู้เรียนในโรงเรียน สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3 ด้านผลสัมฤทธิ์ ทางวิชาการ (Y_1).....	75
ตาราง 17 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับคุณภาพผู้เรียนในโรงเรียน สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3 ด้านคุณลักษณะ ที่พึงประสงค์ของผู้เรียน (Y_2).....	76
ตาราง 18 แสดงค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหาร รายด้านกับ คุณภาพผู้เรียนของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3	78
ตาราง 19 แสดงผลการศึกษาความสัมพันธ์พหุคูณ และอำนาจการพยากรณ์ของภาวะผู้นำ ทาง วิชาการของผู้บริหารกับคุณภาพผู้เรียนของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา เชียงราย เขต 3	79
ตาราง 20 แสดงผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรพยากรณ์ที่แยกเป็นรายด้าน เพื่อ ตรวจสอบสถานะร่วมเส้นตรงพหุ (Multicollinearity).....	79
ตาราง 21 แสดงผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนในการพยากรณ์ระดับคุณภาพผู้เรียน ของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3 จากภาวะผู้นำทางวิชาการทั้ง 5 ด้าน.....	80
ตาราง 22 แสดงค่าสถิติตัวแปรพยากรณ์ที่ใช้พยากรณ์ระดับคุณภาพผู้เรียนของโรงเรียน สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3.....	81

ภาพ 1 แสดงกรอบแนวคิดการวิจัย	57
------------------------------------	----

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การศึกษาเป็นสิทธิขั้นพื้นฐานที่ประชาชนชาวไทยพึงได้รับอย่างเสมอภาคและทั่วถึง โดยรัฐมีหน้าที่ในการจัดให้มีการศึกษาสำหรับประชาชนในทุกช่วงวัย เพื่อส่งเสริมการพัฒนาศักยภาพในทุกมิติของชีวิต การศึกษาถือเป็นรากฐานทางปัญญาที่สำคัญ ซึ่งมีบทบาทในการเสริมสร้างทักษะ คุณลักษณะ และสมรรถนะของบุคคล อันนำไปสู่การประกอบอาชีพสุจริต การดำรงชีวิตร่วมกับผู้อื่นในสังคมอย่างมีความสุข และการเสริมสร้างความมั่นคงทั้งในระดับสังคมและประเทศชาติ นอกจากนี้ การศึกษายังเป็นเครื่องมือสำคัญในการขับเคลื่อนการพัฒนาประเทศให้เจริญก้าวหน้าอย่างยั่งยืน ประเทศไทยจึงมุ่งเน้นการพัฒนาการศึกษาเพื่อยกระดับขีดความสามารถในการแข่งขันบนเวทีโลก ภายใต้บริบทของการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วในศตวรรษที่ 21 โดยตระหนักถึงบทบาทของการศึกษาในฐานะกลไกหลักในการพัฒนาประเทศ เมื่อแผนการศึกษาแห่งชาติฉบับเดิมสิ้นสุดลง กระทรวงศึกษาธิการโดยสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษาได้จัดทำแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560–2579 เพื่อเป็นกรอบแนวทางในการพัฒนาการศึกษา โดยมีเป้าหมายสำคัญในการสร้างโอกาสและความเสมอภาคในการเข้าถึงการศึกษาที่มีคุณภาพ พัฒนาระบบบริหารจัดการศึกษาให้มีประสิทธิภาพ และพัฒนากำลังคนให้มีสมรรถนะที่สอดคล้องกับความต้องการของตลาดแรงงานและการพัฒนาประเทศในอนาคต (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2560)

การทำงานของผู้บริหารโรงเรียนซึ่งเป็นภารกิจหลักในการทำหน้าที่เป็นผู้นำในการขับเคลื่อนองค์กรให้ก้าวไปสู่เป้าหมายที่ตั้งไว้ในยุคปฏิรูปการศึกษาจึงจำเป็นต้องใช้ผู้บริหารโรงเรียนที่มีภาวะผู้นำทางวิชาการจึงจะสามารถนำพาโรงเรียนสู่ความสำเร็จตามภารกิจได้ และภาวะผู้นำที่ส่งผลต่อความมีประสิทธิภาพของโรงเรียนและสามารถช่วยแก้ปัญหาคุณภาพการศึกษา คือการที่ผู้บริหารสถานศึกษาแสดงออกถึงพฤติกรรมภาวะผู้นำทางวิชาการอย่างชัดเจน (สุเทพ พงศ์ศรีวัฒน์, 2550) การศึกษาเพื่อพัฒนาค้นให้มีคุณภาพจึงเป็นเรื่องที่มีความจำเป็นสำหรับสถานศึกษาทุกแห่งที่ต้องดำเนินการพัฒนาคุณภาพของตนเอง โดยให้มีการบริหารงานวิชาการที่เน้นคุณภาพเพื่อพัฒนาคุณภาพของผู้เรียนอย่างต่อเนื่องตลอดเวลา เป็นไปตามเกณฑ์มาตรฐานการศึกษาที่กำหนด ดังนั้น ผู้บริหารสถานศึกษาที่มีภาวะผู้นำทางวิชาการย่อมดำเนินการให้สถานศึกษามุ่งไปสู่คุณภาพและได้มาตรฐานเพื่อมุ่งไปสู่การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียนรวมทั้งดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา

ให้เป็นไปอย่างมีระบบและราบรื่น ยิ่งผู้บริหารสถานศึกษาให้ความสำคัญกับการบริหารงานวิชาการ และมีภาวะผู้นำทางวิชาการซึ่งจะทำให้การจัดการเรียนการสอนมีประสิทธิภาพนำพาผู้เรียนไปสู่เป้าหมายได้รับความร่วมมือจากผู้ปกครองครอบครัวและชุมชน (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2553) ผู้บริหารสถานศึกษาควรมีภาวะผู้นำทางวิชาการแล้วควรพัฒนาสถานศึกษาให้เป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ไปด้วย โดยเฉพาะผู้บริหารสถานศึกษาควรจะต้องมีความรอบรู้ทางวิชาการเป็นอย่างดี ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษานับเป็นปัจจัยที่ส่งผลต่อคุณภาพการศึกษาของนักเรียน รวมถึงเป็นการเสริมสร้างกำลังใจให้กับบุคลากรในสถานศึกษาให้รู้สึกเชื่อมั่นและไว้วางใจในการบริหารจัดการในเรื่องต่าง ๆ ของสถานศึกษา และสามารถปรับเปลี่ยนบุคลากรในสถานศึกษาให้มีการพัฒนาตนเองอยู่เสมอเพื่อเสริมสร้างสถานศึกษาให้เป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ ดังนั้น ผู้บริหารสถานศึกษาจึงจำเป็นต้องมีภาวะผู้นำทางวิชาการ มีความรู้ความสามารถทักษะกระบวนการและเทคนิคเพื่อสามารถนำพาให้การปฏิบัติงานวิชาการประสบความสำเร็จ เพื่อสร้างความสามารถในการพัฒนาองค์กรให้เกิดการเรียนรู้อยู่ตลอดเวลา (สมถวิล ศิลปคนธรรพ์, 2557)

คุณภาพผู้เรียนเป็นเป้าหมายในการพัฒนาโรงเรียน ดังนั้น ผู้บริหารสถานศึกษาต้องมุ่งเน้นการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนให้เป็นเลิศเพื่อให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงในปัจจุบัน โดยการศึกษาต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนมีความรู้ความสามารถตามสมรรถนะสำคัญ มีคุณธรรมจริยธรรม และค่านิยมที่ดี การบรรลุเป้าหมายนี้ต้องอาศัยการบริหารจัดการที่เน้นประสิทธิภาพของการสอน โดยเชื่อมโยงผู้เรียนกับปัญหาในบริบทต่าง ๆ ให้ผู้เรียนได้ใช้ทักษะการคิดวิเคราะห์เพื่อแก้ไขหรือพัฒนาสิ่งต่าง ๆ และแสวงหาความรู้เพื่อนำไปปฏิบัติให้เกิดผลดีต่อตนเอง ชุมชน และสังคม (กระทรวงศึกษาธิการ, 2552) การบริหารงานวิชาการถือเป็นหัวใจสำคัญที่ส่งผลต่อการพัฒนาผู้เรียนทั้งในด้านความรู้ ทักษะกระบวนการต่าง ๆ ตลอดจนคุณลักษณะอันพึงประสงค์ที่จะเกิดขึ้นกับผู้เรียนและก่อให้เกิดสมรรถนะสำคัญที่สามารถนำไปใช้ในการดำรงชีวิตประจำวันได้อย่างมีคุณภาพและมีความสุข เพราะการที่สถานศึกษาจะมีคุณภาพบรรลุตามมาตรฐานของสถานศึกษาที่กำหนดไว้ได้นั้น สามารถพิจารณาได้จากผลงานด้านวิชาการ ซึ่งจะสะท้อนให้เห็นถึงผลคุณภาพของบุคคลที่เป็นผลผลิตที่ได้จากการจัดการศึกษาของแต่ละสถานศึกษา

จากรายงานผลการดำเนินงานประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2566 ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3 ประเด็นที่กล่าวถึงปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงานเกี่ยวกับคุณภาพของผู้เรียน พบว่า สถานศึกษาภายใต้สังกัดมีการโยกย้ายครูบ่อยครั้ง ทำให้การดำเนินงานด้านวิชาการของสถานศึกษาไม่ต่อเนื่อง และบุคลากรผู้ปฏิบัติงานในสถานศึกษาบางส่วนขาดความรู้ความเข้าใจในระบบงานวิชาการ ครูมีภาระงานอื่นที่นอกเหนือจากงานสอน

และระบบการนิเทศภายในสถานศึกษาไม่เป็นไปอย่างสม่ำเสมอและต่อเนื่อง ทำให้เด็กนักเรียนเกิดการเรียนรู้ที่ไม่ต่อเนื่องและเรียนรู้ไม่เท่ากัน และเมื่อพิจารณาผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติด้านพื้นฐาน (O-NET) ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ปีการศึกษา 2565 เปรียบเทียบระหว่างระดับประเทศและระดับเขตพื้นที่การศึกษา พบว่า ในระดับเขตพื้นที่การศึกษามีคะแนนเฉลี่ยต่ำกว่าระดับประเทศทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ และกลุ่มสาระการเรียนรู้ที่มีผลต่างของคะแนนเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาอังกฤษ คณิตศาสตร์ ภาษาไทย และวิทยาศาสตร์ ซึ่งผลต่างเท่ากับ -3.22, -2.23, -2.20 และ -1.91 ตามลำดับ

จากที่กล่าวมาข้างต้น ผู้วิจัยเป็นครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3 และได้รับมอบหมายจากทางโรงเรียนให้ดูแลงานด้านงานบริหารวิชาการของโรงเรียน จึงมีความสนใจที่จะศึกษาเรื่องภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อคุณภาพผู้เรียนตามมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อนำผลการวิจัยเสนอต่อสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3 และนำผลการวิจัยไปใช้เป็นแนวทางพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3 เพื่อนำไปสู่การพัฒนาคุณภาพผู้เรียนให้บรรลุตามมาตรฐานการศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานต่อไป

คำถามการวิจัย

1. ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3 อยู่ในระดับใด
2. คุณภาพผู้เรียนตามมาตรฐานการศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3 อยู่ในระดับใด
3. ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารส่งผลต่อคุณภาพผู้เรียนตามมาตรฐานการศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3 หรือไม่
4. สมการพยากรณ์คุณภาพผู้เรียนตามมาตรฐานการศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3 มีลักษณะอย่างไร

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3

2. เพื่อศึกษาคุณภาพผู้เรียนตามมาตรฐานการศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3

3. เพื่อศึกษาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารที่ส่งผลต่อคุณภาพผู้เรียนตามมาตรฐานการศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3

4. เพื่อสร้างสมการพยากรณ์คุณภาพผู้เรียนตามมาตรฐานการศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3

สมมติฐานการวิจัย

1. ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสามารถพยากรณ์คุณภาพผู้เรียนตามมาตรฐานการศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3 ได้

ขอบเขตการวิจัย

1. ขอบเขตด้านประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ข้าราชการครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3 ที่ปฏิบัติงานในปีการศึกษา 2567 จำนวน 139 แห่ง รวมทั้งสิ้น 1,791 คน

กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ข้าราชการครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3 ที่ปฏิบัติงานในปีการศึกษา 2567 รวมทั้งสิ้น 327 คน

2. ขอบเขตด้านเนื้อหา

การวิจัยครั้งนี้มุ่งศึกษาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารที่ส่งผลต่อคุณภาพผู้เรียนตามมาตรฐานการศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3 มีขอบเขตของเนื้อหาที่ทำการศึกษา ดังนี้

2.1 ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหาร ผู้วิจัยได้ทำการสังเคราะห์จากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ประกอบด้วยภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหาร 5 ด้าน ดังนี้

- 2.1.1 ด้านการกำหนดภารกิจของโรงเรียน
- 2.1.2 ด้านการจัดบรรยากาศที่ส่งเสริมทางวิชาการ
- 2.1.3 ด้านการนิเทศการศึกษา
- 2.1.4 ด้านการบริหารจัดการหลักสูตร

2.1.5 ด้านการพัฒนาแหล่งเรียนรู้

2.2 คุณภาพผู้เรียน ผู้วิจัยยึดตามกรอบมาตรฐานการศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2561 (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2563) ในมาตรฐานที่ 1 คุณภาพของผู้เรียน ประกอบด้วย 2 ด้าน ดังนี้

2.2.1 ด้านผลสัมฤทธิ์ทางวิชาการของผู้เรียน มี 6 องค์ประกอบดังนี้

- 1) ผู้เรียนมีความสามารถในการอ่าน การเขียน การสื่อสารและการคิด
คำนวณ
- 2) ผู้เรียนมีความสามารถในการคิดวิเคราะห์ คิดอย่างมีวิจารณญาณ
อภิปราย แลกเปลี่ยนความคิดเห็นและแก้ปัญหา
- 3) ผู้เรียนมีความสามารถในการสร้างนวัตกรรม
- 4) ผู้เรียนมีความสามารถในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร
- 5) ผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนตามหลักสูตรสถานศึกษา
- 6) ผู้เรียนมีความรู้ ทักษะพื้นฐานและเจตคติที่ดีต่ออาชีพ

2.2.2 ด้านคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้เรียน มี 4 องค์ประกอบดังนี้

- 1) การมีคุณลักษณะและค่านิยมที่ดีตามที่สถานศึกษากำหนด
- 2) มีความภูมิใจในท้องถิ่นและความเป็นไทย
- 3) การยอมรับที่จะอยู่ร่วมกันบนความแตกต่างและหลากหลาย
- 4) มีสุขภาวะทางร่างกาย และจิตสังคม

3. ขอบเขตด้านตัวแปร

3.1 ตัวแปรพยากรณ์หรือตัวแปรต้น คือ ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหาร ประกอบด้วยความสามารถในการดำเนินงานของผู้บริหาร 5 ด้าน ดังนี้

- 3.1.1 ด้านการกำหนดภารกิจของโรงเรียน
- 3.1.2 ด้านการจัดบรรยากาศที่ส่งเสริมทางวิชาการ
- 3.1.3 ด้านการนิเทศการศึกษา
- 3.1.4 ด้านการบริหารจัดการหลักสูตร
- 3.1.5 ด้านการพัฒนาแหล่งเรียนรู้

3.2 ตัวแปรเกณฑ์หรือตัวแปรตาม คือ คุณภาพผู้เรียน ประกอบด้วย 2 ด้าน ดังนี้

3.2.1 ด้านคุณภาพผู้เรียน มี 6 องค์ประกอบดังนี้

- 1) ผู้เรียนมีความสามารถในการอ่าน การเขียน การสื่อสารและการคิด
คำนวณ

2) ผู้เรียนมีความสามารถในการคิดวิเคราะห์ คิดอย่างมีวิจารณญาณ อภิปราย แลกเปลี่ยนความคิดเห็นและแก้ปัญหา

3) ผู้เรียนมีความสามารถในการสร้างนวัตกรรม

4) ผู้เรียนมีความสามารถในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร

5) ผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนตามหลักสูตรสถานศึกษา

6) ผู้เรียนมีความรู้ ทักษะพื้นฐานและเจตคติที่ดีต่ออาชีพ

3.2.2 ด้านคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้เรียน มี 4 องค์ประกอบ ดังนี้

1) การมีคุณลักษณะและค่านิยมที่ดีตามที่สถานศึกษากำหนด

2) นักเรียนมีความภูมิใจในท้องถิ่นและความเป็นไทย

3) การยอมรับที่จะอยู่ร่วมกันบนความแตกต่างและหลากหลาย

4) นักเรียนมีสุขภาพทางร่างกาย และจิตสังคม

4. ขอบเขตด้านพื้นที่

สถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3
จำนวน 139 แห่ง

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหาร หมายถึง ความสามารถของผู้บริหารในการสร้างบรรยากาศให้ทุกฝ่ายมีส่วนร่วมในการบริหารงานวิชาการเพื่อให้เกิดผลดีต่อครูและนักเรียน โดยผู้บริหารต้องมีความรู้ความสามารถในเรื่องของงานวิชาการอย่างลึกซึ้ง สามารถนำมาใช้ในการบริหารสถานศึกษาให้ประสบความสำเร็จตามที่ตั้งเป้าหมายไว้ได้ ประกอบด้วย 5 ประการ ดังนี้

1.1 ด้านการกำหนดภารกิจของโรงเรียน หมายถึง ความสามารถของผู้บริหารในการวิเคราะห์สภาพงานวิชาการของสถานศึกษา มีการกำหนดวิสัยทัศน์ และนโยบายที่สอดคล้องกับงานวิชาการของสถานศึกษา กำหนดเป้าหมายและจุดเน้นในการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียน มีการกำหนดภารกิจของสถานศึกษาด้านวิชาการของโรงเรียนโดยการมีส่วนร่วมของบุคลากร มีการกำหนดดัชนีชี้วัดคุณภาพผลการจัดการเรียนการสอนของกลุ่มสาระวิชาต่าง ๆ ตามที่หลักสูตรสถานศึกษากำหนด และมีการสื่อสารเป้าหมายภารกิจที่ชัดเจนจนสามารถดำเนินการให้บรรลุเป้าหมาย เชื่อมโยงภารกิจสู่การปฏิบัติอย่างเป็นระบบ

1.2 ด้านการจัดบรรยากาศที่ส่งเสริมทางวิชาการ หมายถึง ความสามารถของผู้บริหารในการจัดสิ่งแวดล้อมในโรงเรียนให้เอื้อต่อการเรียนรู้แก่ครูและนักเรียน ดูแลเอาใจใส่ครู บุคลากร

และผู้เรียนอย่างใกล้ชิด มีการให้ขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงาน มีการปรับปรุงอาคารสถานที่ให้พร้อมต่อการใช้งาน และมีการส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการจัดบรรยากาศทางวิชาการ

1.3 ด้านการนิเทศการศึกษา หมายถึง ความสามารถของผู้บริหารในส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนของครูเพื่อให้เกิดประสิทธิภาพในการเรียนรู้ของนักเรียน มีการสร้างความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศ มีการให้คำปรึกษาที่ดีให้กับครูและบุคลากร ช่วยแก้ไขปัญหาและอุปสรรคที่เกิดขึ้นในการทำงาน มีกระบวนการการนิเทศอย่างเป็นระบบ และต่อเนื่อง และมีการส่งเสริมความร่วมมือจากทุกภาคส่วนในการนิเทศการศึกษา

1.4 ด้านการบริหารจัดการหลักสูตร หมายถึง ความสามารถของผู้บริหารในการสร้างหลักสูตรสถานศึกษา มีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักสูตรที่นำมาใช้ในสถานศึกษา มีระบบบริหารหลักสูตรตามเกณฑ์มาตรฐานวิชาการที่ร่วมกันกำหนดมีการประชาสัมพันธ์การใช้หลักสูตรกับผู้ปกครองและคณะกรรมการสถานศึกษา ชุมชน เกี่ยวกับจุดหมาย หลักการ โครงสร้างและการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ มีการติดตามผลการใช้หลักสูตร ดูแลคุณภาพ การจัดทำหลักสูตรให้ทันสมัยอยู่เสมอ และมีการพิจารณาปรับปรุงหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ให้มีคุณภาพและประสิทธิภาพอย่างสม่ำเสมอ

1.5 ด้านการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ หมายถึง ความสามารถของผู้บริหารในการกำหนดนโยบายและแผนพัฒนาแหล่งเรียนรู้ที่สอดคล้องกับวิสัยทัศน์ พันธกิจ และเป้าหมายของสถานศึกษา มีการจัดสรรงบประมาณ และทรัพยากรสำหรับการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ที่เพียงพอ มีการส่งเสริมสนับสนุนให้บุคลากรและนักเรียนใช้แหล่งเรียนรู้ มีการสร้างเครือข่ายแหล่งเรียนรู้ทั้งในและนอกห้องเรียน และมีการติดตามและประเมินผลการพัฒนาแหล่งเรียนรู้

2. คุณภาพผู้เรียนตามมาตรฐานการศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน หมายถึง ความสามารถ ทักษะ และคุณลักษณะของผู้เรียน ที่สถานศึกษากำหนดขึ้นในการพัฒนาผู้เรียนตามกรอบมาตรฐานการศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2561 ในมาตรฐานที่ 1 คุณภาพของผู้เรียน ประกอบด้วย 2 ด้าน คือ ด้านผลสัมฤทธิ์ทางวิชาการของผู้เรียน และด้านคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้เรียน มีรายละเอียดของแต่ละด้าน ดังนี้

2.1 ด้านผลสัมฤทธิ์ทางวิชาการของผู้เรียน หมายถึง ความรู้ ความเข้าใจ ความสามารถ และทักษะทางด้านวิชาการ อันเกิดจากความสามารถของผู้เรียนที่เกิดจากการเรียนรู้ มี 6 องค์ประกอบ ดังนี้

2.1.1 ผู้เรียนมีความสามารถในการอ่าน การเขียน การสื่อสาร และการคิดคำนวณ หมายถึง การที่ผู้เรียนมีทักษะในการอ่าน การเขียน การสื่อสาร และการคิดคำนวณตามเกณฑ์ที่สถานศึกษากำหนดในแต่ละระดับชั้น

2.1.2 ผู้เรียนมีความสามารถในการคิดวิเคราะห์ คิดอย่างมีวิจารณ์ญาณ อภิปราย แลกเปลี่ยนความคิดเห็น และแก้ปัญหา หมายถึง การที่ผู้เรียนมีความสามารถในการคิดจำแนก แยกแยะ ใคร่ครวญ ไตร่ตรอง พิจารณาอย่างรอบคอบ โดยใช้เหตุผลประกอบการตัดสินใจ มีการอภิปรายแลกเปลี่ยน ความคิดเห็น และแก้ปัญหามีเหตุผล

2.1.3 ผู้เรียนมีความสามารถในการสร้างนวัตกรรม หมายถึง การที่ผู้เรียน มีความสามารถในการรวบรวมความรู้ได้ทั้งด้วยตัวเองและการทำงานเป็นทีม โดยมีการเชื่อมโยง องค์ความรู้ และประสบการณ์มาใช้ในการสร้างสรรค์สิ่งใหม่ ๆ อาจเป็นแนวความคิด โครงการ โครงงาน ชิ้นงาน หรือผลผลิต

2.1.4 ผู้เรียนมีความสามารถในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร หมายถึง การที่ผู้เรียนมีความสามารถในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารเพื่อการพัฒนา ตนเองและสังคมในด้านการเรียนรู้ การสื่อสาร การทำงานอย่างสร้างสรรค์ และการมีคุณธรรม ในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ

2.1.5 ผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนตามหลักสูตรสถานศึกษา หมายถึง การที่ผู้เรียนมีความก้าวหน้าในการเรียนรู้ตามหลักสูตรสถานศึกษาจากพื้นฐานเดิมในด้านความรู้ ความเข้าใจ ทักษะ กระบวนการต่าง ๆ รวมทั้งมีความก้าวหน้าในผลการทดสอบระดับชาติ หรือผลการทดสอบอื่น ๆ

2.1.6 ผู้เรียนมีความรู้ ทักษะพื้นฐาน และเจตคติที่ดีต่องานอาชีพ หมายถึง การที่ผู้เรียนมีความรู้ มีทักษะพื้นฐานในการจัดการเจตคติที่ดี พร้อมทั้งจะศึกษาต่อในระดับชั้นที่สูงขึ้น หรือความพร้อมในการทำงานหรือการประกอบอาชีพ

2.2 ด้านคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้เรียน หมายถึง พฤติกรรมหรือคุณลักษณะ ที่ต้องการให้เกิดขึ้นกับผู้เรียน อันเป็นคุณลักษณะที่สังคมต้องการ ในด้านคุณธรรม จริยธรรม ค่านิยม จิตสำนึก รวมถึงความสามารถในการอยู่ร่วมกับผู้อื่น มี 4 องค์ประกอบ ดังนี้

2.2.1 การมีคุณลักษณะและค่านิยมที่ดีตามที่สถานศึกษากำหนด หมายถึง การที่ผู้เรียนมีพฤติกรรมเป็นผู้ที่มีคุณธรรม จริยธรรม เคารพในกฎกติกา มีค่านิยมและจิตสำนึก ตามที่สถานศึกษากำหนด โดยไม่ขัดกับกฎหมายและวัฒนธรรมอันดีของสังคม

2.2.2 มีความภูมิใจในท้องถิ่นและความเป็นไทย หมายถึง การที่ผู้เรียนมีความ ภูมิใจในท้องถิ่น เห็นคุณค่าของความเป็นไทย มีส่วนร่วมในการอนุรักษ์วัฒนธรรมและ ประเพณีไทย รวมทั้งภูมิปัญญาไทย

2.2.3 การยอมรับที่จะอยู่ร่วมกันบนความแตกต่างและหลากหลาย หมายถึง การที่ผู้เรียนมีการยอมรับและอยู่ร่วมกันบนความแตกต่างระหว่างบุคคลในด้าน เพศ วัย เชื้อชาติ ศาสนา ภาษา วัฒนธรรม ประเพณี

2.2.4 มีสุขภาพทางร่างกาย และจิตสังคม หมายถึง การที่ผู้เรียนมีการรักษาสุขภาพกาย สุขภาพจิต อารมณ์ และสังคม มีการแสดงออกอย่างเหมาะสมในแต่ละช่วงวัย สามารถอยู่ร่วมกับคนอื่นอย่างมีความสุข เข้าใจผู้อื่น ไม่มีความขัดแย้งกับผู้อื่น

3. ผู้บริหาร หมายถึง ผู้อำนวยการสถานศึกษา รองผู้อำนวยการสถานศึกษา หรือผู้ปฏิบัติหน้าที่รักษาราชการแทนผู้อำนวยการสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3

4. ครู หมายถึง ข้าราชการครูที่ปฏิบัติงานในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3

5. สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3 หมายถึง หน่วยงานทางการศึกษา ที่อยู่ภายใต้การกำกับดูแลของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ซึ่งมีหน้าที่ในการกำกับ ดูแล ติดตาม และประเมินผลสถานศึกษาที่สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ซึ่งครอบคลุมในพื้นที่ อำเภอแม่จัน อำเภอแม่สาย อำเภอเชียงแสน อำเภอแม่ฟ้าหลวง และอำเภอดอยหลวง มีสถานศึกษาในสังกัด จำนวนทั้งสิ้น 139 แห่ง

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับการวิจัย

1. ประโยชน์ในทางด้านวิชาการ

1.1 ผลการวิจัยทำให้ได้ทราบถึงภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3

1.2 ผลการวิจัยทำให้ได้ทราบถึงคุณภาพผู้เรียนตามมาตรฐานการศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3

1.3 ผลการวิจัยทำให้ได้ทราบถึงสมการพยากรณ์คุณภาพผู้เรียนตามมาตรฐานการศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3

2. ประโยชน์ในการนำผลการวิจัยไปใช้

2.1 ผู้บริหารสถานสามารถนำผลการวิจัยไปเป็นสารสนเทศสำหรับการกำหนดแนวทางในการพัฒนาคุณภาพของผู้เรียนในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3 ได้

2.2 โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3 สามารถนำผลการวิจัยไปประยุกต์ใช้ในการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนตามมาตรฐานการศึกษา ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3 ให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการศึกษาค้นคว้าและรวบรวมเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาค้นคว้า เอกสาร บทความ ทฤษฎี ผลงานวิจัย เพื่อนำมาประกอบการวิเคราะห์โดยมุ่งศึกษาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารที่ส่งผลต่อคุณภาพผู้เรียนตามมาตรฐานการศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3 โดยแบ่งได้ดังนี้

1. สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3
 - 1.1 สภาพทั่วไป
 - 1.2 ข้อมูลการศึกษา
 - 1.3 แนวทางการจัดการศึกษาสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3
2. แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหาร
 - 2.1 ความหมายของภาวะผู้นำ
 - 2.2 ความหมายของภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหาร
 - 2.3 ความสำคัญของภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหาร
 - 2.4 บทบาทของผู้นำทางวิชาการ
 - 2.5 องค์ประกอบของภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหาร
3. แนวคิดเกี่ยวกับคุณภาพผู้เรียน
 - 3.1 ความหมายของคุณภาพผู้เรียน
 - 3.2 ความหมายของมาตรฐานการศึกษา
 - 3.3 แนวคิดเกี่ยวกับคุณภาพผู้เรียนตามมาตรฐานการศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน
4. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
5. กรอบแนวคิดการวิจัย

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3

1. สภาพทั่วไป

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3 เป็นส่วนราชการจัดตั้งขึ้นตามบทบัญญัติพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการ พุทธศักราช 2546 มาตรา 34 บัญญัติให้การจัดระเบียบบริหารราชการของเขตพื้นที่การศึกษา ประกอบด้วย สำนักงาน

เขตพื้นที่การศึกษา และสถานศึกษาที่จัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน หรือส่วนราชการที่เรียกชื่ออย่างอื่น และกระทรวงศึกษาธิการ ได้กำหนดอำนาจหน้าที่ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ตามประกาศ กระทรวงศึกษาธิการ เรื่อง การแบ่งส่วนราชการภายในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา พ.ศ. 2560 ประกาศ ณ วันที่ 22 พฤศจิกายน พ.ศ. 2560 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2561 ประกาศ ณ วันที่ 28 สิงหาคม พ.ศ. 2561 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2566 ประกาศ ณ วันที่ 16 มีนาคม 2566 กำหนดให้สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มีอำนาจหน้าที่ดำเนินการให้เป็นไปตามกฎหมาย ว่าด้วยระเบียบบริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการ และมีอำนาจหน้าที่เป็นหน่วยงานการศึกษา ในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ รับผิดชอบ ควบคุม กำกับ ดูแล ส่งเสริม สนับสนุนการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานในเขตพื้นที่ การศึกษา จำนวน 5 อำเภอ ได้แก่ อำเภอแม่จัน อำเภอเชียงแสน อำเภอแม่สาย อำเภอแม่ฟ้าหลวง และอำเภอดอยหลวง ปัจจุบันมีโรงเรียนในสังกัด จำนวน 139 โรงเรียน

2. ข้อมูลการศึกษา

รายชื่อสถานศึกษา และจำนวนผู้บริหารสถานศึกษาและข้าราชการครูในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3 ปีการศึกษา 2567 จำแนกตามขนาดสถานศึกษา ตามเกณฑ์การบริหารงบประมาณ ซึ่งโรงเรียนขนาดเล็ก มีจำนวนนักเรียน 1-120 คน โรงเรียน ขนาดกลาง มีจำนวนนักเรียน 121-600 คน โรงเรียนขนาดใหญ่ มีจำนวนนักเรียน 601-1,500 คน และโรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษ มีจำนวนนักเรียน 1,501 คน ขึ้นไป (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาเชียงราย เขต 3, 2566) ได้ดังตารางที่ 1

ตาราง 1 แสดงรายชื่อสถานศึกษา และจำนวนผู้บริหารสถานศึกษาและข้าราชการครูในสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3 ปี การศึกษา 2567 จำแนกตามขนาดสถานศึกษาตามเกณฑ์การบริหารงบประมาณ

ที่	โรงเรียน	อำเภอ	ขนาด สถานศึกษา	จำนวนบุคลากร		
				ผู้บริหาร	ข้าราชการ ครู	รวม
1.	ราชประชานุเคราะห์ 15 (เวียงเก่าแสนภู วิทยาประชา)	เชียงแสน	ใหญ่พิเศษ	2	67	69
2.	บ้านสบรวก	เชียงแสน	กลาง	1	14	15
3.	บ้านห้วยเกี้ยง	เชียงแสน	กลาง	1	10	11

ตาราง 1 (ต่อ)

ที่	โรงเรียน	อำเภอ	ขนาด สถานศึกษา	จำนวนบุคลากร		
				ผู้บริหาร	ข้าราชการ ครู	รวม
4.	บ้านสบคำ	เชียงใหม่	กลาง	1	8	9
5.	บ้านดอยจัน	เชียงใหม่	กลาง	1	9	10
6.	โยนกวิทยา	เชียงใหม่	เล็ก	1	5	6
7.	บ้านทุ่งฟ้าฮ่าม	เชียงใหม่	เล็ก	1	2	3
8.	บ้านสันธาตุ	เชียงใหม่	กลาง	1	10	11
9.	บ้านเวียงแก้ว	เชียงใหม่	เล็ก	1	8	9
10.	บ้านศรีดอนมูล	เชียงใหม่	กลาง	1	11	12
11.	บ้านดอยสะเกี	เชียงใหม่	เล็ก	1	5	6
12.	ป่าตึงพิทยานุกุล	เชียงใหม่	กลาง	1	14	15
13.	บ้านสวนดอกท่าขัน ทองสามัคคี	เชียงใหม่	เล็ก	1	4	5
14.	แม่แอ่ววิทยาคม	เชียงใหม่	กลาง	2	18	20
15.	บ้านศรีทองงาม	เชียงใหม่	เล็ก	1	7	8
16.	บ้านป่าไร่หลวงวิทยา (ตชด.ช่างกลปทุมวัน อนุสรณ์ 9)	เชียงใหม่	กลาง	1	10	11
17.	บ้านปางหมอพง (ชัยบานราษฎร์ศึกษา)	เชียงใหม่	เล็ก	1	4	5
18.	ชุมชนบ้านป่าสักน้อย	เชียงใหม่	กลาง	1	13	14
19.	บ้านแม่คำ (ธรรมาประชาสรรค์)	เชียงใหม่	เล็ก	0	7	7
20.	บ้านปางของ (ธรรมราษฎร์นุกูล)	เชียงใหม่	เล็ก	1	5	6
21.	ชุมชนบ้านป่าคา แม่เงิน	เชียงใหม่	กลาง	1	14	15
22.	บ้านแม่คำ	เชียงใหม่	เล็ก	1	4	5

ตาราง 1 (ต่อ)

ที่	โรงเรียน	อำเภอ	ขนาด สถานศึกษา	จำนวนบุคลากร		
				ผู้บริหาร	ข้าราชการ ครู	รวม
23.	บ้านไร่	เชียงใหม่	เล็ก	1	6	7
24.	บ้านธารทอง	เชียงใหม่	กลาง	1	10	11
25.	บ้านแม่จัน (เชียงใหม่ ประชานุสาสน์)	แม่จัน	ใหญ่	2	62	64
26.	บ้านหนองแวง	แม่จัน	เล็ก	0	6	6
27.	ธรรมจาริกอูปถัมภ์ 1	แม่จัน	กลาง	1	14	15
28.	บ้านป่าตึง (วิทยประสาธ)	แม่จัน	เล็ก	1	4	5
29.	บ้านป่าบงแม่จัน	แม่จัน	กลาง	1	17	18
30.	บ้านสันโค้ง	แม่จัน	กลาง	1	10	11
31.	บ้านโป่งน้ำร้อน	แม่จัน	กลาง	1	13	14
32.	ประชารัฐพัฒนา	แม่จัน	เล็ก	1	4	5
33.	บ้านห้วยมะหินฝน	แม่จัน	กลาง	1	20	21
34.	บ้านปางสา	แม่จัน	กลาง	1	13	14
35.	บ้านสันติสุข	แม่จัน	กลาง	2	17	19
36.	บ้านรวมใจ	แม่จัน	กลาง	1	16	17
37.	บ้านแม่สองโน	แม่จัน	เล็ก	1	4	5
38.	สันติหลวง-สันนายาว	แม่จัน	เล็ก	0	7	7
39.	อนุบาลศรีคำ	แม่จัน	เล็ก	1	4	5
40.	นิคมสร้างตนเอง สงเคราะห์ชาวเขา	แม่จัน	กลาง	1	15	16
41.	บ้านใหม่สามัคคี	แม่จัน	เล็ก	1	5	6
42.	บ้านป่าซาง (ช่างครูณานุสาสน์)	แม่จัน	กลาง	1	9	10
43.	บ้านแม่คี่-หนองอ้อ	แม่จัน	เล็ก	1	5	6

ตาราง 1 (ต่อ)

ที่	โรงเรียน	อำเภอ	ขนาด สถานศึกษา	จำนวนบุคลากร		
				ผู้บริหาร	ข้าราชการ ครู	รวม
44.	บ้านแม่คำ (ประชาชนุเคราะห์)	แม่จัน	กลาง	2	19	21
45.	บ้านหนองแห่	แม่จัน	เล็ก	1	4	5
46.	บ้านร่องก้อ-ม่วงคำ	แม่จัน	กลาง	1	11	12
47.	บ้านป่าเปา- ป่าซางน้อย	แม่จัน	เล็ก	1	8	9
48.	บ้านสันกอง	แม่จัน	กลาง	1	12	13
49.	บ้านปากวาว-ดอนชัย	แม่จัน	กลาง	1	9	10
50.	สันทราย (พรหมณีวิทยา)	แม่จัน	กลาง	1	14	15
51.	บ้านแหลว-นาล้อม	แม่จัน	เล็ก	1	4	5
52.	อนุบาลจอมสวรรค์ (บ้านบ่อก้าง)	แม่จัน	เล็ก	1	9	10
53.	บ้านขี้เหล็ก ดอยดินแดง	แม่จัน	เล็ก	1	7	8
54.	บ้านกิวพร้าว	แม่จัน	เล็ก	1	3	4
55.	ไทยรัฐวิทยา 86 (บ้านป่าสักหลวง)	แม่จัน	เล็ก	1	7	8
56.	บ้านแม่คำฝิ่งหมื่น	แม่จัน	เล็ก	0	2	2
57.	บ้านป่าบง (หัตถ์ราษฎร์วิทยา)	แม่จัน	เล็ก	1	4	5
58.	บ้านห้วยน้ำราก (ไตรราษฎร์บำรุง)	แม่จัน	กลาง	1	15	16
59.	บ้านท่าข้าวเปลือก	แม่จัน	กลาง	0	9	9
60.	บ้านแม่หะป่าไร่ ศรียางชุม	แม่จัน	เล็ก	0	6	6

ตาราง 1 (ต่อ)

ที่	โรงเรียน	อำเภอ	ขนาด สถานศึกษา	จำนวนบุคลากร		
				ผู้บริหาร	ข้าราชการ ครู	รวม
61.	บ้านแม่แพง	แม่จัน	เล็ก	1	8	9
62.	บ้านแม่ลากเนินทอง	แม่จัน	เล็ก	1	10	11
63.	บ้านทับกฤมรทอง	แม่จัน	เล็ก	1	6	7
64.	ผ่านศึกสงเคราะห์ ๒	แม่จัน	เล็ก	1	9	10
65.	บ้านเหมืองแดง	แม่สาย	กลาง	2	18	20
66.	ชุมชนบ้านไม้ลุงชน มิตรภาพที่ 169	แม่สาย	กลาง	1	14	15
67.	บ้านสันทราย	แม่สาย	ใหญ่	0	28	28
68.	บ้านสันมะนะ	แม่สาย	กลาง	1	10	11
69.	บ้านป่าแดง	แม่สาย	กลาง	1	16	17
70.	บ้านศรีป่าแดง	แม่สาย	เล็ก	1	8	9
71.	บ้านม่วงคำ	แม่สาย	เล็ก	1	5	6
72.	บ้านปางห้า	แม่สาย	กลาง	1	12	13
73.	บ้านสันนา	แม่สาย	เล็ก	1	5	6
74.	บ้านสันบุญเรือง	แม่สาย	เล็ก	1	5	6
75.	บ้านสันหลวง	แม่สาย	กลาง	1	12	13
76.	บ้านเหมืองแดงน้อย	แม่สาย	เล็ก	1	5	6
77.	บ้านน้ำจ่า	แม่สาย	กลาง	1	14	15
78.	บ้านป่าแฝ-หนองอ้อ- สันทรายมูล	แม่สาย	กลาง	1	10	11
79.	บ้านสันทราย (ราษฎร์สามัคคี)	แม่สาย	กลาง	1	15	16
80.	บ้านถ้ำ	แม่สาย	กลาง	1	10	11
81.	บ้านโป่ง	แม่สาย	กลาง	1	7	8
82.	บ้านถ้ำ ตชด.	แม่สาย	กลาง	1	10	11
83.	บ้านถ้ำปลา	แม่สาย	กลาง	1	9	10

ตาราง 1 (ต่อ)

ที่	โรงเรียน	อำเภอ	ขนาด สถานศึกษา	จำนวนบุคลากร		
				ผู้บริหาร	ข้าราชการ ครู	รวม
84.	บ้านจ้อง	แม่สาย	กลาง	1	16	17
85.	บ้านสันถนน	แม่สาย	กลาง	1	12	13
86.	บ้านสันโค้ง	แม่สาย	เล็ก	0	7	7
87.	บ้านห้วยไคร้	แม่สาย	กลาง	1	28	29
88.	บ้านฮ่องแอ้	แม่สาย	เล็ก	1	4	5
89.	บ้านด้ายเทพกาญจนา อุปถัมภ์	แม่สาย	กลาง	1	29	30
90.	อนุบาลแม่สาย (สายศิลปศาสตร์)	แม่สาย	ใหญ่พิเศษ	1	61	62
91.	บ้านเวียงพาน	แม่สาย	ใหญ่	1	40	41
92.	บ้านปายาง	แม่สาย	ใหญ่	2	33	35
93.	บ้านป่าเหมือด	แม่สาย	ใหญ่	1	32	33
94.	เจ้าพ่อหลวงอุปถัมภ์ 5	แม่สาย	กลาง	1	8	9
95.	บ้านผาฮี้	แม่สาย	กลาง	1	10	11
96.	บ้านห้วยไร่สามัคคี	แม่ฟ้าหลวง	กลาง	1	25	26
97.	อนุบาลแม่ฟ้าหลวง	แม่ฟ้าหลวง	กลาง	1	13	14
98.	บ้านขาแข้งพัฒนา	แม่ฟ้าหลวง	กลาง	1	9	10
99.	บ้านป่าซางนาเงิน	แม่ฟ้าหลวง	กลาง	1	10	11
100.	บ้านเทอดไทย	แม่ฟ้าหลวง	ใหญ่พิเศษ	2	84	86
101.	บ้านพญาไพร	แม่ฟ้าหลวง	กลาง	2	22	24

ตาราง 1 (ต่อ)

ที่	โรงเรียน	อำเภอ	ขนาด สถานศึกษา	จำนวนบุคลากร		
				ผู้บริหาร	ข้าราชการ ครู	รวม
102.	บ้านแม่หม้อ	แม่ฟ้าหลวง	กลาง	1	16	17
103.	พญาไพรไตรมิตร	แม่ฟ้าหลวง	กลาง	1	14	15
104.	บ้านจะดี	แม่ฟ้าหลวง	กลาง	1	11	12
105.	รัฐราษฎร์วิทยา	แม่ฟ้าหลวง	กลาง	2	19	21
106.	สามัคคีพัฒนา	แม่ฟ้าหลวง	ใหญ่	2	32	34
107.	บ้านปางมะหัน	แม่ฟ้าหลวง	กลาง	1	9	10
108.	บ้านห้วยอื่น	แม่ฟ้าหลวง	กลาง	1	12	13
109.	บ้านห้วยหก	แม่ฟ้าหลวง	เล็ก	1	7	8
110.	บ้านห้วยหยวกป่าโซ	แม่ฟ้าหลวง	กลาง	1	7	8
111.	บ้านผาจี	แม่ฟ้าหลวง	กลาง	1	7	8
112.	บ้านห้วยผึ้ง	แม่ฟ้าหลวง	ใหญ่	2	47	49
113.	บ้านมนตรวิทยา	แม่ฟ้าหลวง	กลาง	1	14	15
114.	ชุมชนศึกษา (บ้านแม่สะแลป)	แม่ฟ้าหลวง	กลาง	1	12	13

ตาราง 1 (ต่อ)

ที่	โรงเรียน	อำเภอ	ขนาด สถานศึกษา	จำนวนบุคลากร		
				ผู้บริหาร	ข้าราชการ ครู	รวม
115.	บ้านผาเตือ	แม่ฟ้าหลวง	เล็ก	1	5	6
116.	ดอยแสนใจ (ตชด.อนุสรณ์)	แม่ฟ้าหลวง	กลาง	1	18	19
117.	บ้านสันติคีรี	แม่ฟ้าหลวง	ใหญ่	2	38	40
118.	บ้านใหม่สันติ	แม่ฟ้าหลวง	เล็ก	1	7	8
119.	บ้านกลาง	แม่ฟ้าหลวง	กลาง	1	17	18
120.	บ้านพนาสวรรค์	แม่ฟ้าหลวง	กลาง	1	7	8
121.	ราษฎร์พัฒนา	แม่ฟ้าหลวง	เล็ก	1	6	7
122.	บ้านแม่เตือ	แม่ฟ้าหลวง	เล็ก	1	5	6
123.	ตำรวจตระเวนชายแดน บ้านนาไต่ (วปรอ.344 อุปถัมภ์)	แม่ฟ้าหลวง	กลาง	1	12	13
124.	ตำรวจตระเวนชายแดน เจ้าพ่อหลวงอุปถัมภ์ 3 (ช่างกลปทุมวัน อนุสรณ์ 4)	แม่ฟ้าหลวง	กลาง	1	20	21
125.	ตำรวจตระเวนชายแดนศรีสมวงศ์	แม่ฟ้าหลวง	เล็ก	1	5	6

ตาราง 1 (ต่อ)

ที่	โรงเรียน	อำเภอ	ขนาด สถานศึกษา	จำนวนบุคลากร		
				ผู้บริหาร	ข้าราชการ ครู	รวม
126.	ตำรวจตะเวนชายแดน บำรุงที่ 87	แม่ฟ้า หลวง	เล็ก	1	6	7
127.	อนุบาลดอยหลวง	ดอยหลวง	เล็ก	1	6	7
128.	บ้านป่าลั่น	ดอยหลวง	เล็ก	0	4	4
129.	บ้านห้วยไร่	ดอยหลวง	เล็ก	1	6	7
130.	ผ่านศึกสงครามเคราะห์ 1	ดอยหลวง	เล็ก	1	6	7
131.	บ้านไทรทอง	ดอยหลวง	เล็ก	1	4	5
132.	บ้านหนองปากอ	ดอยหลวง	เล็ก	0	4	4
133.	บ้านใหม่พัฒนา	ดอยหลวง	กลาง	1	14	15
134.	บ้านป่าช้างงาม	ดอยหลวง	เล็ก	1	5	6
135.	อนุบาลโชคชัย (บ้านแม่เลียบแม่บง)	ดอยหลวง	กลาง	1	12	13
136.	บ้านทุ่งกวาว	ดอยหลวง	เล็ก	1	5	6
137.	บ้านดอย	ดอยหลวง	กลาง	1	9	10
138.	บ้านดอนงาม	ดอยหลวง	เล็ก	1	7	8
139.	บ้านขุนแม่บง ตชด.	ดอยหลวง	กลาง	1	14	15
รวมทั้งสิ้น				142	1,791	1,933

ที่มา: BIG DATA สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3

3. ทิศทางการพัฒนาการศึกษาสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3 ในปีงบประมาณ พ.ศ. 2567

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3 กำหนดทิศทางการพัฒนาการศึกษา ในปีงบประมาณ พ.ศ. 2567 ดังนี้

วิสัยทัศน์

“เป็นองค์กรคุณภาพ สร้างคนดี มีความสุข บนพื้นฐานวัฒนธรรมที่ดีงาม ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่การพัฒนาอย่างยั่งยืน”

พันธกิจ

1. ส่งเสริม สนับสนุนให้สถานศึกษามีความปลอดภัยแก่ ผู้เรียน ครู และบุคลากรทางการศึกษา
2. ส่งเสริม สนับสนุนการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนให้มีสมรรถนะตามหลักสูตรและทักษะที่จำเป็นในศตวรรษที่ 21
3. ส่งเสริม สนับสนุนในการสร้างโอกาส ความเสมอภาค ลดความเหลื่อมล้ำ ให้ผู้เรียนทุกคนได้รับบริการทางการศึกษาอย่างทั่วถึง และเท่าเทียม
4. ส่งเสริม สนับสนุนการพัฒนาผู้บริหาร ครู และบุคลากรทางการศึกษา ให้มีความเชี่ยวชาญ มีมาตรฐานจรรยาบรรณวิชาชีพ มีจิตวิญญาณความเป็นครูมืออาชีพ ในการจัดการศึกษาที่ตอบสนองทิศทางการพัฒนาประเทศ
5. ส่งเสริม สนับสนุนการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม โดยยึดหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง
6. ส่งเสริม สนับสนุนการพัฒนาระบบการบริหารจัดการศึกษาทุกระดับและจัดการศึกษาโดยใช้เทคโนโลยีดิจิทัล

จุดเน้น

ปีงบประมาณ พ.ศ. 2567 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3 ได้กำหนดจุดเน้นในการพัฒนา ดังนี้

1. ส่งเสริม สนับสนุนให้สถานศึกษามีความปลอดภัยแก่ ผู้เรียน ครู และบุคลากรทางการศึกษา
2. ส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพผู้เรียนให้มีสมรรถนะตามหลักสูตรและทักษะที่จำเป็นในศตวรรษที่ 21 บนพื้นฐานวัฒนธรรมที่ดีงาม
3. ส่งเสริม สนับสนุนในการสร้างโอกาส ความเสมอภาค ลดความเหลื่อมล้ำ ให้ผู้เรียนทุกคนได้รับบริการทางการศึกษาอย่างทั่วถึง และเท่าเทียม
4. พัฒนาผู้บริหาร ครู และบุคลากรทางการศึกษา ให้มีความเชี่ยวชาญ มีมาตรฐานจรรยาบรรณ วิชาชีพ มีจิตวิญญาณความเป็นครูมืออาชีพ ในการจัดการศึกษาที่ตอบสนองทิศทางการพัฒนาประเทศ
5. ส่งเสริม สนับสนุนการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม โดยยึดหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง
6. พัฒนาระบบการบริหารจัดการศึกษาทุกระดับและจัดการศึกษาโดยใช้เทคโนโลยีดิจิทัล

เป้าประสงค์หลัก

1. High Quality Student คุณภาพผู้เรียน ผู้เรียนมีคุณธรรม จริยธรรม และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ มีสมรรถนะและทักษะในศตวรรษที่ 21 มีความซื่อสัตย์ สุจริต มีจิตสาธารณะ เป็นคนดี คนเก่ง มีทักษะวิชาการ ทักษะชีวิต ทักษะอาชีพ ทักษะภาษา ทักษะทางเทคโนโลยี สามารถอ่านออกเขียนได้ และมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่สูงขึ้น รวมถึงการรักษาขนบธรรมเนียมประเพณี วัฒนธรรม ค่านิยมให้สอดคล้อง กับบริบท

2. High Quality Teacher คุณภาพครู ผู้บริหารและบุคลากรทางการศึกษา เป็นผู้มีความรู้ดี (ความสามารถทางวิชาการที่รู้ลึก รู้รอบ และรู้จริง) มีจิตวิญญาณความเป็นครูมืออาชีพ และมีสมรรถนะสูง (รักในอาชีพ เป็นผู้เสียสละ อดทน มุ่งมั่น ทุ่มเทในการปฏิบัติหน้าที่ สร้างความเชื่อมั่นในตนเอง ศรัทธาในผลสำเร็จ ที่เกิดจากการปฏิบัติงาน และปฏิบัติตนให้อยู่ในหลักศีลธรรมและจรรยาบรรณวิชาชีพ แสวงหาความรู้ และพร้อม ที่จะพัฒนาตนเองตลอดเวลา)

3. High Quality School คุณภาพสถานศึกษา สถานศึกษามีความสะอาด มีความปลอดภัยจากภัยพิบัติและภัยคุกคามทุกรูปแบบ บรรยากาศร่มรื่น น่าอยู่ น่าыл มีอัตลักษณ์ และจุดเด่น หรือ Best Practice ของตนเอง

4. High Quality Office คุณภาพของสำนักงาน สำนักงานมีความเป็นมาตรฐานในระดับดีเยี่ยม มีผลการประเมินคุณธรรมและความโปร่งใสในการปฏิบัติงาน อยู่ในระดับ AA Excellence ให้บริการด้วย ความรวดเร็ว (เป็นระบบ รวดเร็ว ทันเวลา และทำงานเป็นทีม) เต็มใจ (ให้บริการด้วยความเต็มใจ เสมอภาค เป็นกัลยาณมิตรที่ดี) และถูกต้อง (ปฏิบัติหน้าที่บนพื้นฐานของธรรมาภิบาล รักษาผลประโยชน์ของทางราชการ น้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง มาประยุกต์ใช้ในการปฏิบัติงาน)

แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหาร

1. ความหมายของภาวะผู้นำ

การบริหารสถานศึกษา มีองค์ประกอบสำคัญที่ทำให้สถานศึกษามีประสิทธิภาพ และบรรลุวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ ส่วนหนึ่งมาจากการมีภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา ซึ่งมีผู้ให้ความหมายไว้หลายท่าน ดังนี้

วิเชียร วิทย์อุดม (2550) กล่าวว่า ภาวะผู้นำ หมายถึง ความสามารถเฉพาะตัวของบุคคลซึ่งปรากฏผ่านการปฏิสัมพันธ์กับกลุ่ม โดยบุคคลนั้นมีลักษณะเฉพาะที่ส่งผลต่อพฤติกรรม ในการนำพากลุ่มไปสู่การบรรลุเป้าหมาย ไม่ว่าจะเป็นในลักษณะของการทำงานร่วมกันหรือการเผชิญ

สถานการณ์เดียวกันก็ตาม ความสามารถดังกล่าวจะปรากฏชัดเจนในช่วงที่กลุ่มกำลังดำเนินการ เพื่อให้บรรลุเป้าหมาย และมีบทบาทสำคัญต่อความสำเร็จของกลุ่มในที่สุด

ธวัช บุญยมนี (2550) กล่าวว่า ภาวะผู้นำ หมายถึง เป็นกระบวนการที่บุคคลผู้ทำหน้าที่เป็นผู้นำใช้อิทธิพลหรืออำนาจในการชักจูงบุคคลหรือกลุ่มบุคคลให้ดำเนินการหรือปฏิบัติตามเป้าหมายที่ได้กำหนดไว้ร่วมกันภายในกลุ่ม

เสริมศักดิ์ วิศาลาภรณ์ (2554) กล่าวว่า ภาวะผู้นำ หมายถึง กระบวนการที่บุคคลหนึ่งใช้ตำแหน่งหน้าที่หรืออิทธิพลในการชักจูงให้ผู้อื่นยินยอมดำเนินการตามแนวทางที่กำหนดไว้ เพื่อให้กลุ่มสามารถบรรลุเป้าหมายร่วมกันได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ประเวศ วะสี (2554) กล่าวว่า ภาวะผู้นำสามารถปรากฏอยู่ในบุคคลหลากหลายประเภท ไม่ว่าจะเป็นบุพการี ครู ผู้นำในชุมชน ผู้นำทางศาสนา ผู้นำทางวิชาการ หรือแม้แต่ผู้นำทางการเมือง โดยไม่จำเป็นต้องดำรงตำแหน่งในลักษณะของหัวหน้าหรือผู้บริหารเสมอไป แก่นสำคัญของภาวะผู้นำคือ การสามารถสร้างความศรัทธา ได้รับการยอมรับจากบุคคลรอบข้าง และนำไปสู่การมีเป้าหมายร่วมกันของสมาชิกในสังคม

สัจจะพร วิริยะจรรยา (2559) กล่าวว่า ภาวะผู้นำ หมายถึง บุคคลที่สามารถใช้อิทธิพลตามบทบาทหน้าที่ของตน เพื่อดึงใจหรือชักนำบุคคลหรือกลุ่มบุคคลให้ปฏิบัติตามแนวคิดหรือความต้องการด้วยความเต็มใจ โดยพร้อมที่จะให้ความร่วมมือและประสานงานอย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งนำไปสู่การดำเนินกิจกรรม การเปลี่ยนแปลง และการบรรลุเป้าหมายร่วมกันอย่างมีประสิทธิภาพ

จุฑาทิพย์ ชัยบัณฑิต (2559) กล่าวว่า ภาวะผู้นำ หมายถึง กระบวนการแสดงพฤติกรรมที่มีอิทธิพลต่อบุคคลหรือกลุ่มบุคคลภายในองค์กร โดยมุ่งเน้นการชักจูง โน้มน้าว และสร้างแรงจูงใจให้เกิดความเต็มใจและความกระตือรือร้นในการปฏิบัติงาน เพื่อให้สามารถบรรลุเป้าหมายขององค์กรได้อย่างมีประสิทธิภาพ

Bass (1997) กล่าวว่า ภาวะผู้นำ หมายถึง เป็นกระบวนการที่บุคคลหนึ่งใช้อิทธิพลในการชักจูงหรือส่งผลต่อพฤติกรรมของบุคคลหรือกลุ่มบุคคล เพื่อบริหารการบรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้

Northouse (อ้างถึงใน ไชยา ภาวะบุตร, 2555) กล่าวว่า ภาวะผู้นำ เป็นกระบวนการที่เกิดขึ้นภายในกลุ่มบุคคล โดยผู้นำใช้ความสามารถในการสร้างความไว้วางใจและแรงจูงใจแก่สมาชิกในกลุ่ม เพื่อให้เกิดการสนับสนุนและขับเคลื่อนองค์กรไปสู่เป้าหมายที่กำหนดไว้ ความสัมพันธ์ระหว่างผู้นำกับผู้ตามมีลักษณะของการมีอิทธิพลซึ่งกันและกัน และนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงในทิศทางที่สอดคล้องกับจุดมุ่งหมายร่วมของกลุ่ม

จากการศึกษาความหมายเกี่ยวกับ ภาวะผู้นำ สามารถสรุปได้ว่า เป็นความสามารถของบุคคลในการใช้กระบวนการการใช้อิทธิพล เพื่อโน้มน้าว จูงใจ ชักนำให้บุคคลหรือกลุ่มบุคคลในองค์กรปฏิบัติตามความต้องการด้วยความเต็มใจ และมีความกระตือรือร้นที่จะปฏิบัติตาม อันที่จะก่อให้เกิดการทํากิจการกรม การเปลี่ยนแปลง เพื่อให้ประสบผลสำเร็จตามเป้าหมายที่ตั้งไว้ร่วมกัน

2. ความหมายของภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหาร

ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหาร (Instructional leadership) เป็นปัจจัยที่ช่วยส่งเสริมการปฏิบัติงานของสถานศึกษาให้บรรลุเป้าหมาย ซึ่งเกี่ยวข้องโดยตรงกับการจัดการเรียนการสอนและผลสัมฤทธิ์ทางวิชาการ ซึ่งมีนักวิชาการได้ให้ความหมายไว้หลายท่าน ดังนี้

สุเทพ พงศ์ศรีวัฒน์ (2550) ได้ให้ความหมาย ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหาร ไว้ว่า กระบวนการที่ผู้นำมีบทบาทในการสื่อสารและถ่ายทอดเป้าหมายขององค์กรให้แก่บุคลากรในองค์กรอย่างชัดเจน พร้อมทั้งชี้แนะแนวทางเพื่อให้สามารถบรรลุเป้าหมายได้อย่างมีประสิทธิภาพ ภายใต้บริบทของโลกที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว

ถาวร เส่งเอียด (2550) ได้ให้ความหมาย ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหาร ไว้ว่า ความสามารถของผู้บริหารสถานศึกษาในการนำความรู้ แนวคิด กระบวนการ และเทคโนโลยีที่มีประสิทธิภาพมาประยุกต์ใช้ในการบริหารจัดการโรงเรียน โดยมุ่งเน้นการสร้างประโยชน์สูงสุดให้แก่ครูและนักเรียน โดยผู้นำทางวิชาการจำเป็นต้องมีความรู้และความเข้าใจในหลักการบริหาร การศึกษาอย่างถ่องแท้ สามารถบูรณาการองค์ความรู้และเทคโนโลยีเพื่อพัฒนากระบวนการจัดการเรียนการสอน การจัดทำหลักสูตร รวมถึงการส่งเสริมและพัฒนาศักยภาพของบุคลากรภายในโรงเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ ทั้งนี้ เพื่อให้ครูสามารถจัดการเรียนการสอนที่มีคุณภาพ และนักเรียนได้รับโอกาสในการพัฒนาตนเองได้อย่างเต็มที่ตามศักยภาพของแต่ละบุคคล

วีระชาติ วิลาศรี (2550) กล่าวว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหาร หมายถึง กระบวนการดำเนินงานของผู้บริหารสถานศึกษาที่มุ่งเน้นการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ ตลอดจนการส่งเสริมและสร้างบรรยากาศในโรงเรียนให้เอื้อต่อการเรียนรู้ของผู้เรียน อันจะนำไปสู่การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่มีประสิทธิภาพ และบรรลุผลตามวัตถุประสงค์ของหลักสูตร

ปรีฉัตร เล็กดวง (2554) กล่าวว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหาร หมายถึง การปฏิบัติงานของผู้บริหาร ที่ให้ความสำคัญกับงานด้านวิชาการ ส่งเสริมการพัฒนาบุคลากร สนับสนุนการจัดการเรียนรู้แก่ผู้เรียน และดำเนินตามวิสัยทัศน์ ให้เป็นความจริงได้

เศรษฐพงศ์ นันภิวงค์ (2563) กล่าวว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหาร หมายถึง การดำเนินงานด้านการบริหารสถานศึกษาที่มุ่งเน้นความสำคัญของงานวิชาการ อาทิ การพัฒนา

หลักสูตรสถานศึกษา การส่งเสริมศักยภาพของบุคลากร และการสนับสนุนกระบวนการจัดการเรียนรู้สำหรับผู้เรียน ตลอดจนการขับเคลื่อนวิสัยทัศน์ของสถานศึกษาให้เกิดผลเป็นรูปธรรม

McEwan (2003) กล่าวว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหาร หมายถึง รูปแบบภาวะผู้นำที่มุ่งเน้นต่อกระบวนการจัดการเรียนการสอนโดยตรง ซึ่งครอบคลุมองค์ประกอบสำคัญ ได้แก่ ครูผู้สอน ผู้เรียน และหลักสูตร ทั้งนี้ ผู้นำทางวิชาการมีบทบาทในการส่งเสริมและสร้างความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างบุคลากรภายในองค์กร เพื่อให้เกิดปฏิสัมพันธ์ที่เอื้อต่อการเรียนรู้และพัฒนาทางการศึกษา

Carter & Klotx (1990) ให้แนวคิดว่า ภาวะผู้นำวิชาการของผู้บริหาร คือ ลักษณะการเป็นผู้นำที่ให้ความสำคัญต่อกระบวนการจัดการเรียนรู้ของครู ซึ่งมีผลโดยตรงต่อการเรียนรู้ของผู้เรียน โดยมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้ของผู้เรียนเป็นเป้าหมายหลักในการพัฒนา อีกทั้งยังส่งเสริมให้ทุกภาคส่วนมีส่วนร่วมในการพัฒนาหลักสูตรอย่างมีส่วนร่วมและต่อเนื่อง

จากการศึกษาความหมายเกี่ยวกับภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหาร สามารถสรุปได้ว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหาร หมายถึง ความสามารถของผู้บริหารในการสร้างบรรยากาศให้ทุกฝ่ายมีส่วนร่วมในการบริหารงานวิชาการเพื่อให้เกิดผลดีต่อครูและนักเรียน โดยผู้บริหารต้องมีความรู้ความสามารถในเรื่องของงานวิชาการอย่างลึกซึ้ง สามารถนำมาใช้ในการบริหารสถานศึกษาให้ประสบความสำเร็จตามที่ตั้งเป้าหมายไว้ได้

3. ความสำคัญของภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหาร

ภาวะผู้นำทางวิชาการที่มีประสิทธิภาพมีความเชื่อมโยงอย่างมากกับคุณภาพการศึกษา โดยผู้นำทางวิชาการที่เข้มแข็งจะส่งผลเชิงบวกต่อคุณภาพการเรียนการสอน พัฒนาการของนักเรียน สภาพแวดล้อมในองค์กร และความมั่นคงในระยะยาวขององค์กรนั้น ๆ ซึ่งมีนักวิชาการหลายท่านได้ให้คำนิยามไว้ ดังนี้

รุ่ง แก้วแดง (2543) ได้เสนอเกี่ยวกับ ความสำคัญของภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา ว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาเป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพของการบริหารสถานศึกษาในยุคปัจจุบัน โดยเสนอว่า ผู้บริหารควรปรับเปลี่ยนบทบาทจากการเป็นผู้ควบคุมหรือบริหารทั่วไปไปสู่การเป็นผู้นำทางวิชาการที่มีความเข้มแข็ง มีความสามารถในการใช้ภาวะผู้นำอย่างเต็มศักยภาพ มุ่งเน้นการบริหารงานด้านวิชาการเป็นหลัก ตลอดจนส่งเสริมความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างผู้บริหาร ครู และนักเรียน เพื่อยกระดับคุณภาพของสถานศึกษาโดยรวม

เมตตา สอนเสนา (2557) กล่าวว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารมีอิทธิพลโดยตรงต่อคุณภาพการสอนของครู โดยเฉพาะเมื่อผู้บริหารสามารถแสดงบทบาทภาวะผู้นำทางวิชาการ

ได้อย่างชัดเจน จะส่งผลเชิงบวกต่อประสิทธิผลของสถานศึกษาและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนโดยตรง

อังคณา ฉางข้าวคำ (2557) กล่าวว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาเป็นปัจจัยสำคัญและจำเป็นอย่างยิ่งต่อการดำเนินงานของครูและบุคลากรทางการศึกษา โดยเฉพาะในด้านการวิชาการ ซึ่งมีผลโดยตรงต่อคุณภาพการจัดการเรียนการสอนของครู และส่งผลต่อเนื่องไปยังผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียน

Fullan (2007) กล่าวว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารมีบทบาทสำคัญต่อการนำพาองค์กรการศึกษาไปสู่ความสำเร็จ โดยผู้บริหารที่มีประสิทธิผลจะให้ความสำคัญกับการเรียนรู้ของผู้เรียน ส่งเสริมและสนับสนุนกระบวนการจัดการเรียนการสอน ตลอดจนแสดงออกถึงทักษะด้านการบริหารจัดการอย่างมีประสิทธิภาพ ทั้งนี้ เพื่อเอื้อให้การดำเนินงานบรรลุวัตถุประสงค์ตามเป้าหมายที่กำหนดไว้

จากการศึกษาความสำคัญของภาวะผู้นำทางวิชาการที่นักวิชาการทั้งชาวไทยและชาวต่างประเทศให้ไว้ ผู้วิจัยสามารถสรุปความสำคัญได้ว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการมีความสำคัญต่อคุณภาพการศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษาที่มีภาวะผู้นำทางวิชาการที่ดี จะสามารถนำพาสถานศึกษาไปสู่ความสำเร็จและพัฒนานักเรียนให้บรรลุศักยภาพสูงสุด

4. บทบาทของผู้นำทางวิชาการ

ผู้นำทางวิชาการ (Instructional Leader) มีบทบาทสำคัญในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา ซึ่งมีนักวิชาการได้ให้แนวคิดต่าง ๆ ไว้ดังนี้

บุหงา วชิระศักดิ์มิ่งคล (2556) กล่าวถึงบทบาทของผู้นำ ได้นำเสนอแนวคิดเกี่ยวกับบทบาทของผู้นำว่า เป็นการแสดงออกโดยเสรีซึ่งส่งผลเชิงบวกต่อผู้อื่นและต่อสังคม โดยสรุปสาระสำคัญได้ ดังนี้

1. ในสังคมแห่งความรู้ที่ต้องการความถูกต้องและเป็นธรรม บุคคลผู้มีความรู้ความสามารถในระดับวิชาชีพได้รับการยอมรับว่าเป็นทรัพยากรที่มีคุณค่า โดยทำหน้าที่ในฐานะผู้นำทางปัญญา (intellectual leadership) ซึ่งมีบทบาทในการให้คำแนะนำ ชี้แนะแนวทาง และสนับสนุนการตัดสินใจอย่างมีเหตุผลในสาขาวิชาชีพเฉพาะด้าน

2. ผู้นำควรปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดี ทั้งในด้านบุคลิกภาพ ความคิดเห็น และพฤติกรรม ซึ่งมีผลต่อการสร้างความเชื่อมั่น ความศรัทธา และการยอมรับจากบุคคลรอบข้าง คุณลักษณะเหล่านี้เอื้อให้ผู้นำสามารถโน้มน้าวและจูงใจผู้อื่นให้ดำเนินตามแนวทางที่เหมาะสมและเป็นประโยชน์

3. ผู้นำที่มีประสิทธิภาพควรมีวิสัยทัศน์ที่กว้างไกล สามารถวิเคราะห์และคาดการณ์แนวโน้มในอนาคตได้อย่างแม่นยำ รวมถึงมีศักยภาพในการขับเคลื่อนองค์กรหรือสังคมไปสู่การเปลี่ยนแปลงในทิศทางที่ดีขึ้น โดยยึดถือประโยชน์ส่วนรวมเป็นสำคัญ ไม่ตกอยู่ภายใต้อิทธิพลของผลประโยชน์ส่วนตน อีกทั้งยังควรมีทัศนคติเชิงบวก มีความคิดสร้างสรรค์ และมีบทบาทในการส่งเสริมความสามัคคีและคุณธรรมในสังคม

4. ผู้นำทางวิชาการจำเป็นต้องมีความเชี่ยวชาญอย่างลึกซึ้งในสาขาวิชาชีพของตน สามารถนำความรู้ที่นำมาใช้ในการให้คำปรึกษา แก้ไขปัญหา และสร้างสรรค์แนวทางใหม่ในการพัฒนาองค์กร โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ความสามารถในการคาดการณ์สถานการณ์และบริหารจัดการความเสี่ยงเป็นองค์ประกอบสำคัญของผู้นำที่มีความเชี่ยวชาญ ทั้งนี้ ควรมีผลงานที่ได้รับการยอมรับในระดับวิชาชีพ และส่งเสริมการเผยแพร่องค์ความรู้สู่ทางวิชาการอย่างต่อเนื่อง

5. ผู้นำควรมีความรอบรู้ มีไหวพริบและความฉลาดทางอารมณ์ มีเสถียรภาพทางอารมณ์สูง ตลอดจนยึดมั่นในคุณธรรมและจริยธรรม มีทักษะในการสร้างมนุษยสัมพันธ์ที่ดี และสามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นในลักษณะของทีมที่มีประสิทธิภาพ นอกจากนี้ บุคลิกภาพที่เหมาะสมทั้งด้านภายนอกและภายในยังเป็นปัจจัยที่ช่วยเสริมสร้างความน่าเชื่อถือและความนับถือจากผู้ร่วมงาน

Smith (1974) กล่าวว่า ผู้บริหารโรงเรียนควรมีบทบาทหน้าที่สำคัญ 6 ประการ คือ

1. เป็นหัวหน้าฝ่ายบริหารโรงเรียน ประสานงานให้การนิเทศและวางโครงการศึกษาให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

2. มีลักษณะความเป็นผู้นำทั้งทางด้านส่วนตัวและวิชาชีพ

3. มีความเป็นกันเองกับนักเรียนและเข้าใจปัญหาของนักเรียน

4. ฝึกให้นักเรียนมีระเบียบวินัยและใช้ระเบียบข้อบังคับอย่างเคร่งครัด

5. วางตัวเป็นกลางต่อการสร้างความสัมพันธ์กับคนทั่วไป

6. มีมนุษยสัมพันธ์อันดีกับครู และช่วยเหลือครู

จากบทบาทและหน้าที่ดังกล่าว สรุปได้ว่า ผู้นำมีบทบาทและหน้าที่ ดังนี้ คือ

1. กำหนดทิศทางและเป้าหมายด้านการศึกษา

2. สนับสนุนการพัฒนาครู

3. สร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้

4. สร้างความสัมพันธ์ที่ดีกับผู้เกี่ยวข้อง ร่วมมือกันพัฒนาการศึกษาของนักเรียน

5. องค์ประกอบของภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหาร

องค์ประกอบของภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษานั้น มีความสัมพันธ์และเป็นตัวทำนายความมีประสิทธิภาพของโรงเรียน ซึ่งจากการศึกษาพบว่า มีนักวิชาการได้นำเสนอองค์ประกอบของภาวะผู้นำทางวิชาการไว้หลายท่าน ดังนี้

วิชณ จุลวรรณ (2547) ได้วิเคราะห์องค์ประกอบของภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนไว้ 8 ด้าน ดังนี้

1. ด้านการบริหารจัดการ เป็นองค์ประกอบหลักของภาวะผู้นำทางวิชาการ ที่ผู้บริหารโรงเรียนต้องแสดงบทบาทในการบริหารจัดการอย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อให้การดำเนินงานด้านการศึกษาในโรงเรียนประสบผลสำเร็จในทุก ๆ ด้าน
2. ด้านการพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษา ผู้บริหารโรงเรียนมีบทบาทสำคัญในการพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษา โดยต้องมุ่งเน้นการพัฒนาผู้เรียนให้มีความรู้ความสามารถ และสามารถปรับตัวได้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงของสังคมที่มีความเจริญอย่างรวดเร็ว
3. ด้านความสามารถ ผู้บริหารโรงเรียนต้องมีความสามารถในการนำการเปลี่ยนแปลงใหม่ ๆ มาใช้ในการพัฒนาการศึกษาภายในโรงเรียน ซึ่งจะส่งผลต่อการได้รับความร่วมมือจากบุคลากรในการดำเนินงานเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียนอย่างมีประสิทธิภาพ
4. ด้านบุคลิกภาพ เป็นองค์ประกอบที่เสริมสร้างความเชื่อมั่นให้แก่ผู้นำทางวิชาการ ซึ่งจะส่งผลให้ผู้ร่วมงานเกิดความศรัทธาและยอมรับในภาวะผู้นำของผู้บริหาร โดยสามารถสร้างบรรยากาศที่ส่งเสริมให้เกิดการเรียนรู้การสอนที่มีประสิทธิภาพ
5. ด้านการนิเทศ การนิเทศและการให้คำปรึกษาแก่ครูถือเป็นบทบาทสำคัญของผู้นำทางวิชาการ ผู้บริหารต้องแสดงบทบาทในการนิเทศเพื่อสนับสนุนการปฏิบัติงานตามภารกิจหลักที่มีผลต่อการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนอย่างมีประสิทธิภาพ
6. ด้านการวางแผน การวางแผนเป็นอีกหนึ่งองค์ประกอบที่สำคัญในการพัฒนาผู้นำทางวิชาการ ผู้บริหารต้องสามารถกำหนดทิศทางและเป้าหมายในการพัฒนาโรงเรียน เพื่อให้เกิดการพัฒนาคุณภาพการศึกษาและผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียนอย่างชัดเจน
7. ด้านการอำนวยความสะดวก ผู้นำทางวิชาการต้องมีบทบาทในการอำนวยความสะดวกในทุกด้าน เพื่อช่วยให้การปฏิบัติงานของบุคลากรในโรงเรียนสามารถดำเนินไปได้ อย่างราบรื่นและมีประสิทธิภาพ ส่งผลต่อการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่มีคุณภาพ
8. ด้านการส่งเสริมบรรยากาศทางวิชาการ ผู้บริหารโรงเรียนมีบทบาทในการสร้างบรรยากาศแห่งการเรียนรู้ โดยการส่งเสริมบรรยากาศทางวิชาการที่เหมาะสม ซึ่งจะช่วยพัฒนาคุณภาพของผู้เรียนและเสริมสร้างความสำเร็จในด้านการศึกษาของโรงเรียน

พัชราภรณ์ จันทพล (2559) กล่าวว่า องค์ประกอบของภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหาร แบ่งออกเป็น 5 ด้าน ดังนี้

1. ด้านวิสัยทัศน์และพันธกิจ ผู้บริหารสถานศึกษาจำเป็นต้องมีวิสัยทัศน์ที่ชัดเจนในการพัฒนาการจัดการเรียนการสอน เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด โดยต้องกำหนดพันธกิจที่สอดคล้องกับวิสัยทัศน์ดังกล่าว และสามารถนำไปปฏิบัติได้จริง ทั้งนี้ การสื่อสารวิสัยทัศน์และพันธกิจให้กับบุคลากรในโรงเรียนต้องทำให้เข้าใจและเกิดความร่วมมือในการดำเนินงาน

2. ด้านการพัฒนาหลักสูตรและการสอน ผู้บริหารควรส่งเสริมและสนับสนุนให้ครูมีส่วนร่วมในการพัฒนาหลักสูตรและการสอน พร้อมทั้งส่งเสริมการใช้นวัตกรรมและสื่อการสอนที่หลากหลาย และมีการติดตามประเมินผลการจัดการเรียนการสอนอย่างสม่ำเสมอ เพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืน

3. ด้านการนิเทศการสอน การนิเทศการสอนถือเป็นบทบาทสำคัญของผู้บริหาร ซึ่งควรทำอย่างสม่ำเสมอ พร้อมทั้งให้คำแนะนำที่เป็นรูปธรรมแก่ครู นอกจากนี้ ผู้บริหารยังควรส่งเสริมให้ครูมีโอกาสแลกเปลี่ยนเรียนรู้และพัฒนาทักษะการจัดการเรียนการสอนอย่างต่อเนื่อง

4. ด้านการบริหารจัดการ ผู้บริหารสถานศึกษาต้องสามารถบริหารจัดการทรัพยากรที่มีอยู่ให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด รวมถึงการสร้างบรรยากาศการทำงานที่ดีในโรงเรียน และเป็นแบบอย่างที่ดีให้แก่บุคลากรในโรงเรียน เพื่อการดำเนินงานที่มีประสิทธิผล

5. ด้านการสร้างความสัมพันธ์ ผู้บริหารสถานศึกษาต้องสามารถสร้างความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างครู นักเรียน ผู้ปกครอง และชุมชน พร้อมทั้งส่งเสริมให้ทุกฝ่ายมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ ของโรงเรียน นอกจากนี้ยังต้องทำหน้าที่เป็นผู้ประสานงานระหว่างหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง กับโรงเรียน เพื่อให้เกิดความร่วมมือในการพัฒนาการศึกษาของโรงเรียน

ลัดดาวรรณ นิตดาเทพ (2557) กำหนดองค์ประกอบของภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารไว้ 8 ด้าน ดังนี้

1. การกระตุ้นให้ครูตระหนักถึงความสำคัญในการพัฒนาโรงเรียน
2. การมีบทบาทสำคัญในการปรับปรุงงานด้านวิชาการ
3. การสร้างสิ่งจูงใจให้ครูและใช้ระบบการให้รางวัลที่สนับสนุนงานวิชาการ
4. การติดตามดูแลความก้าวหน้าด้านวิชาการ
5. การใช้ทรัพยากรที่มีอยู่อย่างสร้างสรรค์
6. การสร้างสภาพแวดล้อมในโรงเรียนให้ปลอดภัยและเป็นระเบียบ
7. การติดตามดูแลการปฏิบัติการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของครู
8. การสังเกตการปฏิบัติการสอนของครูและให้ข้อมูลย้อนกลับ

เศรษฐพงศ์ นันทิวศ์ (2563) ได้วิเคราะห์องค์ประกอบของภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนไว้ 5 ด้าน ดังนี้

1. ด้านการวางแผน ภาวะผู้นำทางวิชาการด้านการวางแผนเป็นองค์ประกอบสำคัญที่ผู้บริหารโรงเรียนต้องให้ความสำคัญ เพื่อให้สามารถมองเห็นภาพรวมของสถานะปัจจุบันของโรงเรียนและกำหนดทิศทางการพัฒนาในอนาคต การวางแผนที่ดีจะช่วยให้การกำหนดเป้าหมายในการปฏิบัติงานมีความชัดเจน ซึ่งจะส่งผลต่อการพัฒนาคุณภาพของโรงเรียนและนักเรียนอย่างมีประสิทธิภาพ องค์ประกอบนี้ประกอบด้วยการกำหนดแนวทาง วิธีการปฏิบัติงาน การวางแผน และการคาดคะเนผลลัพธ์ที่เป็นไปได้

2. ด้านการส่งเสริมบรรยากาศทางวิชาการ ถือเป็นบทบาทที่สำคัญของผู้บริหารโรงเรียน ผู้บริหารต้องแสดงบทบาทเชิงรุกในการสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ และพัฒนาคุณภาพของนักเรียนอย่างมีประสิทธิภาพ โดยการกระตุ้นและสนับสนุนการเรียนรู้ภายในโรงเรียน

3. ด้านการบริหารจัดการ ผู้บริหารต้องมีความสามารถในการบริหารจัดการด้านต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาภายในโรงเรียนอย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งรวมถึงการกำหนดนโยบาย การตัดสินใจ และการสั่งการ เพื่อให้การดำเนินงานด้านการศึกษาประสบความสำเร็จตามที่ตั้งเป้าหมาย

4. ด้านการนิเทศ ผู้บริหารโรงเรียนต้องมีบทบาทในการนิเทศและให้คำปรึกษากับครู อาจารย์ การเป็นผู้นิเทศจะช่วยส่งเสริมและสนับสนุนการปฏิบัติงานของครูให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น การให้คำแนะนำและการช่วยเหลือในการดำเนินการตามภารกิจหลักของโรงเรียนเป็นสิ่งที่จำเป็นสำหรับการพัฒนา

5. ด้านความรู้ความสามารถ ผู้นำทางวิชาการที่มีความรู้และความสามารถเป็นปัจจัยสำคัญในการนำการเปลี่ยนแปลงใหม่ ๆ เข้ามาในโรงเรียน การมีผู้นำที่มีความรู้ความสามารถจะช่วยให้ผู้ร่วมงานเกิดความมั่นใจในการทำงาน และพร้อมที่จะยอมรับการเปลี่ยนแปลง เพื่อนำไปสู่การพัฒนาคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนอย่างมีประสิทธิภาพ องค์ประกอบนี้รวมถึงการกำหนดนโยบาย การตัดสินใจ และการสั่งการที่มีอิทธิพลต่อความสำเร็จในการจัดการศึกษา

ปิยพร บุญใบ (2563) ได้วิเคราะห์องค์ประกอบของภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนไว้ 7 ด้าน ดังนี้

1. ด้านการกำหนดภารกิจของโรงเรียน หมายถึง พฤติกรรมที่แสดงถึงความสามารถของผู้บริหารในการนำวิธีการต่าง ๆ มาบริหารจัดการโรงเรียน การกำหนดเป้าหมายและวิสัยทัศน์ของโรงเรียนเพื่อให้ครูและบุคลากรมีความเข้าใจร่วมกัน รวมถึงการกำหนดเป้าหมายทางวิชาการโดยการมีส่วนร่วมของบุคลากรในการกำหนดเป้าหมายการปฏิบัติงานของครู การตั้งเป้าหมาย

ผลสัมฤทธิ์และพฤติกรรมการเรียนรู้ของนักเรียน พร้อมทั้งการสร้างเกณฑ์มาตรฐานวิชาการเพื่อให้บรรลุเป้าหมายที่ตั้งไว้

2. ด้านการจัดการเรียนการสอน หมายถึง พฤติกรรมของผู้บริหารที่แสดงถึงความสามารถในการบริหารจัดการโรงเรียน เพื่อให้นักเรียนมีความสามารถในการอ่านออกเขียนได้ และคิดคำนวณได้ รวมถึงการส่งเสริมกระบวนการคิดวิเคราะห์และสังเคราะห์ เพื่อพัฒนาและยกระดับผลสัมฤทธิ์การเรียนของนักเรียน โดยเฉพาะในกลุ่มที่มีผลการเรียนต่ำ พร้อมทั้งกระตุ้นให้ครูปรับปรุงรูปแบบกิจกรรมการสอนอย่างต่อเนื่อง

3. ด้านบริหารจัดการหลักสูตร หมายถึง พฤติกรรมที่แสดงถึงความสามารถในการจัดทำและบริหารหลักสูตรสถานศึกษา โดยผู้บริหารต้องมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักสูตรที่ใช้ในโรงเรียน และสามารถร่วมกันกำหนดระบบบริหารหลักสูตรตามเกณฑ์มาตรฐานการศึกษา การติดตามผลการใช้หลักสูตร รวมทั้งการปรับปรุงหลักสูตรให้ทันสมัยและมีคุณภาพอย่างต่อเนื่อง

4. ด้านการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ หมายถึง ความสามารถของผู้บริหารในการส่งเสริมและสนับสนุนให้ครูและนักเรียนได้ใช้ประโยชน์จากแหล่งเรียนรู้ทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษา รวมถึงการส่งเสริมการจัดทำโครงการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ในชุมชนเพื่อให้เป็นพื้นที่แห่งการเรียนรู้ที่เอื้อต่อการสร้างองค์ความรู้ของผู้เรียน

5. ด้านการนิเทศการศึกษา หมายถึง พฤติกรรมที่แสดงถึงความสามารถในการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนและชุมชนในการนิเทศการศึกษา การส่งเสริมขวัญกำลังใจในการทำงานแก่ครู และการให้คำปรึกษาแก่ครูผู้สอนในการปรับปรุงรูปแบบการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพ

6. ด้านการวัดประเมินผล หมายถึง พฤติกรรมที่แสดงถึงความสามารถในการกำหนดระเบียบและแนวปฏิบัติเกี่ยวกับการวัดผลการเรียนของนักเรียน ผู้บริหารต้องส่งเสริมให้ครูดำเนินการวัดผลประเมินผลตามมาตรฐานการศึกษา พร้อมทั้งการใช้ข้อมูลสารสนเทศที่ทันสมัยในการประเมินผล และสะท้อนผลการปฏิบัติงานของครู

7. ด้านการพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา หมายถึง ความสามารถของผู้บริหารในการกำหนดและประเมินมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา โดยการวางแผนพัฒนาการศึกษาอย่างเป็นระบบ พร้อมทั้งการดำเนินการจัดการเรียนการสอนที่มุ่งเน้นคุณภาพตามมาตรฐานที่กำหนด และการจัดทำรายงานประจำปีเพื่อเสนอต่อหน่วยงานต้นสังกัดและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

Krug (1992) ได้วิเคราะห์องค์ประกอบของภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนไว้ 5 ด้าน ดังนี้

1. ด้านการกำหนดพันธกิจ
2. ด้านการจัดการหลักสูตรและการสอน
3. ด้านการนิเทศการสอน
4. ด้านการกำกับติดตาม
5. ด้านการส่งเสริมบรรยากาศทางการเรียนการสอน

Hallinger & Murphy (1985) กล่าวถึง องค์ประกอบภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนมี 3 ด้าน ดังนี้

1. ด้านการกำหนดภารกิจของโรงเรียน หมายถึง การวางเป้าหมายและขอบเขตการทำงานของโรงเรียน ซึ่งมุ่งเน้นไปที่ด้านวิชาการเป็นหลัก โดยการกำหนดภารกิจดังกล่าวจะต้องมีการสื่อสารและสร้างความเข้าใจให้กับบุคลากรในโรงเรียนรวมถึงผู้ที่เกี่ยวข้องทุกฝ่าย เพื่อให้มีความเข้าใจตรงกันและสามารถปฏิบัติได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2. การจัดการด้านการเรียนการสอน หมายถึง กระบวนการที่ครอบคลุมทั้งการดูแลส่งเสริม และสนับสนุนการดำเนินการเรียนการสอนของครู การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ของนักเรียน และการประสานงานในการดำเนินการจัดการเรียนรู้ทั้งหมด ซึ่งจะต้องมุ่งเน้นให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุดในการเรียนการสอนและสามารถบรรลุเป้าหมายทางวิชาการที่ตั้งไว้

3. ด้านการส่งเสริมบรรยากาศทางวิชาการของโรงเรียน หมายถึง การดูแลและสนับสนุนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ การสร้างแรงจูงใจแก่ครู รวมถึงการส่งเสริมการพัฒนาวิชาชีพครู และการสร้างมาตรฐานทางวิชาการที่สูงขึ้น นอกจากนี้ยังรวมถึงการจัดหาสิ่งอำนวยความสะดวกและสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ที่มีคุณภาพ

McEwan (1998) กล่าวถึง ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารที่มีประสิทธิผลว่าประกอบด้วย องค์ประกอบ 7 ด้าน คือ

1. การตั้งเป้าหมายทางวิชาการ
2. การจัดการทีมงาน (Staff)
3. การกำหนดบรรยากาศและวัฒนธรรมที่เอื้อต่อกระบวนการเรียนรู้
4. การสื่อสารพันธกิจและวิสัยทัศน์
5. การส่งเสริมครูสู่บทบาทผู้นำทางการศึกษา
6. การพัฒนาครูให้เป็นผู้นำ
7. การสร้างและรักษาเจตคติที่ดีของนักเรียน ทีมงานและผู้ปกครอง

Ubben & Hughes (1987) ได้กำหนดลักษณะของผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารไว้ 7 ด้าน ดังนี้

1. การกำหนดแนวทางภารกิจของโรงเรียน
2. การจัดการด้านการเรียนการสอน
3. การส่งเสริมบรรยากาศทางวิชาการ
4. การจัดให้มีครูประเมินโครงการ
5. การสนับสนุนกิจการนักเรียน
6. การปฐมนิเทศครู
7. การกระตุ้นให้ครูปฏิบัติหน้าที่

Van & Kruger (2003) กล่าวถึง ภาระงานของภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหาร มีดังนี้ 1) การกำหนดพันธกิจของโรงเรียน 2) การบริหารจัดการหลักสูตรและกระบวนการเรียนการสอน 3) การนิเทศการสอน 4) การติดตามความก้าวหน้าของนักเรียน 5) การส่งเสริมบรรยากาศทางวิชาการ

ตาราง 2 แสดงการสังเคราะห์ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาจากแนวคิด
ของนักการศึกษา

ภาวะผู้นำทางวิชาการ	พัชรภรณ์ จันทพล (2559)	วิษณุ จุลวรรณ (2547)	ลัดดาวรรณ นิตดาเทพ	เศรษฐพงศ์ นันภิรักษ์ (2563)	ปิยพร บุญใบ (2563)	Krug (1992)	Hallinger & Murphy	McEwan (1998)	Van & Kruger	Van & Kruger (2003)	ความถี่
1. การกำหนดภารกิจ ของโรงเรียน	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	10
2. การบริหารจัดการหลักสูตร	✓	✓			✓	✓				✓	5
3. การจัดการเรียนการสอน					✓		✓		✓		3
4. การนิเทศการศึกษา	✓	✓	✓	✓	✓	✓				✓	7
5. การจัดบรรยากาศที่ส่งเสริม ทางวิชาการ		✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	9
6. การพัฒนาแหล่งเรียนรู้		✓	✓		✓	✓	✓				5
7. การมุ่งเน้นผลสัมฤทธิ์ ทางการเรียน			✓								1
8. การวัดและประเมินผล					✓				✓		2
9. การส่งเสริมความก้าวหน้า ทางวิชาชีพครู		✓	✓					✓	✓		4
10. การพัฒนาสื่อการเรียนรู้ นวัตกรรม และเทคโนโลยี		✓	✓								2
11. การสร้างความสัมพันธ์ ระหว่างโรงเรียน	✓							✓			2
12. การประกันคุณภาพ การศึกษา					✓						1

ตาราง 2 (ต่อ)

ภาวะผู้นำทางวิชาการ	พัชรภรณ์ จันทพล (2559)	วิษณุ จุลวรรณ (2547)	ลัดดาวรรณ นิตดาเทพ	เศรษฐพงศ์ นันทิวงศ์ (2563)	ปิยพร บุญใบ (2563)	Krug (1992)	Hallinger & Murphy	McEwan (1998)	Van & Kruger	Van & Kruger (2003)	ความถี่
13. การพัฒนาความรู้ ความสามารถทางวิชาการ	✓			✓							2

จากตาราง 2 การสังเคราะห์ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียน จากแนวคิดของนักการศึกษาหลายท่าน ผู้วิจัยได้เลือกความถี่ตั้งแต่ระดับ 5 ขึ้นไป จึงสรุปได้ว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียน หมายถึง พฤติกรรมและการกระทำของผู้บริหารที่มุ่งเน้นไปที่การพัฒนางานวิชาการ การเรียนการสอน และคุณภาพของผู้เรียน ซึ่งประกอบด้วย 5 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านการกำหนดภารกิจของโรงเรียน 2) ด้านการจัดบรรยากาศที่ส่งเสริมทางวิชาการ 3) ด้านการนิเทศการสอน 4) ด้านการบริหารจัดการหลักสูตร และ 5) ด้านการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ โดยแต่ละด้านมีรายละเอียดที่จะนำเสนอตามลำดับ ดังนี้

1. การกำหนดภารกิจของโรงเรียน

มีนักการศึกษาได้ให้ความหมาย การกำหนดภารกิจของโรงเรียน ไว้ดังนี้

Hallinger & Murphy (1985 อ้างถึงใน ปราโมทย์ สุวรรณเวก, 2547 น. 27) ให้ความหมายของการกำหนดภารกิจของโรงเรียน (defining the school mission) หมายถึง การกำหนดขอบเขตความรับผิดชอบ โดยเฉพาะในส่วนที่เกี่ยวข้องกับงานวิชาการ ทั้งนี้ การกำหนดภารกิจของโรงเรียน ประกอบด้วย 2 องค์ประกอบ คือ

1. การกำหนดเป้าหมายของโรงเรียน (framing school goals) ควรมีความชัดเจนและมุ่งเน้นผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนเป็นสำคัญ เพื่อให้บรรลุเป้าหมายสูงสุดของการจัดการศึกษา ควรส่งเสริมการมีส่วนร่วมของคณะครูและบุคลากรทางการศึกษาในการกำหนดเป้าหมายทางวิชาการของโรงเรียน พร้อมทั้งกำหนดบทบาทและความรับผิดชอบของครูแต่ละคนอย่างชัดเจน นอกจากนี้ การกำหนดเป้าหมายเชิงปฏิบัติการควรอยู่ในรูปแบบของพฤติกรรมที่สามารถวัดผลได้

อย่างเป็นรูปธรรม เพื่อให้ครูสามารถนำไปใช้เป็นแนวทางในการจัดการเรียนการสอนอย่างมีประสิทธิภาพและเกิดผลลัพธ์ต่อการเรียนรู้ของผู้เรียนอย่างแท้จริง

2. การสื่อสารเป้าหมายของโรงเรียน (communication school goals) การสื่อสารเป้าหมายของโรงเรียนนั้น ผู้บริหารต้องจัดให้มีขึ้นเพื่อให้ครู ผู้ปกครองและนักเรียนได้ทราบโดยทั่วกัน ทั้งในรูปที่เป็นทางการ เช่น การประชุมคณะครู การชี้แจงในหนังสือคู่มือของโรงเรียน ฯลฯ และอาจจะสื่อสารในรูปแบบที่ไม่เป็นทางการ เช่น การพูดคุย เป็นต้น

Krug (1992) ได้ให้ความหมาย ด้านการกำหนดภารกิจของโรงเรียน ไว้ว่า การกำหนดภารกิจเป็นงานเกี่ยวกับโรงเรียนที่มีประสิทธิภาพ แสดงให้เห็นว่า จุดประสงค์ที่ระบุไว้ชัดเจนแล้วนั้น จะต้องสื่อสารให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียได้เข้าใจแจ่มแจ้ง การจัดทำกรอบเป้าหมายจุดประสงค์ และภารกิจนั้นจะต้องไม่ประมาณการสูงเกินไป จุดประสงค์ที่ระบุชัดเจนต้องเป็นไปตามสภาพการณ์ ในช่วงเวลาหรือช่วงวิกฤติด้วยการปฏิบัติการ โดยไม่มีพันธกิจที่ระบุชัดเจนนั้นก็เหมือนการออกเดินทางที่ไม่มีจุดหมายในใจ

พิมพ์กมล ทิพย์มนตรี (2555) ได้ให้ความหมาย ด้านการกำหนดภารกิจของโรงเรียน ไว้ว่า เป็นการกำหนดขอบเขตงานของโรงเรียนที่ต้องรับผิดชอบ ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับงานวิชาการ และสร้างความเข้าใจในภารกิจดังกล่าวให้ผู้เกี่ยวข้องทราบ

วาสนา สารกรณ์ (2556) ได้กล่าวถึง การวางกรอบการทำงานที่โรงเรียนต้องรับผิดชอบ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในด้านวิชาการ และต้องทำให้ทุกคนที่เกี่ยวข้องเข้าใจภารกิจนั้นอย่างชัดเจน ซึ่งประกอบด้วย 2 ส่วนหลัก ๆ คือ การกำหนดภารกิจของโรงเรียน และการสื่อสารเป้าหมายของโรงเรียนให้ทุกคนเข้าใจตรงกัน

พิทรรัตน์ บรรจงงาม (2557) ได้สรุปไว้ว่า ภาวะผู้นำด้านการกำหนดภารกิจของโรงเรียน หมายถึง พฤติกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาในการกำหนดเป้าหมายทางวิชาการของสถานศึกษา เน้นที่ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน ยึดหลักการมีส่วนร่วมและความรับผิดชอบต่อการบรรลุเป้าหมาย เป้าหมายมีความชัดเจน สามารถปฏิบัติได้

สรุปได้ว่า การกำหนดภารกิจของโรงเรียน หมายถึง ความสามารถของผู้บริหาร ในการวิเคราะห์สภาพงานวิชาการของสถานศึกษา มีการกำหนดวิสัยทัศน์ และนโยบายที่สอดคล้องกับงานวิชาการของสถานศึกษา กำหนดเป้าหมายและจุดเน้นในการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียน มีการกำหนดภารกิจของสถานศึกษาด้านวิชาการของโรงเรียนโดยการมีส่วนร่วมของบุคลากร มีการกำหนดดัชนีชี้วัดคุณภาพผลการจัดการเรียนการสอนของกลุ่มสาระวิชาต่าง ๆ ตามที่หลักสูตรสถานศึกษากำหนด และมีการสื่อสารเป้าหมาย ภารกิจที่ชัดเจน จนสามารถดำเนินการให้บรรลุเป้าหมาย เชื่อมโยงภารกิจสู่การปฏิบัติอย่างเป็นระบบ

ตาราง 3 แสดงการวิเคราะห์องค์ประกอบย่อยของภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา
ด้านการกำหนดภารกิจของโรงเรียน

ตัวบ่งชี้	Krug (1992)	Hallinger & Murphy (1985)	พิมพ์กมล ทัพย์มนตรี (2555)	วาสนา สารกรณ์ (2556)	พิพัทธ์น์ บรรจงงาม (2557)	ความถี่	ร้อยละ
1. การกำหนดวิสัยทัศน์ และ นโยบาย ที่สอดคล้องกับงานวิชาการของสถานศึกษา	✓	✓	✓	✓	✓	5	100
2. การกำหนดภารกิจของสถานศึกษา จากขอบเขตของงานวิชาการที่รับผิดชอบ		✓	✓	✓		3	60
3. การวิเคราะห์สภาพงานวิชาการ ของสถานศึกษา		✓	✓	✓		3	60
4. เป้าหมายและจุดเน้นในการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ ทางการเรียนของผู้เรียน		✓	✓	✓	✓	4	80
5. การกำหนดดัชนีชี้วัดคุณภาพผลการจัด การเรียนการสอน		✓	✓	✓		3	60
6. การสื่อสารเป้าหมาย ภารกิจที่ชัดเจน	✓	✓	✓	✓		4	80

จากตาราง 3 ผู้วิจัยได้วิเคราะห์องค์ประกอบ ด้านการกำหนดภารกิจของโรงเรียน จากแนวคิด ทฤษฎี และเอกสารที่เกี่ยวข้องที่มีความเห็นสอดคล้องกัน ตั้งแต่ร้อยละ 60 ขึ้นไป และได้สรุปนิยามเชิงปฏิบัติการขององค์ประกอบ ด้านการกำหนดภารกิจของโรงเรียน หมายถึง การกำหนดภารกิจของโรงเรียน หมายถึง เป้าหมายหลักหรือหน้าที่สำคัญของโรงเรียนที่ระบุไว้ เป็นลายลักษณ์อักษร โดยมีการกำหนดเป้าหมาย วิสัยทัศน์ ภารกิจของโรงเรียน เปรียบเสมือนเข็มทิศ ที่ชี้นำทิศทางการดำเนินงานของโรงเรียน ช่วยให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกฝ่ายเข้าใจทิศทาง เป้าหมาย และหน้าที่ความรับผิดชอบที่โรงเรียนพึงมีร่วมกัน และดำเนินการให้บรรลุเป้าหมายสู่การเชื่อมโยง ภารกิจสู่การปฏิบัติอย่างเป็นระบบ ซึ่งประกอบด้วย 1) การกำหนดวิสัยทัศน์ และนโยบายที่สอดคล้อง

กับงานวิชาการของสถานศึกษา 2) เป้าหมายและจุดเน้นในการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียน 3) การสื่อสารเป้าหมาย ภารกิจที่ชัดเจน 4) การกำหนดภารกิจของสถานศึกษาจากขอบเขตของงานวิชาการที่รับผิดชอบ 5) การวิเคราะห์สภาพงานวิชาการของสถานศึกษา และ 6) การกำหนดดัชนีชี้วัดคุณภาพผลการจัดการเรียนการสอน

2. ด้านการจัดบรรยากาศที่ส่งเสริมทางวิชาการ

มีนักการศึกษาได้ให้ความหมาย การจัดบรรยากาศที่ส่งเสริมทางวิชาการ ไว้ดังนี้

ไชยา ภาวะบุตร (2555) กล่าวว่า iva บรยากาศ สถานศึกษานั้น หมายถึง การจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของนักเรียน เพื่อให้สามารถพัฒนาสู่คุณลักษณะอันพึงประสงค์ได้อย่างเต็มศักยภาพ โดยมีการปรับปรุงสภาพแวดล้อมและสถานที่ให้ทันสมัย สนับสนุนให้บุคลากรในสถานศึกษามีพฤติกรรมที่มุ่งเน้นการบรรลุวัตถุประสงค์และเป้าหมายของสถานศึกษา อีกทั้งส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการสร้างสรรค์บรรยากาศที่ดี เกิดความรัก ความผูกพัน และความรู้สึกเป็นเจ้าของร่วมกัน ตลอดจนให้ความสำคัญต่อขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงานของบุคลากรในสถานศึกษาอย่างเหมาะสม

Lashway (2002) ได้ให้ความเห็นเพิ่มเติมว่า ผู้นำทางวิชาการ ควรเป็นผู้ที่มีความพัฒนา และรักษาความสัมพันธ์ระหว่างผู้เรียน ครูร่วมงานและผู้ปกครอง รวมไปถึงชุมชน จึงสามารถกระตุ้นให้ชุมชนสนับสนุนการศึกษาให้ประสบความสำเร็จ

Southworth (2002) ได้กล่าวว่า ครูต้องใส่ใจวัฒนธรรมของสถานศึกษาสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ ตลอดจนการให้ขวัญและกำลังใจแก่ผู้เรียน

Hoy & Hoy (2003) ได้กล่าวว่า บทบาทที่สำคัญที่สุดของ ครู คือ เป็นผู้นำทางวิชาการ โดยครูมีหน้าที่รับผิดชอบการพัฒนาบรรยากาศของสถานศึกษา

Jazzar & Algozzine (2007) ได้กล่าวว่า สถานศึกษาในสหรัฐอเมริกาได้สร้างความร่วมมือกับผู้ปกครองและชุมชนของผู้เรียนเพื่อให้การสนับสนุนในการพัฒนาสถานศึกษาและบรรลุผลสำเร็จของนักเรียน

สรุปได้ว่า การจัดบรรยากาศที่ส่งเสริมทางวิชาการ หมายถึง ความสามารถของผู้บริหารในการจัดสิ่งแวดล้อมในโรงเรียนให้เอื้อต่อการเรียนรู้แก่ครูและนักเรียน ดูแลเอาใจใส่ครู บุคลากร และผู้เรียนอย่างใกล้ชิด มีการให้ขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงาน มีการปรับปรุงอาคารสถานที่ให้พร้อมต่อการใช้งาน และมีการส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการจัดบรรยากาศทางวิชาการ

ตาราง 4 แสดงการวิเคราะห์องค์ประกอบย่อยของภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา
ด้านการจัดบรรยากาศที่ส่งเสริมทางวิชาการ

ตัวบ่งชี้	Krug (1992)	Hallinger & Murphy (1985)	พิมพ์กมล ทิพย์มนตรี(2555)	วาสนา สารกรณ์ (2556)	พิพัทธ์น์ บรรจงงาม (2557)	ความถี่	ร้อยละ
1. การจัดสิ่งแวดล้อมในโรงเรียนให้เอื้อต่อการเรียนรู้แก่ครูและนักเรียน โดยคำนึงถึงความสะดวกและปลอดภัย	✓	✓	✓	✓	✓	5	100
2. การปรับปรุงสถานที่		✓	✓	✓		3	60
3. การส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการจัดบรรยากาศ		✓	✓	✓		3	60
4. ผู้บริหารดูแล เอาใจใส่ครู บุคลากร และนักเรียนอย่างใกล้ชิด		✓	✓	✓	✓	4	80
5. การให้ขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงาน	✓	✓	✓	✓		4	80

จากตาราง 4 ผู้วิจัยได้วิเคราะห์องค์ประกอบด้านการจัดบรรยากาศที่ส่งเสริมทางวิชาการจากแนวคิด ทฤษฎี และเอกสารที่เกี่ยวข้องที่มีความเห็น สอดคล้องกัน ตั้งแต่ร้อยละ 60 ขึ้นไป และได้สรุปนิยามเชิงปฏิบัติการขององค์ประกอบ ด้านการจัดบรรยากาศที่ส่งเสริมทางวิชาการ หมายถึง การจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของนักเรียนให้บรรลุคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ส่งผลต่อพฤติกรรม ความคิด ความรู้สึก และแรงจูงใจของนักเรียน เอื้อต่อการเรียนรู้ ก่อให้เกิดผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาที่ดี ซึ่งประกอบด้วย 1) การจัดสิ่งแวดล้อมในโรงเรียนให้เอื้อต่อการเรียนรู้แก่ครูและนักเรียน โดยคำนึงถึงความสะดวกและปลอดภัย 2) ผู้บริหารดูแล เอาใจใส่ครู บุคลากร และนักเรียนอย่างใกล้ชิด 3) การให้ขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงาน 4) การปรับปรุงอาคารสถานที่ และ 5) การส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการจัดบรรยากาศ

3. ด้านการนิเทศการสอน

มีนักการศึกษาได้ให้ความหมาย การนิเทศการสอน ไว้ดังนี้

วรรณพร สุขอนันต์ (2550) กล่าวว่า การนิเทศการศึกษา หมายถึง กระบวนการที่เป็นระบบและต่อเนื่องเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา มุ่งเน้นการสร้างความร่วมมือระหว่างผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศ เพื่อปรับปรุงคุณภาพการจัดการศึกษาให้เกิดผลสัมฤทธิ์สูงสุดแก่ผู้เรียน

วีระศักดิ์ ชมพูคำ (2551) กล่าวว่า ความหมายของการนิเทศการศึกษา คือการทำงานร่วมกันระหว่างผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศ โดยมีวัตถุประสงค์หลักเพื่อส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพของผู้เรียนให้ดียิ่งขึ้น

วัชร เล่าเรียนดี (2554) กล่าวว่า การนิเทศ หมายถึง กระบวนการที่มุ่งเน้นการพัฒนาและปรับปรุงคุณภาพทางการศึกษา ตลอดจนการจัดการเรียนการสอนของครู เพื่อส่งเสริมให้เกิดประสิทธิภาพในการเรียนรู้ของผู้เรียนอย่างสูงสุด

Gilckman (1990) กล่าวว่า การนิเทศ หมายถึง การปรับปรุงการจัดการเรียนการสอนที่มีปัจจัยต่าง ๆ เข้ามาเกี่ยวข้องเพื่อให้เกิดการพัฒนาการจัดการเรียนการสอน

Good (1993) กล่าวว่า การนิเทศการศึกษา คือ กระบวนการที่มุ่งส่งเสริมการเปลี่ยนแปลงในการจัดการศึกษา รวมถึงการปรับปรุงและพัฒนาวิธีการสอน ซึ่งมีเป้าหมายเพื่อส่งเสริมความก้าวหน้าในวิชาชีพทางการศึกษา และสนับสนุนการพัฒนาครูอย่างต่อเนื่อง

สรุปได้ว่า การนิเทศการศึกษา หมายถึง ความสามารถของผู้บริหารในส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนของครูเพื่อให้เกิดประสิทธิภาพในการเรียนรู้ของนักเรียน มีการสร้างความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างผู้นิเทศ และผู้รับการนิเทศ มีการให้คำปรึกษาที่ดีให้กับครูและบุคลากรช่วยแก้ไขปัญหาและอุปสรรคที่เกิดขึ้นในการทำงาน มีกระบวนการการนิเทศอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง และมีการส่งเสริมความร่วมมือจากทุกภาคส่วนในการนิเทศการศึกษา

ตาราง 5 แสดงการวิเคราะห์องค์ประกอบย่อยของภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา
ด้านการนิเทศการศึกษา

ตัวบ่งชี้	วัชรุ เล่าเรียนดี (2554)	วิระศักดิ์ ชุมพุดา (2551)	วรรณพร สุขอนันต์ (2550)	Gilckman (1990)	Good (1993)	ความถี่	ร้อยละ
1. การสนับสนุนการจัดการเรียนการสอนของครู เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพในการเรียน	✓	✓	✓	✓	✓	5	100
2. มีกระบวนการการนิเทศอย่างเป็นระบบ และต่อเนื่อง	✓	✓	✓			3	60
3. การสร้างความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างผู้นิเทศ และผู้รับการนิเทศ	✓	✓	✓		✓	4	80
4. ส่งเสริมความร่วมมือจากทุกภาคส่วน		✓	✓	✓		3	60
5. ผู้บริหารมีการส่งเสริมความร่วมมือ จากทุกภาคส่วน ในการนิเทศการศึกษา		✓	✓	✓		3	60

จากตาราง 5 ผู้วิจัยได้วิเคราะห์องค์ประกอบด้านการนิเทศการศึกษา จากแนวคิด ทฤษฎี และเอกสารที่เกี่ยวข้องที่มีความเห็นสอดคล้องกัน ตั้งแต่ร้อยละ 60 ขึ้นไป และได้สรุปนิยามเชิงปฏิบัติการขององค์ประกอบ ด้านการนิเทศการศึกษา หมายถึง กระบวนการทำงานร่วมกันระหว่างผู้บริหาร ครู และบุคลากรทางการศึกษา ด้วยการให้ความช่วยเหลือ แนะนำ ส่งเสริม ให้เกิดการปรับปรุงการสอน เพื่อให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตามธรรมชาติและเต็มตามศักยภาพ ซึ่งประกอบด้วย 1) การสนับสนุนการจัดการเรียนการสอนของครูเพื่อให้เกิดประสิทธิภาพในการเรียน 2) การสร้างความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศ 3) มีกระบวนการการนิเทศอย่างเป็นระบบ และต่อเนื่อง 4) ส่งเสริมความร่วมมือจากทุกภาคส่วน และ 5) ผู้บริหารมีการส่งเสริมความร่วมมือจากทุกภาคส่วนในการนิเทศการศึกษา

4. ด้านการบริหารจัดการหลักสูตร

มีนักการศึกษาได้ให้ความหมาย การบริหารจัดการหลักสูตร ไว้ดังนี้

อรนันท์ นิมนุช (2551) ได้ให้ความหมายของหลักสูตรสถานศึกษา ไว้ว่า หมายถึง เนื้อหา กิจกรรม ประสบการณ์ที่ได้กำหนดไว้เพื่อนำมาใช้เป็นแนวทางในการจัดกิจกรรม ตามความเหมาะสมกับวัยของเด็ก ซึ่งเป็นประสบการณ์ที่ได้รับ ทั้งภายในและภายนอกห้องเรียน ตอบสนองต่อความต้องการความสนใจ สอดคล้องกับ ความต้องการของท้องถิ่นและสังคม สามารถอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข

ชนันท์ ธาตุทอง (2551) กล่าวว่า หลักสูตรมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการพัฒนาทรัพยากรบุคคลในสังคม โดยเป็นเครื่องมือสำคัญที่จะนำพาการจัดการศึกษาไปสู่เป้าหมายที่วางไว้ หลักสูตรมีบทบาทในการส่งเสริมการเติบโตและพัฒนาของบุคคล ช่วยให้ผู้เรียนได้ค้นพบศักยภาพ ความสนใจ และความถนัดที่แท้จริงของตนเอง และสามารถพัฒนาตนเองได้อย่างเต็มที่ตามศักยภาพที่มีอยู่

รัชนีญา แพ้โรสง และวัลลภา อารีรัตน์ (2553) กล่าวว่า การบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษา หมายถึง กระบวนการในการดำเนินงานที่มุ่งพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษา ให้มีประสิทธิภาพ โดยประกอบไปด้วยการดำเนินงานหลัก 3 ด้าน ได้แก่

1. ด้านการส่งเสริมสนับสนุน หมายถึง สถานศึกษาต้องมีการส่งเสริมสนับสนุนทางวิชาการ การพัฒนาบุคลากร การจัดสรรงบประมาณ และมีการจัดสรรทรัพยากรการดำเนินงานอย่างมีส่วนร่วม

2. ด้านการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา หมายถึง กระบวนการดำเนินงานเพื่อพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาที่เหมาะสม ซึ่งเริ่มต้นจากการแต่งตั้งคณะกรรมการที่มีหน้าที่รับผิดชอบในการดำเนินงานดังกล่าว ต่อมาคณะกรรมการจะทำการวิเคราะห์ข้อมูลจากแหล่งต่าง ๆ เพื่อนำมาประกอบการจัดทำสาระในหลักสูตร เมื่อร่างหลักสูตรเสร็จสมบูรณ์ คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานจะพิจารณาและให้ความเห็นชอบ ก่อนนำหลักสูตรสถานศึกษาที่ได้รับการอนุมัติไปใช้ในการจัดการเรียนการสอนอย่างเป็นทางการ

3. ด้านการกำกับดูแลคุณภาพ หมายถึง การนิเทศและติดตามหลักสูตร การติดตามการดำเนินงานของสถานศึกษาในการจัดระบบประกันคุณภาพภายใน

พัชรภรณ์ จันทพล (2559) กล่าวถึง การบริหารจัดการหลักสูตร คือ การที่ผู้บริหารสถานศึกษามีบทบาทสำคัญในการสร้างหลักสูตรสถานศึกษา กำหนดสาระการเรียนรู้มาตรฐาน และดัชนีชี้วัดคุณภาพกำหนดเวลาเรียน กำหนดเกณฑ์การวัดผลประเมินผล ออกแบบการสอนของแต่ละกลุ่มสาระจัดทำแผนการจัดการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตลอดปีในทำนองเดียวกัน

พงษ์ศักดิ์ รวมชมรัตน์ และมิตาภาณี พุ่มกล่อม (2564) วิเคราะห์บทบาทของผู้บริหารในการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา แบ่งออกเป็น 4 ด้านหลัก ดังนี้ 1) วิเคราะห์หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน 2) สร้างความร่วมมือกับคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน 3) การดำเนิน

การประชาสัมพันธ์ 4) การส่งเสริมและสนับสนุนให้บุคลากรภายในสถานศึกษามีการพัฒนาหลักสูตรอย่างต่อเนื่อง

พระมหาสายัณห์ เปมสีโล (วงศ์สุรินทร์) (2564) ได้วิเคราะห์บทบาทของผู้บริหารในการส่งเสริมการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา

1. การส่งเสริมให้เกิดความเข้าใจ ผู้บริหารจำเป็นจะต้องรับบทบาทผู้นำการใช้หลักสูตร จะต้องมีการประชุมชี้แจงทบทวนการปฏิบัติตามหลักการ จุดหมายของหลักสูตร และจุดมุ่งหมายของกลุ่มสาระการเรียนรู้ต่าง ๆ โดยผู้บริหารต้องมีการประชุมชี้แจงและปฏิบัติการเตรียมการใช้หลักสูตร อย่างน้อยปีละ 1 ครั้ง ก่อนเริ่มปีการศึกษา รวมทั้งประชาสัมพันธ์หลักสูตรใหม่ให้ผู้ปกครอง และผู้เรียนได้ทราบ เพื่อจะได้ส่งเสริมให้การใช้หลักสูตรเกิดผลดียิ่งขึ้น

2. การบริการเกี่ยวกับหลักสูตร ผู้บริหารต้องให้บริการและสนับสนุนในการจัดทำวัสดุหลักสูตรด้วย ซึ่งวัสดุ ประกอบหลักสูตรคือสิ่งต่าง ๆ ที่นำมาใช้ประกอบกับหลักสูตร เพื่อให้ผลของการเรียนการสอนบรรลุถึงจุดหมาย

3. การบริการเกี่ยวกับอาคารสถานที่ เมื่อผู้สอนมีความเข้าใจหลักสูตรชัดเจนแล้ว ผู้บริหารและกรรมการวิชาการของสถานศึกษา จะต้องมาพิจารณาร่วมกันว่า ควรมีการปรับปรุงอาคารสถานที่และกำหนดใช้อย่างไร การเรียนการสอนในบางรายวิชาอาจต้องมีห้องพิเศษ เช่น ห้องเรียนศิลป์ห้องปฏิบัติการวิชาการงานอาชีพและเทคโนโลยีห้องเรียน วิทยาศาสตร์ห้องเรียนทางภาษา ห้องพุทธศาสนา เป็นต้น ซึ่งการเตรียมสถานที่ที่ดีจะช่วยให้การจัดการเรียนการสอนมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

4. การสนับสนุนด้านวัสดุอุปกรณ์และเอกสารประกอบการสอน หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้กับผู้สอนแต่ละรายวิชาจะต้องช่วยกันคิดทำรายการเสนอผู้ช่วยฝ่าย วิชาการพิจารณาขอตั้งงบประมาณ กรรมการงบประมาณจะร่วมกันพิจารณาจัดให้ตามความเหมาะสมและจำเป็น ผู้อำนวยการสถานศึกษา ผู้ช่วยฝ่ายวิชาการและหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้จะต้องคอยควบคุมดูแลให้การใช้วัสดุ อุปกรณ์ในการเรียนการสอนเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพตรงตามโครงการที่วางแผนไว้

ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์ (2553) ได้กล่าวถึง บทบาทของผู้บริหารในการพัฒนาหลักสูตร ดังนี้ 1) วางแผนและปรับปรุงพัฒนาหลักสูตร 2) ประเมินความเหมาะสม และคุณภาพของโครงการพัฒนาหลักสูตร 3) อำนาจการให้เป็นตาม นโยบาย และปรัชญาของการศึกษา และหลักสูตร 4) อำนาจการใช้วัสดุอุปกรณ์ ที่ใช้ในหลักสูตร 5) ส่งเสริมการวิจัยในโรงเรียน 6) ประสานงานกับบุคคลอื่น เช่น ศึกษาพิเศษ 7) ทำงานร่วมกับครูนิเทศในการใช้หลักสูตร 8) เตรียมความพร้อมทีมงานในการพัฒนาหลักสูตร 9) อำนาจความสะดวกในเรื่องอุปกรณ์ที่ใช้ในเรื่องการพัฒนาหลักสูตร 10) แนะนำและเป็นพี่ปรึกษาเกี่ยวกับการใช้หลักสูตร 11) อำนาจการ

โครงการที่เกี่ยวกับการจัดบริการทางการศึกษาที่จัดขึ้นเป็นพิเศษ 12) แนะนำเกี่ยวกับการใช้หลักสูตรให้ชุมชนเข้าใจ และ 13) ส่งเสริมการติดต่อในโรงเรียนในระดับเดียวกัน

ชวลิต ชูกำแหง (2550) กล่าวถึง บทบาทของผู้บริหารในการพัฒนาหลักสูตร ดังนี้ 1) การวางแผนและเตรียมความพร้อมสำหรับการนำหลักสูตรใหม่มาใช้ในสถานศึกษา 2) การจัดกิจกรรมอบรมและพัฒนาครู เพื่อให้สามารถใช้หลักสูตรใหม่ได้อย่างมีประสิทธิภาพ 3) การจัดสรรบุคลากรครูให้เหมาะสมกับสาระการเรียนรู้ตามหลักสูตร 4) การจัดตารางสอนให้สอดคล้องกับโครงสร้างของหลักสูตรใหม่ 5) การจัดเตรียมวัสดุ อุปกรณ์ประกอบการเรียนรู้ และสื่อการเรียนการสอนที่สนับสนุนการดำเนินงานตามหลักสูตร 6) การประชาสัมพันธ์ข้อมูลเกี่ยวกับการใช้หลักสูตรใหม่ให้แก่ผู้ปกครอง คณะกรรมการสถานศึกษา และชุมชน โดยเน้นจุดมุ่งหมาย หลักการ โครงสร้าง และแนวทางการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ 7) การจัดสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ และการคัดเลือกโครงการหรือกิจกรรมเสริมหลักสูตรที่เหมาะสม 8) การดำเนินโครงการประเมินผล การใช้หลักสูตร รวมถึงการนำผลการประเมินมาใช้ในการปรับปรุงและพัฒนาหลักสูตรให้ดียิ่งขึ้น

Hallinger & Murphy (1985) กล่าวถึง การจัดการหลักสูตรเป็นกระบวนการ ที่มุ่งเน้นการดูแล ส่งเสริม และสนับสนุนการจัดการเรียนการสอนของครู ตลอดจนส่งเสริมการเรียนรู้ของนักเรียน โดยมีการประสานงานเพื่อให้การจัดการเรียนการสอนเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งสามารถจำแนกออกเป็น 3 ด้านหลัก ได้แก่ 1) การนิเทศและประเมินผลการสอน 2) การประสานงานในการใช้หลักสูตร และ 3) การติดตามและตรวจสอบความก้าวหน้าทางการเรียนของนักเรียน

สรุปได้ว่า การบริหารจัดการหลักสูตรของผู้บริหารสถานศึกษา หมายถึง ความสามารถของผู้บริหารในการสร้างหลักสูตรสถานศึกษา มีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักสูตรที่นำมาใช้ในสถานศึกษา มีระบบบริหารหลักสูตรตามเกณฑ์มาตรฐานวิชาการที่ร่วมกันกำหนด มีการประชาสัมพันธ์การใช้หลักสูตรกับผู้ปกครองและคณะกรรมการสถานศึกษา ชุมชน เกี่ยวกับ จุดหมาย หลักการ โครงสร้างและการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ มีการติดตามผลการใช้หลักสูตร ดูแลคุณภาพ การจัดทำหลักสูตรให้ทันสมัยอยู่เสมอ และมีการพิจารณาปรับปรุงหลักสูตร และการจัดการเรียนรู้ให้มีคุณภาพและประสิทธิภาพอย่างสม่ำเสมอ

ตาราง 6 แสดงการวิเคราะห์องค์ประกอบย่อยของภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา
ด้านการบริหารจัดการหลักสูตร

ตัวบ่งชี้	พงษ์ศักดิ์ รวชมชรัตน์ และมิตาภาณี พุ่มกล่อม (2564)	พระมหาสลายณ์ห์ เปมสีโล (วงศ์สุรินทร์) (2564)	ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์ (2553)	ชวลิต ชูกำแหง (2550)	ความถี่	ร้อยละ
1. มีบทบาทสำคัญในการสร้างหลักสูตรสถานศึกษา	✓	✓	✓	✓	4	100
2. มีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักสูตรที่นำมาใช้ในสถานศึกษา	✓	✓	✓	✓	4	100
3. มีระบบบริหารหลักสูตรตามเกณฑ์มาตรฐานวิชาการที่ร่วมกันกำหนด	✓	✓	✓	✓	4	100
4. มีการติดตามผลการใช้หลักสูตร ดูแลคุณภาพการจัดทำหลักสูตรให้ทันสมัยอยู่เสมอ		✓	✓	✓	3	75
5. มีการพิจารณาปรับปรุงหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ให้มีคุณภาพและประสิทธิภาพอย่างสม่ำเสมอ		✓	✓	✓	3	75
6. มีการประชาสัมพันธ์การใช้หลักสูตรกับผู้ปกครอง และคณะกรรมการศึกษา ชุมชน เกี่ยวกับจุดหมายหลักการ โครงสร้าง และการจัดประสบการณ์การเรียนรู้	✓	✓	✓	✓	4	100

จากตาราง 6 ผู้วิจัยได้วิเคราะห์องค์ประกอบด้านการบริหารจัดการหลักสูตร จากแนวคิดทฤษฎี และเอกสารที่เกี่ยวข้องที่มีความเห็นสอดคล้องกัน ตั้งแต่ร้อยละ 60 ขึ้นไป และได้สรุป

นิยามเชิงปฏิบัติการขององค์ประกอบ ด้านการบริหารจัดการหลักสูตร หมายถึง การบริหารจัดการหลักสูตรของผู้บริหารสถานศึกษา หมายถึง กระบวนการวางแผน ควบคุม กำกับ ดูแล และประเมินผลการใช้หลักสูตรสถานศึกษา เพื่อบรรลุเป้าหมายการศึกษาที่กำหนดไว้โดยผู้บริหารสถานศึกษาต้องมีบทบาทสำคัญในการขับเคลื่อนและนำหลักสูตรไปใช้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งประกอบด้วย 1) มีบทบาทสำคัญในการสร้างหลักสูตรสถานศึกษา 2) มีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักสูตรที่นำมาใช้ในสถานศึกษา 3) มีระบบบริหารหลักสูตรตามเกณฑ์มาตรฐานวิชาการที่ร่วมกันกำหนด 4) มีการประชาสัมพันธ์การใช้หลักสูตรกับผู้ปกครองและ คณะกรรมการศึกษา ชุมชน เกี่ยวกับจุดหมาย หลักการ โครงสร้าง และการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ 5) มีการติดตามผลการใช้หลักสูตร ดูแลคุณภาพ การจัดทำหลักสูตรให้ทันสมัยอยู่เสมอ และ 6) มีการพิจารณาปรับปรุงหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ให้มีคุณภาพและประสิทธิภาพอย่างสม่ำเสมอ

5. ด้านการพัฒนาแหล่งเรียนรู้

มีนักการศึกษาได้ให้ความหมายของ แหล่งเรียนรู้ ไว้ดังนี้

ผ่องศรี สมยา (2544) ได้ให้ความหมายของ แหล่งการเรียนรู้ ไว้ว่า ศูนย์รวมความรู้ ที่ผู้เรียนสามารถเข้าไปศึกษาหาความรู้ ความเข้าใจ และความชำนาญได้ ทั้งในแหล่งการเรียนรู้ภายในโรงเรียนและภายนอกโรงเรียน เพื่อเสริมสร้างและพัฒนาศักยภาพของตนเองให้ดียิ่งขึ้น

โสรัจ พิศพนม (2544) ได้ให้ความหมายของ แหล่งเรียนรู้ ไว้ว่า แหล่งเรียนรู้ คือ แหล่งที่ให้ความรู้และทักษะ ไม่จำกัดว่าเป็นของทางราชการหรือของเอกชน ดังนั้น แหล่งวิทยากร ก็คือแหล่งให้ความรู้และทักษะในท้องถิ่นนั่นเอง

กระทรวงศึกษาธิการ (2545) ได้ให้ความหมายของ แหล่งเรียนรู้ภายในสถานศึกษา ไว้ว่า แหล่งเรียนรู้ คือ แหล่งที่รวบรวมข้อมูลข่าวสาร สารสนเทศ ตลอดจนประสบการณ์หลากหลายรูปแบบ ซึ่งมีบทบาทในการส่งเสริมและกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดความรู้ ใฝ่เรียน มีแรงจูงใจในการแสวงหาความรู้ และสามารถเรียนรู้ได้ด้วยตนเองอย่างอิสระและต่อเนื่อง ทั้งนี้ เพื่อมุ่งพัฒนาผู้เรียนให้เกิดการเรียนรู้อย่างแท้จริง และก้าวไปสู่การเป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้ตลอดชีวิต

ศิริพร กองแก้ว (2548) ได้ให้ความหมายของ แหล่งเรียนรู้ หมายถึง แหล่งข้อมูลข่าวสาร สารสนเทศ ที่ให้เข้าไปศึกษาหาความรู้ ความเข้าใจได้ด้วยตนเอง เพื่อให้เป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้ แหล่งเรียนรู้มีความสำคัญอย่างมาก เป็นทั้งแหล่งการศึกษา การเรียนรู้ การปรับเปลี่ยนทัศนคติ ความคิด ค่านิยมและประสบการณ์ต่าง ๆ

เจนจิต ฤทธิไทย์ (2548) ได้ให้ความหมายของ แหล่งเรียนรู้ ไว้ว่า แหล่งเรียนรู้ หมายถึง แหล่งข้อมูลข่าวสารวิทยากรที่ให้ทักษะการดำรงชีวิตในสังคม ทั้งแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียน

และนอกโรงเรียน แหล่งเรียนรู้สามารถจัดให้เป็นหน่วยพัฒนากระบวนการเรียนรู้ที่ผู้เรียนสำคัญที่สุด และส่งเสริมให้เป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้ได้อย่างสมบูรณ์

สรุปได้ว่า แหล่งเรียนรู้ หมายถึง แหล่งข้อมูล ข่าวสาร สารสนเทศ วิทยาการ ภูมิปัญญา ชாவาน และประสบการณ์ เปรียบเสมือนประตูโลกแห่งความรู้ การเข้าถึงแหล่งเรียนรู้ที่ดีจะช่วยให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ พัฒนาตนเอง และประสบความสำเร็จในชีวิต ส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดกระบวนการเรียนรู้ และเป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้

สำหรับบทบาทของผู้บริหารเกี่ยวกับการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ สถาบันพัฒนาความก้าวหน้า (2553) ได้กล่าวถึง แนวทางปฏิบัติเกี่ยวกับการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ ดังนี้ 1) สำรวจแหล่งการเรียนรู้ที่มีส่วนในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา ทั้งในสถานศึกษา ชุมชน ท้องถิ่น ภายในเขตพื้นที่การศึกษา และในเขตพื้นที่การศึกษาข้างเคียง 2) จัดทำเอกสารเพื่อเผยแพร่แหล่งการเรียนรู้แก่ ครู สถานศึกษา บุคคล ครอบครัว องค์กร หน่วยงาน และสถาบันอื่น ๆ 3) พัฒนาแหล่งการเรียนรู้ พัฒนาองค์ความรู้ และประสานความร่วมมือกับสถานศึกษา และสถาบันทางสังคมอื่น ๆ ที่จัดการศึกษา เพื่อร่วมกันจัดตั้ง ส่งเสริม และพัฒนาแหล่งเรียนรู้ที่สามารถใช้ร่วมกันได้ และ 4) ส่งเสริมและสนับสนุนให้ครูจัดกระบวนการเรียนรู้โดยใช้แหล่งเรียนรู้ทั้งในและนอกโรงเรียนอย่างครอบคลุม รวมถึงภูมิปัญญาท้องถิ่น

จากข้อมูลข้างต้นสรุปได้ว่า ด้านการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ หมายถึง ความสามารถของผู้บริหารในการกำหนดนโยบายและแผนพัฒนาแหล่งเรียนรู้ที่สอดคล้องกับวิสัยทัศน์ พันธกิจ และเป้าหมายของสถานศึกษา มีการจัดสรรงบประมาณ และทรัพยากรสำหรับการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ที่เพียงพอ มีการส่งเสริมสนับสนุนให้บุคลากรและนักเรียนใช้แหล่งเรียนรู้ มีการสร้างเครือข่ายแหล่งเรียนรู้ทั้งใน และนอกห้องเรียน และมีการติดตาม และประเมินผลการพัฒนาแหล่งเรียนรู้

แนวคิดเกี่ยวกับคุณภาพผู้เรียน

1. ความหมายของคุณภาพผู้เรียน

สุริรัตน์ ข้ามสาม (2554) ได้สรุปความหมายของคุณภาพผู้เรียน หมายถึง คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนักเรียนซึ่งสังคมคาดหวังให้มีทั้งด้านคุณธรรม ความรู้ และทักษะในการดำรงชีวิตร่วมกับผู้อื่นในสังคมได้อย่างมีความสุข คุณลักษณะดังกล่าวสอดคล้องกับมาตรฐานการศึกษา นโยบายการจัดการศึกษาของภาครัฐ ตลอดจนความต้องการของสังคมในทั้งมิติของปัจจุบันและอนาคต ซึ่งได้ถูกกำหนดไว้อย่างชัดเจนในหลักสูตรการศึกษา

ภักพร บุญเคล้า (2555) ได้สรุปความหมายของคุณภาพผู้เรียน หมายถึง คุณลักษณะต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นกับผู้เรียน ครบถ้วนตามหลักสูตรและบรรลุตตามวัตถุประสงค์ หรือเป้าหมายของโรงเรียนที่กำหนด

ณิธิรัตน์ ทัพขวา (2557) ได้สรุปความหมายของคุณภาพผู้เรียน หมายถึง คุณลักษณะ ที่สะท้อนถึงระดับความรู้ ความสามารถ ทักษะ คุณลักษณะที่พึงประสงค์ ตลอดจนสมรรถนะที่สำคัญ ซึ่งกำหนดไว้ในหลักสูตรของสถานศึกษา โดยคุณลักษณะเหล่านี้เป็นผลลัพธ์ของกระบวนการจัดการศึกษาที่มีประสิทธิภาพและสอดคล้องกับมาตรฐานการศึกษาด้านคุณภาพผู้เรียนที่กำหนดไว้

สำนักทดสอบทางการศึกษา (2559) ได้ให้ความหมายเกี่ยวกับคุณภาพผู้เรียน ไว้ว่า ผลลัพธ์ทางการเรียนรู้ที่แสดงให้เห็นถึงความรู้ความสามารถและทักษะของผู้เรียนตามหลักสูตร ที่สถานศึกษากำหนดไว้ นอกจากนี้ยังรวมถึงพัฒนาการของผู้เรียนในด้านการอ่าน คิดวิเคราะห์ และเขียน ตลอดจนสมรรถนะที่สำคัญและคุณลักษณะที่พึงประสงค์ที่ได้รับการพัฒนาขึ้น

กลกรณ์ จ้าวตระกูล (2561) ได้สรุปความหมายของคุณภาพผู้เรียน หมายถึง คุณลักษณะที่มีในตัวผู้เรียนทั้งด้านความรู้ ทักษะ ความสามารถ และคุณธรรมจริยธรรมของผู้เรียน จึงเป็นผลที่เกิดจากศักยภาพและคุณภาพ การจัดการศึกษาของสถานศึกษา และคุณภาพ การจัดการเรียนการสอนของครู

จากความหมายที่กล่าวมาข้างต้นสรุปได้ว่า คุณภาพผู้เรียน หมายถึง ความสามารถ ทักษะ และคุณลักษณะของผู้เรียน ที่สถานศึกษากำหนดขึ้นในการพัฒนาผู้เรียน ตามกรอบมาตรฐาน การศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2561 ในมาตรฐานที่ 1 คุณภาพของผู้เรียน ประกอบด้วย 2 ด้าน คือ ด้านผลสัมฤทธิ์ทางวิชาการของผู้เรียน และด้านคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้เรียน

2. ความหมายของมาตรฐานการศึกษา

มาตรฐานการศึกษาเป็นเกณฑ์ที่กำหนดคุณภาพของผู้เรียน กระบวนการบริหารจัดการ และกระบวนการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาผู้เรียน ให้มีความรู้ ทักษะ และคุณลักษณะที่จำเป็น เพื่อนำไปสู่ความสำเร็จในชีวิต มีนักวิชาการได้กล่าวถึง ความหมายของมาตรฐานการศึกษา ดังนี้

กันยรัตน์ กลมกล่อม (2560) ให้ความหมายของมาตรฐานการศึกษาไว้ว่า มาตรฐาน การศึกษา หมายถึง ข้อกำหนดเกี่ยวกับคุณลักษณะและคุณภาพที่พึงประสงค์ ซึ่งต้องการให้เกิดขึ้น ในทุกสถานศึกษา โดยมาตรฐานเหล่านี้ถูกกำหนดขึ้นเพื่อใช้เป็นหลักเทียบเคียงในการส่งเสริม กำกับ ดูแล ตรวจสอบ ประเมินผล และประกันคุณภาพทางการศึกษา โดยมีเป้าหมายเพื่อพัฒนาคุณภาพ การจัดการศึกษาโดยองค์รวม การกำหนดมาตรฐานการศึกษายังช่วยสร้างโอกาสที่เท่าเทียมกัน

ในการพัฒนาคุณภาพ เพราะสถานศึกษาทุกแห่งสามารถเข้าใจเป้าหมายของการพัฒนาได้อย่างชัดเจน

ชรินทร์ บุญอุ่ม (2560) ได้ให้ความหมายของมาตรฐานการศึกษา ไว้ว่า มาตรฐานการศึกษา หมายถึง สภาพที่พึงประสงค์ที่ต้องการให้เกิดขึ้น เป็นข้อกำหนดในการบริหารโรงเรียน เพื่อบรรลุเป้าหมายของการจัดการศึกษาที่มีคุณภาพในโรงเรียนจนเป็นที่ยอมรับของชุมชนและสังคม แนวคิดการกำหนดมาตรฐาน

ศศิวิมล ภักดียา (2561) ได้ให้ความหมายของมาตรฐานการศึกษา ไว้ว่า มาตรฐานการศึกษา หมายถึง ข้อกำหนดเกี่ยวกับคุณลักษณะ คุณภาพ ที่พึงประสงค์ เพื่อใช้เป็นหลักในการเทียบเคียง สำหรับส่งเสริม กำกับดูแล ตรวจสอบ ประเมินผล และเพื่อการประกันคุณภาพการศึกษา

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (2560) ได้กล่าวถึง มาตรฐานการศึกษาชาติ หมายถึง ข้อกำหนดเกี่ยวกับคุณลักษณะและคุณภาพที่พึงประสงค์ของคนไทย ซึ่งสถานศึกษาทุกแห่งสามารถยึดเป็นกรอบในการสร้างคนไทย 4.0 ที่แม้จะมีความแตกต่างด้านท้องถิ่น แต่มีจุดมุ่งหมายร่วมกัน คือ “ธำรงความเป็นไทยและสามารถแข่งขันได้ในเวทีโลก” เพื่อเป็นกำลังสำคัญในการพัฒนาประเทศในทุกมิติ

จากความหมายเกี่ยวกับมาตรฐานการศึกษา ผู้วิจัยสรุปได้ว่า มาตรฐานการศึกษา หมายถึง บทบาทสำคัญในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาไทย โดยกำหนดทิศทางและเป้าหมายของการจัดการศึกษา ช่วยให้อสถานศึกษามีแนวทางในการจัดการเรียนการสอนที่มีประสิทธิภาพ พัฒนาผู้เรียนให้มีความรู้ ทักษะ และคุณลักษณะที่จำเป็น เพื่อนำไปสู่ความสำเร็จในชีวิต และขับเคลื่อนประเทศชาติให้เจริญก้าวหน้า

3. แนวคิดเกี่ยวกับคุณภาพผู้เรียนตามมาตรฐานการศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2561) ได้กำหนดมาตรฐานการศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2561 ประกอบด้วย 3 มาตรฐาน ได้แก่ มาตรฐานที่ 1 คุณภาพของผู้เรียน มาตรฐานที่ 2 กระบวนการบริหารและการจัดการ มาตรฐานที่ 3 กระบวนการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ซึ่งเป็นข้อกำหนดเกี่ยวกับคุณลักษณะและคุณภาพที่พึงประสงค์ที่ต้องการให้เกิดขึ้นในสถานศึกษาทุกแห่ง ให้สถานศึกษาใช้เป็นแนวทางดำเนินงานเพื่อการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา และเตรียมการสำหรับการประเมินคุณภาพภายนอก ซึ่งจะทำให้เกิดความมั่นใจแก่ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกฝ่ายว่าการจัดการศึกษาของสถานศึกษามีคุณภาพได้มาตรฐาน และคงรักษาไว้ซึ่งมาตรฐานจากการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา

สำหรับการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยมุ่งศึกษาประสิทธิผลตามมาตรฐานการศึกษาด้านคุณภาพผู้เรียน ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3 ประกอบด้วย

3.1 ด้านผลสัมฤทธิ์ทางวิชาการของผู้เรียน

มีนักวิชาการได้ให้ความหมายของผลสัมฤทธิ์ทางวิชาการของนักเรียน ไว้ดังนี้

ผกามาศ คงแก้ว (2561) ได้ให้ความหมายของผลสัมฤทธิ์ทางวิชาการของนักเรียน ไว้ว่า ผลสัมฤทธิ์ทางวิชาการ หมายถึง ความรู้ ความสามารถของบุคคลอันเป็นผลมาจากการเรียน การสอน การเปลี่ยนแปลง และประสบการณ์การเรียนรู้ในเนื้อหาสาระที่เรียนมาแล้วว่าเกิดการเรียนรู้ เท่าใด ซึ่งเกิดจากการกระทำที่ต้องอาศัยความพยายาม การเรียนรู้ และการพัฒนาทักษะ โดยมีองค์ประกอบหลาย ๆ ด้าน เช่น สติปัญญาแรงจูงใจ

ศุภการณ์ ปลาสุวรรณ์ (2561) ได้ให้ความหมายของผลสัมฤทธิ์ทางวิชาการ ของนักเรียน ไว้ว่า ผลสัมฤทธิ์ทางวิชาการ หมายถึง ความรู้และทักษะ ผลของการเรียนการสอน หรือผลงานที่นักเรียนได้จากการประกอบกิจกรรม จากการวางแผนซึ่งได้บรรลุตามเป้าหมายหรือ วัตถุประสงค์ที่วางไว้ในช่วงระยะเวลาใดเวลาหนึ่งที่ผ่านมา

อารีรัตน์ ปั่นปล้อง (2562) ได้ให้ความหมายของผลสัมฤทธิ์ทางวิชาการของนักเรียน ไว้ว่า การเปลี่ยนแปลงในตัวบุคคลที่เกิดขึ้นจากการเรียนการสอนและประสบการณ์การเรียนรู้ ซึ่งแสดงออกมาในรูปของความรู้ ความสามารถ และทักษะต่าง ๆ ที่นักเรียนได้รับจากเนื้อหาวิชา ที่เรียนมา โดยสามารถวัดผลสัมฤทธิ์ได้จากการใช้แบบทดสอบในรูปแบบต่าง ๆ เพื่อประเมินว่า นักเรียนมีความรู้ความเข้าใจในเนื้อหา มากน้อยเพียงใด และมีความสามารถในด้านใดบ้าง ซึ่งผลการวัดนี้สามารถนำไปใช้เป็นตัวบ่งชี้คุณภาพของการศึกษาได้

จากความหมายเกี่ยวกับผลสัมฤทธิ์ทางวิชาการของผู้เรียน ผู้วิจัยสรุปได้ว่า ผลสัมฤทธิ์ทางวิชาการของผู้เรียน หมายถึง ระดับความรู้ ความเข้าใจ ความสามารถ และทักษะ ทางด้านวิชาการ รวมทั้ง สมรรถภาพทางสมอง และมวลประสบการณ์ทั้งปวง ที่เด็กได้รับจาก การเรียนการสอน ซึ่งทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมในด้านต่าง ๆ โดยสามารถวัดได้จาก คะแนนสอบ จากแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน งานที่ผู้เรียนทำ พฤติกรรมของผู้เรียน และผลงานของผู้เรียน

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2561) ได้กำหนดแนวทางการประเมินคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษาการศึกษาขั้นพื้นฐาน ไว้ใน มาตรฐานที่ 1 ด้านคุณภาพ ของผู้เรียนในด้านผลสัมฤทธิ์ทางวิชาการของผู้เรียน ดังนี้

3.1.1 มีความสามารถในการอ่าน การเขียน การสื่อสาร และการคิดคำนวณ ผู้เรียนมีทักษะในการอ่าน การเขียน การสื่อสาร และการคิดคำนวณตามเกณฑ์ที่สถานศึกษากำหนด ในแต่ละระดับชั้น

3.1.2 มีความสามารถในการคิดวิเคราะห์ คิดอย่างมีวิจารณญาณ อภิปราย แลกเปลี่ยนความคิดเห็น และแก้ปัญหาผู้เรียนมีความสามารถในการคิดจำแนกแยกแยะ ใคร่ครวญ ไตร่ตรอง พิจารณาอย่างรอบคอบ โดยใช้เหตุผลประกอบการตัดสินใจ มีการอภิปรายแลกเปลี่ยน ความคิดเห็น และแก้ปัญหามีเหตุผล

3.1.3 มีความสามารถในการสร้างนวัตกรรม ผู้เรียนมีความสามารถในการรวบรวม ความรู้ได้ทั้งด้วยตัวเองและการทำงานเป็นทีม เชื่อมโยงองค์ความรู้ และประสบการณ์มาใช้ในการสร้างสรรค์สิ่งใหม่ ๆ อาจเป็นแนวความคิด โครงการ โครงการงาน ชิ้นงาน ผลผลิต

3.1.4 ความสามารถในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร ผู้เรียนมีความสามารถในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารเพื่อการพัฒนาตนเอง และสังคมในด้านการเรียนรู้ การสื่อสาร การทำงานอย่างสร้างสรรค์ และมีคุณธรรม

3.1.5 มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนตามหลักสูตรสถานศึกษา ผู้เรียนบรรลุ และมีความก้าวหน้าในการเรียนรู้ตามหลักสูตรสถานศึกษาจากพื้นฐานเดิมใน ด้านความรู้ ความเข้าใจ ทักษะ กระบวนการต่าง ๆ รวมทั้งมีความก้าวหน้าในผลการทดสอบระดับชาติ หรือผลการทดสอบ อื่น ๆ

3.1.6 มีความรู้ ทักษะพื้นฐาน และเจตคติที่ดีต่องานอาชีพ ผู้เรียนมีความรู้ ทักษะพื้นฐานในการจัดการเจตคติที่ดีพร้อมที่จะศึกษาต่อในระดับชั้นที่สูงขึ้น การทำงาน หรืองานอาชีพ

3.2 ด้านคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้เรียน

มีนักวิชาการได้ให้ความหมายของคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้เรียน ไว้ดังนี้

สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา (2553) ได้ให้ความหมายของคุณลักษณะ ที่พึงประสงค์ของผู้เรียน หมายถึง ลักษณะหรือคุณสมบัติที่มุ่งเน้นให้เกิดขึ้นกับผู้เรียน ซึ่งสอดคล้องกับ ความคาดหวังของสังคมในด้านคุณธรรม จริยธรรม ค่านิยม และจิตสำนึกที่ดี อันส่งผลให้ผู้เรียน สามารถดำรงชีวิตร่วมกับผู้อื่นในสังคมได้อย่างมีความสุข ทั้งในฐานะพลเมืองของประเทศไทย และพลเมืองโลก (กลุ่มส่งเสริมการเรียนการสอนและประเมินผล สำนักวิชาการและมาตรฐาน การศึกษา, 2548) ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ได้กำหนด คุณลักษณะอันพึงประสงค์ไว้ 8 ประการ ได้แก่ รักชาติ ศาสน์ กษัตริย์ ซื่อสัตย์สุจริต มีวินัย ใฝ่เรียนรู้ อยู่อย่างพอเพียง มุ่งมั่นในการทำงาน รักความเป็นไทย มีจิตสาธารณะ

วีรกิจ ยอดนาม (2561) ได้ให้ความหมายของคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้เรียน หมายถึง พฤติกรรมที่ต้องการให้เกิดขึ้นกับผู้เรียนอันเป็นลักษณะที่สังคมต้องการ เพื่อสามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมได้อย่างมีความสุขในฐานะเป็นพลเมืองไทยและพลเมืองโลก

สุวรรณี ทุ่มแห้ว (2562) ได้ให้ความหมายของคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้เรียน ไว้ว่า คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้เรียน หมายถึง ลักษณะที่มุ่งหวังให้เกิดขึ้นในตัวผู้เรียน ซึ่งเป็นคุณลักษณะที่สังคมต้องการ ไม่ว่าจะเป็นด้านคุณธรรม จริยธรรม ค่านิยม และจิตสำนึก เพื่อให้สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมได้อย่างมีความสุข ทั้งในฐานะพลเมืองของประเทศและพลโลก

ชนินทร์ วรรณมณี (2563) ได้ให้ความหมายของคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้เรียน ไว้ดังนี้ คุณลักษณะอันพึงประสงค์นับเป็นสิ่งสำคัญที่การจัดการเรียนรู้ต้องพัฒนาให้เกิดขึ้นกับผู้เรียน ทั้งนี้ เพราะคุณลักษณะอันพึงประสงค์มีข้อที่ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนโดยตรง คือ การใฝ่เรียนรู้ และส่งผลโดยอ้อม ได้แก่ การมีวินัยและความมุ่งมั่นในการทำงาน ดังคำกล่าวอันเป็นที่ยอมรับโดยทั่วไปว่าถ้าคุณลักษณะ (อันพึงประสงค์) ดี ผลสัมฤทธิ์ (ทางการเรียน) จะดี

จากความหมายเกี่ยวกับคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้เรียน ผู้วิจัยสรุปได้ว่า คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้เรียน หมายถึง คุณสมบัติหรือคุณภาพที่ต้องการพัฒนาให้เกิดขึ้นในตัวผู้เรียน ครอบคลุมทั้งด้าน คุณธรรม จริยธรรม ค่านิยม จิตสำนึก และทักษะชีวิต ซึ่งสอดคล้องกับหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 กำหนดไว้ 8 ประการ ดังนี้ 1) รักชาติ ศาสน์ กษัตริย์ 2) ซื่อสัตย์สุจริต 3) มีวินัย 4) ใฝ่เรียนรู้ 5) อยู่อย่างพอเพียง 6) มุ่งมั่นในการทำงาน 7) รักความเป็นไทย และ 8) มีจิตสาธารณะ

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2561) ได้กำหนดแนวทางการประเมินคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษาการศึกษาขั้นพื้นฐาน ไว้ใน มาตรฐานที่ 1 ด้านคุณภาพของผู้เรียน ในด้านคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้เรียน ดังนี้

3.2.1 มีคุณลักษณะและค่านิยมที่ดีตามที่สถานศึกษากำหนด ผู้เรียนมีพฤติกรรมเป็นผู้ที่มีคุณธรรม จริยธรรม เคารพในกฎกติกา มีค่านิยมและจิตสำนึกตามที่สถานศึกษากำหนด โดยไม่ขัดกับกฎหมายและวัฒนธรรมอันดีของสังคม

3.2.2 มีความภูมิใจในท้องถิ่นและความเป็นไทย ผู้เรียนมีความภูมิใจในท้องถิ่น เห็นคุณค่าของความเป็นไทย มีส่วนร่วมในการอนุรักษ์วัฒนธรรมและประเพณีไทย รวมทั้งภูมิปัญญาไทย

3.2.3 ยอมรับที่จะอยู่ร่วมกันบนความแตกต่างและหลากหลาย ผู้เรียนยอมรับและอยู่ร่วมกันบนความแตกต่างระหว่างบุคคลในด้าน เพศ วัย เชื้อชาติ ศาสนา ภาษาวัฒนธรรม ประเพณี

3.2.4 มีสุขภาวะทางร่างกาย และจิตสังคม ผู้เรียนมีการรักษาสุขภาพกาย สุขภาพจิต อารมณ์ และสังคมและแสดงออกอย่างเหมาะสม ในแต่ละช่วงวัยสามารถอยู่ร่วมกับคนอื่นอย่างมีความสุข เข้าใจผู้อื่น ไม่มีความขัดแย้งกับผู้อื่น

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

สัจจะพร วิริยะจรรยา (2559) ได้ศึกษาเกี่ยวกับรูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา ผลการวิจัยพบว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการที่พึงประสงค์ของผู้บริหารโรงเรียน 5 ด้าน ภาพรวมอยู่ในระดับมากทุกด้าน เมื่อเรียงลำดับค่าเฉลี่ยสูงสุด 3 อันดับแรกจากมากไปน้อย ได้แก่ ด้านการพัฒนา สนับสนุน ส่งเสริมบุคลากร มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมา คือ ด้านการกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าหมายของโรงเรียน และด้านการเสริมสร้างบรรยากาศและสนับสนุนทรัพยากรการเรียนรู้ ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนขนาดเล็ก ที่จำเป็นต้องพัฒนา มีดังนี้ 1) ด้านการกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ และเป้าหมายของโรงเรียน ควรเปิดโอกาสให้ชุมชนมีส่วนร่วมในกระบวนการกำหนดแนวทางดังกล่าว 2) ด้านการบริหารจัดการหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ ควรมีการนิเทศติดตาม และประเมินผลการนำหลักสูตรไปใช้จริง 3) ด้านการพัฒนาและส่งเสริมบุคลากรทางการศึกษา ควรจัดกิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ทางวิชาการภายในสถานศึกษา 4) ด้านการนิเทศการวัดผล และการประเมินผล ควรเน้นการพัฒนากระบวนการให้ข้อมูลย้อนกลับแก่ครูภายหลังการนิเทศและการสังเกตการสอน และ 5) ด้านการส่งเสริมบรรยากาศการเรียนรู้และการจัดหาแหล่งทรัพยากร ควรเปิดพื้นที่ให้ชุมชนและองค์กรภายนอกเข้ามามีส่วนร่วมในการสนับสนุนการจัดการศึกษา

พิพัฒน์พงษ์ วิเศษ (2561) ได้ศึกษาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการบริหารงานวิชาการในโรงเรียน พบว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการบริหารงานวิชาการในโรงเรียน ตามความคิดเห็นของผู้บริหาร และครูผู้สอนในโรงเรียน โดยรวมอยู่ในระดับมาก ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการบริหารงานวิชาการในโรงเรียน ตามความคิดเห็นของผู้บริหาร และครูผู้สอนในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3 จำแนกตาม สถานภาพ โดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 จำแนกตามวุฒิการศึกษา โดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 จำแนกตามขนาดของโรงเรียน โดยรวมไม่แตกต่างกัน และจำแนกตามประสบการณ์ในการทำงาน โดยรวมโดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

อภิษฎา พูลโศภผล (2562) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา กับประสิทธิผลของสถานศึกษาในสังกัดสังฆมณฑลราชบุรี พบว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดสังฆมณฑลราชบุรี โดยภาพรวม อยู่ในระดับมากที่สุด เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย ดังนี้ ด้านการสื่อสารเป้าหมายของสถานศึกษา ด้านการดูแลเอาใจใส่ครู และนักเรียนอย่างทั่วถึง ด้านการประสานงาน ด้านการใช้หลักสูตร ด้านการส่งเสริมสภาพการเรียนรู้ ด้านการนิเทศและการประเมินผล ด้านการสอน ด้านการส่งเสริมให้มีการพัฒนาวิชาชีพ ด้านการกำหนดเป้าหมายของสถานศึกษา ด้านการควบคุมการใช้เวลาในการสอน ด้านการจัดให้มีสิ่งจูงใจให้กับครู และด้านการตรวจสอบความก้าวหน้าของนักเรียน

เศรษฐพงศ์ นันทวิงค์ (2562) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ของภาวะผู้นำทางวิชาการกับประสิทธิผลของการบริหารวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สหวิทยาเขตดอยสามหมื่น สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 34 จากการศึกษาค้นคว้า พบว่า 1) ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สหวิทยาเขตดอยสามหมื่น สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 34 พบว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา รวมเฉลี่ยและรายด้านอยู่ในระดับมากทุกด้าน เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยรวมสูงสุด คือ ด้านการวางแผน รองลงมาคือ ด้านการบริหารจัดการ ด้านความรู้ความสามารถ ด้านการส่งเสริมบรรยากาศทางวิชาการ และน้อยที่สุด ได้แก่ ด้านการนิเทศ 2) ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สหวิทยาเขตดอยสามหมื่น สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 34 พบว่า ประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา รวมเฉลี่ยและรายด้านอยู่ในระดับมากทุกด้าน เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน ด้านที่มีค่าเฉลี่ยรวมสูงสุด คือ ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา รองลงมาคือ ด้านการวัดผล ประเมินผล และเทียบโอนผลการเรียน ด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ ด้านการพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา และน้อยที่สุด ได้แก่ ด้านการพัฒนาสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีเพื่อศึกษา และ 3) ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ของภาวะผู้นำทางวิชาการกับประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สหวิทยาเขตดอยสามหมื่น สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 34 พบว่า ความสัมพันธ์ของภาวะผู้นำทางวิชาการกับประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา มีความสัมพันธ์กันทางบวกในระดับสูง ($r = 0.816^*$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

พิทักษ์ พันธูวาปี (2562) ได้ศึกษาภาวะผู้นำทางวิชาการในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 20 พบว่า 1) ภาวะผู้นำทางวิชาการ

ในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 20 ในภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก เรียงตามลำดับ ดังนี้ การบริหารหลักสูตร และการจัดการเรียนรู้ การมีวิสัยทัศน์ที่ทันสมัย การพัฒนาศักยภาพบุคลากร การสร้างเครือข่ายความร่วมมือการทำงาน การพัฒนาองค์กรแห่งการเรียนรู้ และ 2) สำหรับผลการเปรียบเทียบภาวะผู้นำทางวิชาการในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 20 จำแนกตามขนาดสถานศึกษา พบว่า แตกต่างกัน โดยสถานศึกษาขนาดเล็ก แตกต่างกับขนาดกลาง ขนาดใหญ่ และขนาดใหญ่พิเศษ ในด้านการมีวิสัยทัศน์ที่ทันสมัย ด้านการบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ด้านการพัฒนาศักยภาพบุคลากร และด้านการสร้างเครือข่ายความร่วมมือการทำงาน และสถานศึกษาขนาดกลางแตกต่างจากขนาดใหญ่ ด้านการพัฒนาองค์กรแห่งการเรียนรู้ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ปิยพร บุญใบ (2563) ได้ศึกษาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1 พบว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก ประสิทธิภาพการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษา ครูผู้รับผิดชอบงานประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา และครูผู้สอน จำแนกตามสถานภาพการดำรงตำแหน่ง และขนาดของโรงเรียน โดยรวม แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ส่วนจำแนกตามประสบการณ์ ในตำแหน่ง โดยรวมแตกต่างกัน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา และประสิทธิผลการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา มีความสัมพันธ์ทางบวก อยู่ในระดับสูง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

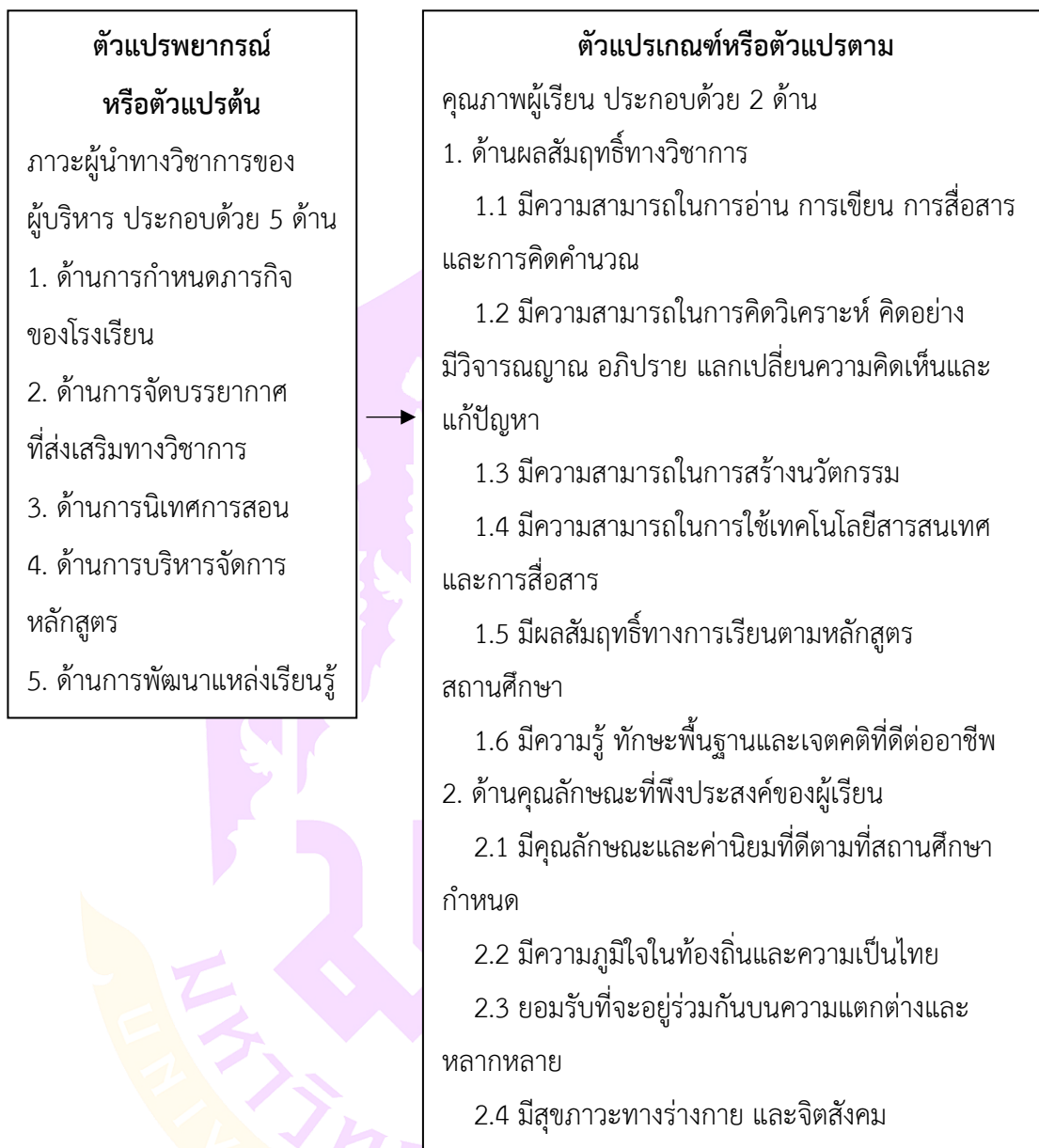
กมลชนก ศรีสุตา (2564) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการปฏิบัติงานของครูผู้สอนกับประสิทธิผล ตามมาตรฐานการศึกษา ด้านคุณภาพผู้เรียนในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 2 พบว่า ประสิทธิภาพตามมาตรฐานการศึกษา ด้านคุณภาพผู้เรียน ตามความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียนและครูผู้สอน โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก ประสิทธิภาพตามมาตรฐานการศึกษา ด้านคุณภาพผู้เรียน ตามความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียนและครูผู้สอน จำแนกตามสถานภาพการดำรงตำแหน่งและประสบการณ์การทำงาน โดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน เมื่อจำแนกตามขนาดของโรงเรียน พบว่า โดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า มีความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ในด้านผลสัมฤทธิ์ทางวิชาการของนักเรียน

การปฏิบัติงานของครูผู้สอน กับประสิทธิผลตามมาตรฐานการศึกษา ด้านคุณภาพผู้เรียน โดยรวมมีความสัมพันธ์กันเชิงบวก อยู่ในระดับสูง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

วรรณกร โขมขุนทด (2562) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนกับประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 3 พบว่า 1) ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด ได้แก่ การกำหนดพันธกิจ อยู่ในระดับมาก รองลงมาคือ การส่งเสริมบรรยากาศการเรียนรู้ การติดตามความก้าวหน้าของนักเรียน การจัดการหลักสูตรและการนิเทศการสอนตามลำดับ 2) ประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการของโรงเรียน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด ได้แก่ การมีจุดหมายร่วมกัน รองลงมาคือ บรรยากาศการเรียนรู้ และการเรียนรู้ ตามลำดับ 3) ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนกับประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 3 ผลการวิจัยพบว่า มีความสัมพันธ์กันทางบวก ในระดับสูงอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

กรอบแนวคิดการวิจัย

ผู้วิจัยมุ่งศึกษาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารที่ส่งผลต่อคุณภาพผู้เรียนตามมาตรฐานการศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเขียงราย เขต 3 มีตัวแปรที่ศึกษา 2 ตัวแปร ได้แก่ ตัวแปรพยากรณ์หรือตัวแปรต้น คือ ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหาร ซึ่งผู้วิจัยได้ทำการสังเคราะห์เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องทำให้ได้เป็นองค์ประกอบของภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหาร จำนวน 5 ด้าน และตัวแปรเกณฑ์หรือตัวแปรตาม คือ คุณภาพผู้เรียน ซึ่งผู้วิจัยได้กำหนดตามมาตรฐานการศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2561 ด้านคุณภาพผู้เรียน โดยมีกรอบแนวคิดการวิจัยดังแสดงในภาพ 1

ภาพ 1 แสดงกรอบแนวคิดการวิจัย

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ เพื่อศึกษาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารที่ส่งผลกระทบต่อคุณภาพผู้เรียนตามมาตรฐานการศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3 ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามลำดับขั้นตอนดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
3. การเก็บรวบรวมข้อมูล
4. การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ข้าราชการครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3 ที่ปฏิบัติงานในปีการศึกษา 2567 จำนวน 139 แห่ง จำนวนทั้งสิ้น 1,791 คน

2. กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ข้าราชการครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3 ที่ปฏิบัติงานในปีการศึกษา 2567 ผู้วิจัยกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตรของ ทาโรยามาเน่ (สุทธนู ศรีไสย์, 2551) ทำการกำหนดขอบเขตความคลาดเคลื่อนที่ระดับ 0.05 ได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 327 คน จากนั้นผู้วิจัยใช้การสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) โดยใช้ขนาดโรงเรียนเป็นเกณฑ์และทำการกำหนดสัดส่วนจำนวนกลุ่มตัวอย่างตามจำนวนประชากรของแต่ละขนาดโรงเรียน โดยสามารถแสดงจำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่างได้ดังตาราง 7

ตาราง 7 แสดงจำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

ขนาดโรงเรียน	ประชากร (คน)	กลุ่มตัวอย่าง (คน)
	ข้าราชการครู	ข้าราชการครู
ขนาดเล็ก	310	56
ขนาดกลาง	957	175
ขนาดใหญ่	312	57
ขนาดใหญ่พิเศษ	212	39
รวม	1,791	327

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ แบบสอบถามความคิดเห็นของครูเกี่ยวกับภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารที่ส่งผลกระทบต่อคุณภาพผู้เรียนตามมาตรฐานการศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3 ซึ่งแบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังต่อไปนี้

ตอนที่ 1 สอบถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ ประสบการณ์การทำงานในตำแหน่งปัจจุบัน และขนาดโรงเรียน มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check List)

ตอนที่ 2 แบบสอบถามความคิดเห็นของครูเกี่ยวกับภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียน ประกอบด้วย 5 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านการกำหนดภารกิจของโรงเรียน 2) ด้านการจัดบรรยากาศที่ส่งเสริมทางวิชาการ 3) ด้านการนิเทศการศึกษา 4) ด้านการบริหารจัดการหลักสูตร และ 5) ด้านการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ โดยกำหนดให้ค่าน้ำหนักคะแนนของข้อคำถามในแบบสอบถามเป็นดังนี้

ระดับ 5 หมายถึง ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหาร อยู่ในระดับมากที่สุด

ระดับ 4 หมายถึง ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหาร อยู่ในระดับมาก

ระดับ 3 หมายถึง ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหาร อยู่ในระดับปานกลาง

ระดับ 2 หมายถึง ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหาร อยู่ในระดับน้อย

ระดับ 1 หมายถึง ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหาร อยู่ในระดับน้อยที่สุด

ตอนที่ 3 แบบสอบถามความคิดเห็นของครูเกี่ยวกับคุณภาพผู้เรียนในโรงเรียน ประกอบด้วย 2 ด้าน ได้แก่ ด้านผลสัมฤทธิ์ทางวิชาการ และด้านคุณลักษณะที่พึงประสงค์ มีลักษณะ

เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ โดยกำหนดให้ค่าน้ำหนักคะแนนของข้อคำถามในแบบสอบถามเป็นดังนี้

ระดับ 5 หมายถึง คุณภาพผู้เรียนของโรงเรียน อยู่ในระดับมากที่สุด

ระดับ 4 หมายถึง คุณภาพผู้เรียนของโรงเรียน อยู่ในระดับมาก

ระดับ 3 หมายถึง คุณภาพผู้เรียนของโรงเรียน อยู่ในระดับปานกลาง

ระดับ 2 หมายถึง คุณภาพผู้เรียนของโรงเรียน อยู่ในระดับน้อย

ระดับ 1 หมายถึง คุณภาพผู้เรียนของโรงเรียน อยู่ในระดับน้อยที่สุด

2. การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ขั้นตอนการสร้างเครื่องมือและการตรวจสอบคุณภาพแบบของสอบถาม ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามลำดับต่อไปนี้

2.1 ศึกษาเอกสาร ตำรา และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารและคุณภาพผู้เรียนในโรงเรียน เพื่อเป็นแนวทางในการสร้างแบบสอบถาม

2.2 กำหนดกรอบแนวคิดในการวิจัย

2.3 กำหนดนิยามศัพท์เฉพาะเพื่อเป็นแนวทางในการสร้างข้อรายการในแบบสอบถาม

2.4 สร้างแบบสอบถามฉบับร่าง ซึ่งแบ่งออกเป็น 3 ตอน ตามที่ระบุไว้ โดยในตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามแบบตรวจสอบรายการ (Check List) ส่วนในตอนที่ 2 และ 3 เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ ตามแนวคิดของ ลิเคิร์ท (Likert, 1967)

2.5 นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อตรวจสอบความครอบคลุมของข้อคำถาม ความเหมาะสมของปริมาณข้อคำถาม ความชัดเจน ความถูกต้องของภาษา และรูปแบบของแบบสอบถาม แล้วนำมาปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำและข้อเสนอแนะของอาจารย์ที่ปรึกษา

2.6 นำแบบสอบถามที่ปรับปรุง แก้ไขแล้ว ไปให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเพื่อพิจารณาความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) ด้วยวิธีการหาค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับนิยามศัพท์เฉพาะ (Index of Item Objective Congruence: IOC) โดยมีผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่าน ได้แก่

2.6.1 ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุนทร คล้ายอ่ำ

ตำแหน่ง รองคณบดีฝ่ายบริหารและพัฒนาคุณภาพนิสิต

วิทยาลัยการศึกษา มหาวิทยาลัยพะเยา

วุฒิการศึกษา Ph.D. Education

2.6.2 ดร.สุพิช ชัยมงคล

ตำแหน่ง ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านห้วยไคร้

วุฒิการศึกษา ครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต การบริหารการศึกษา

2.6.3 นายทนต์ จันแปงเงิน

ตำแหน่ง ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านธารทอง

วุฒิการศึกษา การศึกษามหาบัณฑิต การบริหารการศึกษา

โดยให้ผู้เชี่ยวชาญพิจารณาข้อคำถามแต่ละข้อว่า มีความสอดคล้องกับนิยามศัพท์เฉพาะหรือไม่ ตามเกณฑ์ประเมิน ดังนี้

- +1 หมายถึง แน่ใจว่าข้อคำถามมีความสอดคล้องกับนิยามศัพท์เฉพาะ
- 0 หมายถึง ไม่แน่ใจว่าข้อคำถามมีความสอดคล้องกับนิยามศัพท์เฉพาะ
- 1 หมายถึง แน่ใจว่าข้อคำถามไม่มีความสอดคล้องกับนิยามศัพท์เฉพาะ

ซึ่งข้อคำถามแต่ละข้อของแบบสอบถาม ได้รับการประเมินความสอดคล้องจากผู้เชี่ยวชาญทั้ง 3 ท่าน โดยเลือกข้อคำถามที่มีค่า IOC ตั้งแต่ 0.67 ขึ้นไป จากผลการวิเคราะห์ข้อคำถามในการวิจัยครั้งนี้ มีค่า IOC อยู่ระหว่าง 0.67-1.00 ซึ่งถือว่าเป็นข้อคำถามที่อยู่ในเกณฑ์ความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา สามารถนำไปใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลได้

2.7 นำแบบสอบถามมาปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญแล้วนำเสนออาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อพิจารณา

2.8 นำแบบสอบถามไปทดลองใช้ (Try Out) กับครูในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 2 จำนวน 30 คน เพื่อหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) โดยใช้สูตรการหาค่าสัมประสิทธิ์ อัลฟาของ ครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient) (รัตนะ บัวสนธิ์, 2554) พบว่า ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับมีค่าเท่ากับ 0.882 แสดงว่าแบบสอบถามฉบับนี้มีค่าความเชื่อมั่นอยู่ในระดับดีมาก

2.9 นำแบบสอบถามที่ผ่านการตรวจสอบจากผู้เชี่ยวชาญและทดลองใช้แล้วมาจัดทำเป็นแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์ เพื่อนำไปใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างต่อไป

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลตามขั้นตอน ดังนี้

1. ผู้วิจัยทำหนังสือจากวิทยาลัยการศึกษา มหาวิทยาลัยพะเยา ถึงผู้บริหารโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3 เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

2. ผู้วิจัยดำเนินการส่งแบบสอบถามออนไลน์ผ่านช่องทางอีเมลของแต่ละโรงเรียน เพื่อให้ธุรการโรงเรียนขอความร่วมมือจากครูในการตอบแบบสอบถาม
3. ผู้วิจัยกำหนดระยะเวลาในการตอบแบบสอบถาม เป็นระยะเวลา 4 สัปดาห์
4. ผู้วิจัยดำเนินการรวบรวมข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่างเสร็จสิ้นเรียบร้อยแล้ว โดยมีการตอบกลับมาจำนวนทั้งสิ้น 327 คน คิดเป็นร้อยละ 100 จากนั้นทำการตรวจสอบความครบถ้วนและความถูกต้องของข้อมูลในแบบสอบถาม และนำข้อมูลที่ได้ไปทำการวิเคราะห์ข้อมูลต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้

1. การวิเคราะห์ค่าสถิติพื้นฐานของข้อมูล

1.1 นำข้อมูลที่ได้จากการตอบแบบสอบถามที่มาตรวจสอบความถูกต้องและความสมบูรณ์ในการตอบ

1.2 นำข้อมูลจากแบบสอบถามทั้งหมดมาจัดระเบียบและทำการวิเคราะห์โดยใช้โปรแกรมสถิติสำเร็จรูป

1.3 วิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยการแจกแจงความถี่ (Frequency) และการหาค่าร้อยละ (Percentage)

1.4 วิเคราะห์ระดับภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3 โดยการหาค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) จำแนกเป็นรายข้อ รายด้าน และรวมทุกด้าน จากนั้นทำการแปลผลค่าเฉลี่ยโดยใช้เกณฑ์การแปลผลของ Best (1977) มีรายละเอียดดังนี้

ค่าเฉลี่ย 4.51-5.00 หมายถึง ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหาร อยู่ในระดับมากที่สุด

ค่าเฉลี่ย 3.51-4.50 หมายถึง ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหาร อยู่ในระดับมาก

ค่าเฉลี่ย 2.51-3.50 หมายถึง ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหาร อยู่ในระดับปานกลาง

ค่าเฉลี่ย 1.51-2.50 หมายถึง ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหาร อยู่ในระดับน้อย

ค่าเฉลี่ย 1.00-1.50 หมายถึง ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหาร อยู่ในระดับน้อยที่สุด

1.5 วิเคราะห์ระดับคุณภาพผู้เรียนของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3 โดยการหาค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) จำแนกเป็น รายข้อ รายด้าน และรวมทุกด้าน จากนั้นทำการแปลผลค่าเฉลี่ยโดยใช้เกณฑ์การแปลผลของ Best (1977) มีรายละเอียดดังนี้

ค่าเฉลี่ย 4.51-5.00 หมายถึง คุณภาพผู้เรียนของโรงเรียน อยู่ในระดับมากที่สุด

ค่าเฉลี่ย 3.51-4.50 หมายถึง คุณภาพผู้เรียนของโรงเรียน อยู่ในระดับมาก

ค่าเฉลี่ย 2.51-3.50 หมายถึง คุณภาพผู้เรียนของโรงเรียน อยู่ในระดับปานกลาง

ค่าเฉลี่ย 1.51-2.50 หมายถึง คุณภาพผู้เรียนของโรงเรียน อยู่ในระดับน้อย

ค่าเฉลี่ย 1.00-1.50 หมายถึง คุณภาพผู้เรียนของโรงเรียน อยู่ในระดับน้อยที่สุด

2. การวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ (Multiple Regression Analysis: MRA)

การวิเคราะห์ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารที่ส่งผลต่อคุณภาพผู้เรียนตามมาตรฐานการศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3 เพื่อสร้างสมการพยากรณ์คุณภาพผู้เรียนตามมาตรฐานการศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3 ใช้การวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอน (Stepwise Multiple Regression Analysis) เพื่อศึกษาว่ามีตัวแปรพยากรณ์หรือตัวแปรต้นตัวใดบ้างที่ร่วมกันทำนาย หรือพยากรณ์ หรืออธิบาย การผันแปรของตัวแปรเกณฑ์หรือตัวแปรตามได้ (สุทิน ชนะบุญ, 2562) ซึ่งผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์ตามข้อตกลงเบื้องต้นในการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ เพื่อทดสอบว่าตัวแปรพยากรณ์หรือตัวแปรต้นทุกตัวจะไม่มีความสัมพันธ์กันเองสูง เพื่อป้องกันปัญหาความสัมพันธ์ภายในของตัวแปรพยากรณ์ (Multicollinearity) โดยพิจารณาจากค่าความคงทนของการยอมรับ (Tolerance) ซึ่งควรมีค่าไม่น้อยกว่า 0.10 และค่าปัจจัยการขยายตัวของความแปรปรวน (VIF) ซึ่งควรมีค่าน้อยกว่า 10

3. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

3.1 สถิติที่ใช้ในการหาคุณภาพของเครื่องมือ

3.1.1 ความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) ผู้วิจัยใช้ดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับนิยามศัพท์เฉพาะ (Index of Item-Objective Congruence: IOC) โดยมีเกณฑ์ในการพิจารณา คือ คัดเลือกข้อคำถามที่มีค่า IOC ตั้งแต่ 0.67 ขึ้นไป (สุรศักดิ์ อมรรัตนศักดิ์, 2555)

3.1.2 ความเชื่อมั่นของเครื่องมือ (Reliability) ผู้วิจัยใช้การหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาตามวิธีของ ครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient) โดยมีเกณฑ์ในการพิจารณา คือ แบบสอบถามทั้งฉบับควรมีค่าความเชื่อมั่นของสัมประสิทธิ์แอลฟาตั้งแต่ 0.70 ขึ้นไป (รัตนะ บัวสนธ์, 2554)

3.2 สถิติพื้นฐาน

3.2.1 การแจกแจงความถี่ (Frequency) ค่าร้อยละ (Percentage) เพื่อวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม

3.2.2 ค่าเฉลี่ย (Mean) เพื่อวิเคราะห์ค่ากลางของข้อมูลเกี่ยวกับระดับภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารและระดับคุณภาพผู้เรียนในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3

3.2.3 ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) เพื่อวิเคราะห์การกระจายของข้อมูลเกี่ยวกับระดับภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารและระดับคุณภาพผู้เรียนในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3

3.3 สถิติที่ใช้ในการทดสอบสมมติฐานการวิจัย

3.3.1 สถิติที่ใช้ในการทดสอบสมมติฐานการวิจัย ใช้การวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบเป็นขั้นตอน (Stepwise Multiple Regression Analysis)

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การศึกษาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารที่ส่งผลต่อคุณภาพผู้เรียนตามมาตรฐานการศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3 ครั้งนี้ ผู้วิจัยได้แบ่งการนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลออกเป็น 5 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์สถานภาพส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3

ตอนที่ 3 ผลการวิเคราะห์คุณภาพผู้เรียนตามมาตรฐานการศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานของโรงเรียน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3

ตอนที่ 4 ผลการวิเคราะห์ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารที่ส่งผลต่อคุณภาพผู้เรียนตามมาตรฐานการศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต

ตอนที่ 5 ผลการสร้างสมการพยากรณ์คุณภาพผู้เรียนตามมาตรฐานการศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3

การนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดสัญลักษณ์แทนตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย และค่าสถิติต่าง ๆ เพื่อให้เข้าใจความหมายได้ตรงกันในการแปลความหมายของผลการวิเคราะห์ข้อมูล ไว้ดังนี้

สัญลักษณ์แทนตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย

X_{tot}	แทน	ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียน
X_1	แทน	ภาวะผู้นำทางวิชาการด้านการกำหนดภารกิจของโรงเรียน
X_2	แทน	ภาวะผู้นำทางวิชาการด้านการจัดบรรยากาศที่ส่งเสริมทางวิชาการ
X_3	แทน	ภาวะผู้นำทางวิชาการด้านการนิเทศการสอน
X_4	แทน	ภาวะผู้นำทางวิชาการด้านการบริหารจัดการหลักสูตร
X_5	แทน	ภาวะผู้นำทางวิชาการด้านการพัฒนาแหล่งเรียนรู้
Y_{tot}	แทน	คุณภาพผู้เรียนของโรงเรียน
Y_1	แทน	คุณภาพผู้เรียนของโรงเรียนด้านผลสัมฤทธิ์ทางวิชาการ
Y_2	แทน	คุณภาพผู้เรียนของโรงเรียนด้านคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้เรียน

สัญลักษณ์แทนค่าสถิติ

n	แทน	จำนวนกลุ่มตัวอย่าง
$\bar{X}$	แทน	ค่าเฉลี่ย
S.D.	แทน	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
r	แทน	ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์
SS	แทน	ค่าผลรวมของคะแนนเบี่ยงเบนแต่ละตัวยกกำลังสองความแปรปรวน
MS	แทน	ค่าความแปรปรวนเฉลี่ย
df	แทน	ระดับขั้นของความเป็นอิสระ
t	แทน	ค่าสถิติแจกแจงที
F	แทน	ค่าสถิติแจกแจงเอฟ
P	แทน	ระดับนัยสำคัญทางสถิติ
B	แทน	ค่าสัมประสิทธิ์ถดถอยของตัวพยากรณ์ในรูปคะแนนดิบ
β	แทน	ค่าสัมประสิทธิ์ถดถอยของตัวพยากรณ์ในรูปคะแนนมาตรฐาน
R	แทน	ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณ
R ²	แทน	ค่าสัมประสิทธิ์การทำนาย
R ² _{adj}	แทน	ค่าสัมประสิทธิ์การทำนายที่ปรับแล้ว
S.E.	แทน	ค่าความคลาดเคลื่อนมาตรฐานในการทำนาย
S.E. _B	แทน	ค่าความคลาดเคลื่อนมาตรฐานของสัมประสิทธิ์ของตัวพยากรณ์
S.E. _{est}	แทน	ค่าความคลาดเคลื่อนมาตรฐานของการพยากรณ์

ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์สถานภาพส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม

การวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม ซึ่งได้จากการตอบแบบสอบถาม คือ ข้าราชการครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3 ปีการศึกษา 2567 ที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง แยกพิจารณาตาม เพศ ประสบการณ์การทำงาน ในตำแหน่งปัจจุบัน และขนาดโรงเรียน ผู้วิจัยทำการวิเคราะห์โดยการแจกแจงความถี่ (Frequency) และคำนวณค่าร้อยละ (Percentage) นำเสนอได้ดังรายละเอียดในตาราง 8

ตาราง 8 แสดงจำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามสถานภาพส่วนตัว

สถานภาพส่วนตัว	จำนวน	ร้อยละ
1. เพศ		
ชาย	137	41.90
หญิง	190	58.10
รวม	327	100
2. ประสบการณ์การทำงานในตำแหน่งปัจจุบัน		
น้อยกว่า 10 ปี	111	33.94
10-20 ปี	122	37.31
21-30 ปี	79	24.16
มากกว่า 30 ปี	15	4.59
รวม	327	100
3. ขนาดโรงเรียน		
ขนาดเล็ก	56	17.13
ขนาดกลาง	175	53.52
ขนาดใหญ่	57	17.43
ขนาดใหญ่พิเศษ	39	11.93
รวม	327	100

จากตาราง 8 ผลการวิเคราะห์สถานภาพส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตาม เพศ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถาม ส่วนใหญ่เป็น เพศหญิง จำนวน 190 คน คิดเป็นร้อยละ 58.10 รองลงมาเป็นเพศชาย จำนวน 137 คน คิดเป็นร้อยละ 41.90 เมื่อจำแนกตามประสบการณ์การทำงาน พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีประสบการณ์การทำงาน 10-20 ปี จำนวน 122 คน คิดเป็นร้อยละ 37.31 รองลงมาคือมีประสบการณ์การทำงาน น้อยกว่า 10 ปี จำนวน 111 คน คิดเป็นร้อยละ 33.94 ประสบการณ์การทำงาน 21-30 ปี จำนวน 79 คน คิดเป็นร้อยละ 24.16 และมากกว่า 30 ปี จำนวน 15 คน คิดเป็นร้อยละ 4.59 ตามลำดับ และเมื่อจำแนกตามขนาดของโรงเรียน พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่อยู่ในโรงเรียนขนาดกลาง จำนวน 175 คน คิดเป็นร้อยละ 53.52 รองลงมาคือ โรงเรียนขนาดใหญ่ จำนวน 57 คน คิดเป็นร้อยละ 17.43 โรงเรียนขนาดเล็ก จำนวน 56 คน คิดเป็นร้อยละ 17.13 และโรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษ จำนวน 39 คน คิดเป็นร้อยละ 11.93 ตามลำดับ

ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3

การวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับความคิดเห็นของครูที่มีต่อภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3 ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) จากนั้นนำค่าเฉลี่ยมาเทียบกับเกณฑ์การแปลผล และทำการจัดลำดับของระดับภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียน นำเสนอได้ดังรายละเอียดตามตาราง 9-14

ตาราง 9 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3 โดยภาพรวม (X_{tot})

ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียน	n = 327		ระดับ	ลำดับที่
	$\bar{X}$	S.D.		
1. ด้านการกำหนดภารกิจของโรงเรียน	4.38	0.54	มาก	3
2. ด้านการจัดบรรยากาศที่ส่งเสริมทางวิชาการ	4.30	0.57	มาก	5
3. ด้านการนิเทศการสอน	4.40	0.51	มาก	2
4. ด้านการบริหารจัดการหลักสูตร	4.40	0.48	มาก	1
5. ด้านการพัฒนาแหล่งเรียนรู้	4.30	0.53	มาก	4
เฉลี่ยรวม	4.36	0.46	มาก	

จากตาราง 9 ผลการวิเคราะห์ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3 พบว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.36$, S.D. = 0.46) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหาร อยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการบริหารจัดการหลักสูตร ($\bar{X} = 4.40$, S.D. = 0.48) รองลงมา คือ ด้านการนิเทศการสอน ($\bar{X} = 4.40$, S.D. = 0.51) ด้านการกำหนดภารกิจของโรงเรียน ($\bar{X} = 4.38$, S.D. = 0.54) และด้านการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ ($\bar{X} = 4.30$, S.D. = 0.53) ตามลำดับ ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านการจัดบรรยากาศที่ส่งเสริมทางวิชาการ ($\bar{X} = 4.30$, S.D. = 0.57) เมื่อพิจารณาส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน พบว่า ข้อมูลมีการกระจายน้อย โดยมีค่าอยู่ระหว่าง 0.48–0.57 แสดงว่าผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นสอดคล้องไปในทิศทางเดียวกัน

ตาราง 10 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับภาวะผู้นำทางวิชาการของ
ผู้บริหารโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3
ด้านการกำหนดภารกิจของโรงเรียน (X_1)

ด้านการกำหนดภารกิจของโรงเรียน	n = 327		ระดับ	ลำดับที่
	$\bar{X}$	S.D.		
1. ผู้บริหารมีการวิเคราะห์สภาพงานวิชาการของโรงเรียน	4.56	0.72	มากที่สุด	1
2. ผู้บริหารมีการกำหนดวิสัยทัศน์ และนโยบายที่สอดคล้องกับงานวิชาการของโรงเรียน	4.43	0.74	มาก	2
3. ผู้บริหารมีการกำหนดเป้าหมายและจุดเน้น ในการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียน	4.36	0.74	มาก	3
4. ผู้บริหารมีการกำหนดภารกิจของสถานศึกษาด้านวิชาการของโรงเรียนโดยมีส่วนร่วมของบุคลากร	4.36	0.79	มาก	4
5. ผู้บริหารมีการกำหนดดัชนีชี้วัดคุณภาพ ผลการจัดการเรียนการสอนของกลุ่มสาระ วิชาต่าง ๆ ตามที่หลักสูตรสถานศึกษากำหนด	4.34	0.82	มาก	5
6. ผู้บริหารมีการสื่อสารเป้าหมาย ภารกิจที่ชัดเจน	4.21	0.76	มาก	6
เฉลี่ยรวม	4.38	0.54	มาก	

จากตาราง 10 ผลการวิเคราะห์ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3 ด้านการกำหนดภารกิจของโรงเรียน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.38$, S.D. = 0.54) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการ ด้านการวางแผนกำหนดภารกิจ อยู่ในระดับมากถึงมากที่สุด โดยข้อรายการที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ผู้บริหารมีการวิเคราะห์สภาพงานวิชาการของโรงเรียน ($\bar{X} = 4.56$, S.D. = 0.72) รองลงมา คือ ผู้บริหารมีการกำหนดวิสัยทัศน์ และนโยบายที่สอดคล้องกับงานวิชาการของโรงเรียน ($\bar{X} = 4.43$, S.D. = 0.74) ส่วนข้อรายการที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ผู้บริหารมีการสื่อสารเป้าหมาย ภารกิจที่ชัดเจน ($\bar{X} = 4.21$, S.D. = 0.76)

เมื่อพิจารณาส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน พบว่า ข้อมูลมีการกระจายน้อย โดยมีค่าอยู่ระหว่าง 0.72–0.82 แสดงว่าผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นสอดคล้องไปในทิศทางเดียวกัน

ตาราง 11 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับภาวะผู้นำทางวิชาการของ
ผู้บริหารโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3
ด้านการจัดบรรยากาศที่ส่งเสริมทางวิชาการ (X_2)

ด้านการจัดบรรยากาศที่ส่งเสริมทางวิชาการ	n = 327		ระดับ	ลำดับที่
	$\bar{X}$	S.D.		
1. ผู้บริหารมีการจัดสิ่งแวดล้อมในโรงเรียน ให้เอื้อต่อการเรียนรู้แก่ครูและนักเรียน โดยคำนึงถึงความสะดวกและปลอดภัย	4.29	0.77	มาก	3
2. ผู้บริหารดูแล เอาใจใส่ครู บุคลากร และนักเรียนอย่างใกล้ชิด	4.26	0.75	มาก	4
3. ผู้บริหารมีการให้ขวัญและกำลังใจ ในการปฏิบัติงาน	4.21	0.82	มาก	5
4. ผู้บริหารมีการปรับปรุงอาคารสถานที่ ให้พร้อมต่อการใช้งาน	4.37	0.81	มาก	2
5. ผู้บริหารมีการส่งเสริมการมีส่วนร่วม ในการจัดบรรยากาศทางวิชาการ	4.38	0.78	มาก	1
เฉลี่ยรวม	4.30	0.57	มาก	

จากตาราง 11 ผลการวิเคราะห์ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3 ด้านการจัดบรรยากาศที่ส่งเสริมทางวิชาการ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.30$, S.D. = 0.57) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการ ด้านการจัดบรรยากาศที่ส่งเสริมทางวิชาการอยู่ในระดับมากทุกข้อ โดยข้อรายการที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ผู้บริหารมีการส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการจัดบรรยากาศทางวิชาการ ($\bar{X} = 4.38$, S.D. = 0.78) รองลงมา คือ ผู้บริหารมีการปรับปรุงอาคารสถานที่ให้พร้อมต่อการใช้งาน ($\bar{X} = 4.37$, S.D. = 0.81) ส่วนข้อรายการที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ผู้บริหารมีการให้ขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงาน ($\bar{X} = 4.21$, S.D. = 0.82) เมื่อพิจารณาส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน พบว่า ข้อมูล

มีการกระจายน้อย โดยมีค่าอยู่ระหว่าง 0.75–0.82 แสดงว่าผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นสอดคล้องไปในทิศทางเดียวกัน

ตาราง 12 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3 ด้านการนิเทศการสอน (X_3)

ด้านการนิเทศการสอน	n = 327		ระดับ	ลำดับที่
	$\bar{X}$	S.D.		
1. ผู้บริหารมีการสนับสนุนการจัดการเรียนการสอนของครูเพื่อให้เกิดประสิทธิภาพในการเรียน	4.41	0.76	มาก	3
2. ผู้บริหารมีการสร้างความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศ	4.49	0.71	มาก	1
3. ผู้บริหารมีกระบวนการการนิเทศอย่างเป็นระบบ และต่อเนื่อง	4.47	0.71	มาก	2
4. ผู้บริหารมีการให้คำปรึกษาที่ดีให้กับครูและบุคลากร ช่วยแก้ไขปัญหาและอุปสรรคที่เกิดขึ้นในการทำงาน	4.32	0.75	มาก	4
5. ผู้บริหารมีการส่งเสริมความร่วมมือจากทุกภาคส่วนในการนิเทศการศึกษา	4.30	0.79	มาก	5
เฉลี่ยรวม	4.40	0.51	มาก	

จากตาราง 12 ผลการวิเคราะห์ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3 ด้านการนิเทศการสอน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.40$, S.D. = 0.51) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการ ด้านการนิเทศการสอนอยู่ในระดับมากทุกข้อ โดยข้อรายการที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ผู้บริหารมีการสร้างความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศ ($\bar{X} = 4.49$, S.D. = 0.71) รองลงมา คือ ผู้บริหารมีกระบวนการการนิเทศอย่างเป็นระบบ และต่อเนื่อง ($\bar{X} = 4.47$, S.D. = 0.71) ส่วนข้อรายการที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ผู้บริหารมีการส่งเสริมความร่วมมือจากทุกภาคส่วนในการนิเทศการศึกษา ($\bar{X} = 4.30$,

S.D. = 0.79) เมื่อพิจารณาส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน พบว่า ข้อมูลมีการกระจายน้อย โดยมีค่าอยู่ระหว่าง 0.71–0.79 แสดงว่าผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นสอดคล้องไปในทิศทางเดียวกัน

ตาราง 13 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3 ด้านการบริหารจัดการหลักสูตร (X_4)

ด้านการบริหารจัดการหลักสูตร	n = 327		ระดับ	ลำดับที่
	$\bar{X}$	S.D.		
1. ผู้บริหารมีบทบาทสำคัญในการสร้างหลักสูตรสถานศึกษา	4.36	0.74	มาก	5
2. ผู้บริหารมีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักสูตรที่นำมาใช้ในโรงเรียน	4.34	0.72	มาก	6
3. ผู้บริหารมีระบบบริหารหลักสูตรตามเกณฑ์มาตรฐานวิชาการที่ร่วมกันกำหนด	4.46	0.69	มาก	1
4. ผู้บริหารมีการประชาสัมพันธ์การใช้หลักสูตรกับผู้ปกครองและ คณะกรรมการศึกษา ชุมชน เกี่ยวกับจุดหมาย หลักการ โครงสร้าง และการจัดประสบการณ์การเรียนรู้	4.41	0.69	มาก	3
5. ผู้บริหารมีการติดตามผลการใช้หลักสูตรดูแลคุณภาพการจัดทำหลักสูตรให้ทันสมัยอยู่เสมอ	4.44	0.72	มาก	2
6. ผู้บริหารมีการพิจารณาปรับปรุงหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ให้มีคุณภาพและประสิทธิภาพอย่างสม่ำเสมอ	4.40	0.76	มาก	4
เฉลี่ยรวม	4.40	0.48	มาก	

จากตาราง 13 ผลการวิเคราะห์ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3 ด้านการบริหารจัดการหลักสูตรโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.40$, S.D. = 0.48) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการด้านการบริหารจัดการหลักสูตรอยู่ในระดับมากทุกข้อ โดยข้อรายการที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ผู้บริหาร

มีระบบบริหารหลักสูตรตามเกณฑ์มาตรฐานวิชาการที่ร่วมกันกำหนด ($\bar{X} = 4.46$, S.D. = 0.69) รองลงมา คือ ผู้บริหารมีการติดตามผลการใช้หลักสูตร ดูแลคุณภาพการจัดทำหลักสูตรให้ทันสมัย อยู่เสมอ ($\bar{X} = 4.44$, S.D. = 0.72) ส่วนข้อรายการที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ผู้บริหารมีความรู้ ความเข้าใจ เกี่ยวกับหลักสูตรที่นำมาใช้ในสถานศึกษา ($\bar{X} = 4.34$, S.D. = 0.72) เมื่อพิจารณาส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน พบว่า ข้อมูลมีการกระจายน้อย โดยมีค่าอยู่ระหว่าง 0.69–0.76 แสดงว่าผู้ตอบ แบบสอบถามมีความคิดเห็นสอดคล้องไปในทิศทางเดียวกัน

ตาราง 14 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับภาวะผู้นำทางวิชาการของ ผู้บริหารโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3 ด้านการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ (X_5)

ด้านการพัฒนาแหล่งเรียนรู้	n = 327		ระดับ	ลำดับที่
	$\bar{X}$	S.D.		
1. ผู้บริหารมีการกำหนดนโยบายและ แผนพัฒนาแหล่งเรียนรู้สอดคล้องกับวิสัยทัศน์ พันธกิจ และเป้าหมายของโรงเรียน	4.38	0.77	มาก	1
2. ผู้บริหารมีการจัดสรรงบประมาณ และทรัพยากรสำหรับการพัฒนา แหล่งเรียนรู้ที่เพียงพอ	4.26	0.74	มาก	4
3. ผู้บริหารมีการส่งเสริมสนับสนุนให้บุคลากร และนักเรียนใช้แหล่งเรียนรู้	4.28	0.72	มาก	3
4. ผู้บริหารมีการสร้างเครือข่ายแหล่งเรียนรู้ ทั้งในและนอกห้องเรียน	4.34	0.73	มาก	2
5. ผู้บริหารมีการติดตามและประเมินผล การพัฒนาแหล่งเรียนรู้	4.26	0.78	มาก	5
เฉลี่ยรวม	4.30	0.53	มาก	

จากตาราง 14 ผลการวิเคราะห์ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3 ด้านการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ โดยภาพรวมอยู่ใน ระดับมาก ($\bar{X} = 4.30$, S.D. = 0.53) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการ

ด้านการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ในระดับมากทุกข้อ โดยข้อรายการที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ผู้บริหารมีการกำหนดนโยบายและแผนพัฒนาแหล่งเรียนรู้สอดคล้องกับวิสัยทัศน์ พันธกิจ และเป้าหมายของโรงเรียน ($\bar{X} = 4.38$, S.D. = 0.77) รองลงมา คือ ผู้บริหารมีการสร้างเครือข่ายแหล่งเรียนรู้ทั้งในและนอกห้องเรียน ($\bar{X} = 4.34$, S.D. = 0.73) ส่วนข้อรายการที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ผู้บริหารมีการติดตามและประเมินผลการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ ($\bar{X} = 4.26$, S.D. = 0.78) เมื่อพิจารณาส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน พบว่า ข้อมูลมีการกระจายน้อย โดยมีค่าอยู่ระหว่าง 0.72–0.78 แสดงว่าผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นสอดคล้องไปในทิศทางเดียวกัน

ตอนที่ 3 ผลการวิเคราะห์คุณภาพผู้เรียนตามมาตรฐานการศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3

การวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับความคิดเห็นของข้าราชการครูที่มีต่อคุณภาพผู้เรียนในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3 ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) จากนั้นนำค่าเฉลี่ยมาเทียบกับเกณฑ์การแปลผล และทำการจัดลำดับของระดับคุณภาพผู้เรียน นำเสนอได้ดังรายละเอียดตามตาราง 15–17

ตาราง 15 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับคุณภาพผู้เรียนในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3 โดยภาพรวม (Y_{tot})

คุณภาพผู้เรียนของโรงเรียน	n = 327		ระดับ	ลำดับที่
	$\bar{X}$	S.D.		
1. ด้านผลสัมฤทธิ์ทางวิชาการ (Y_1)	4.32	0.56	มาก	2
2. ด้านคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้เรียน (Y_2)	4.34	0.53	มาก	1
เฉลี่ยรวม	4.32	0.50	มาก	

จากตาราง 15 ผลการวิเคราะห์คุณภาพผู้เรียนในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.32$, S.D. = 0.50) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า คุณภาพของผู้เรียนอยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้เรียน ($\bar{X} = 4.34$, S.D. = 0.53) รองลงมา คือ ด้านผลสัมฤทธิ์ทางวิชาการ ($\bar{X} = 4.32$, S.D. = 0.56) ตามลำดับ เมื่อพิจารณาสวนเบี่ยงเบนมาตรฐาน พบว่า

ข้อมูลมีการกระจายน้อย โดยมีค่าอยู่ระหว่าง 0.53–0.56 แสดงว่าผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นสอดคล้องไปในทิศทางเดียวกัน

ตาราง 16 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับคุณภาพผู้เรียนในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3 ด้านผลสัมฤทธิ์ทางวิชาการ (Y_1)

ด้านผลสัมฤทธิ์ทางวิชาการ	n = 327		ระดับ	ลำดับที่
	$\bar{X}$	S.D.		
1. ผู้เรียนมีทักษะในการอ่านและเขียนได้เหมาะสมตามระดับชั้นและตามเกณฑ์ที่โรงเรียนกำหนด	4.46	0.77	มาก	1
2. ผู้เรียนมีทักษะในการสื่อสารภาษาไทยได้เหมาะสมตามระดับชั้นและตามเกณฑ์ที่โรงเรียนกำหนด	4.38	0.76	มาก	2
3. ผู้เรียนมีทักษะในการสื่อสารภาษาอังกฤษได้เหมาะสมตามระดับชั้นและตามเกณฑ์ที่โรงเรียนกำหนด	4.32	0.82	มาก	3
4. ผู้เรียนมีทักษะในการคิดคำนวณตามเกณฑ์ที่โรงเรียนกำหนดในแต่ละระดับชั้น	4.30	0.78	มาก	5
5. ผู้เรียนมีความสามารถในการคิดวิเคราะห์จำแนก องค์ประกอบของข้อมูล หรือปัญหาต่าง ๆ ออกเป็นประเด็นย่อย ๆ ได้	4.31	0.81	มาก	4
6. ผู้เรียนมีความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณใคร่ครวญ ไตร่ตรอง พิจารณาอย่างรอบคอบ โดยใช้เหตุผลประกอบการตัดสินใจ	4.17	0.77	มาก	7
7. ผู้เรียนมีการอภิปรายแลกเปลี่ยนความคิดเห็น และสามารถแก้ปัญหาอย่างมีเหตุผลในสถานการณ์ต่าง ๆ ได้	4.26	0.73	มาก	6
เฉลี่ยรวม	4.32	0.56	มาก	

จากตาราง 16 ผลการวิเคราะห์คุณภาพผู้เรียนในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาเชียงราย เขต 3 ด้านผลสัมฤทธิ์ทางวิชาการ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.32$, S.D. = 0.56) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า คุณภาพของผู้เรียน ด้านผลสัมฤทธิ์ทางวิชาการอยู่ในระดับมากทุกข้อ โดยข้อรายการที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ผู้เรียนมีทักษะในการอ่าน และเขียนได้เหมาะสมตามระดับชั้นและตามเกณฑ์ที่สถานศึกษากำหนด ($\bar{X} = 4.46$, S.D. = 0.77) รองลงมา คือ ผู้เรียนมีทักษะในการสื่อสารภาษาไทยได้เหมาะสมตามระดับชั้นและตามเกณฑ์ที่สถานศึกษากำหนด ($\bar{X} = 4.38$, S.D. = 0.76) ส่วนข้อรายการที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ผู้เรียนมีความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณใคร่ครวญ ไตร่ตรอง พิจารณาอย่างรอบคอบ โดยใช้เหตุผลประกอบการตัดสินใจ ($\bar{X} = 4.17$, S.D. = 0.77) เมื่อพิจารณาส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน พบว่า ข้อมูลมีการกระจายน้อย โดยมีค่าอยู่ระหว่าง 0.76–0.82 แสดงว่าผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นสอดคล้องไปในทิศทางเดียวกัน

ตาราง 17 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับคุณภาพผู้เรียนในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3 ด้านคุณลักษณะ ที่พึงประสงค์ของผู้เรียน (Y_2)

ด้านคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้เรียน	n = 327		ระดับ	ลำดับที่
	$\bar{X}$	S.D.		
1. ผู้เรียนมีคุณลักษณะและค่านิยมที่ดีตามที่โรงเรียนกำหนด	4.33	0.70	มาก	3
2. ผู้เรียนมีความภูมิใจในท้องถิ่น และความเป็นไทย	4.27	0.74	มาก	4
3. ผู้เรียนมีการยอมรับที่จะอยู่ร่วมกันบนความแตกต่างและหลากหลาย	4.35	0.79	มาก	2
4. ผู้เรียนมีสุขภาวะทางร่างกาย และจิตสังคม	4.39	0.79	มาก	1
เฉลี่ยรวม	4.34	0.53	มาก	

จากตาราง 17 ผลการวิเคราะห์คุณภาพผู้เรียนในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3 ด้านคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้เรียนโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.34$, S.D. = 0.53) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า คุณภาพผู้เรียน

ด้านคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้เรียน อยู่ในระดับมากทุกข้อ โดยข้อรายการที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ผู้เรียนมีสุขภาวะทางร่างกาย และจิตสังคม ($\bar{X} = 4.39$, S.D. = 0.79) รองลงมา คือ ผู้เรียนมีการยอมรับที่จะอยู่ร่วมกันบนความแตกต่างและหลากหลาย ($\bar{X} = 4.35$, S.D. = 0.79) ส่วนข้อรายการที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ผู้เรียนมีความภูมิใจในท้องถิ่นและความเป็นไทย ($\bar{X} = 4.27$, S.D. = 0.74) เมื่อพิจารณาส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน พบว่า ข้อมูลมีการกระจายน้อย โดยมีค่าอยู่ระหว่าง 0.70–0.79 แสดงว่าผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นสอดคล้องไปในทิศทางเดียวกัน

ตอนที่ 4 ผลการวิเคราะห์ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารที่ส่งผลต่อคุณภาพผู้เรียน ตามมาตรฐานการศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3

การวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อศึกษาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารที่ส่งผลต่อคุณภาพผู้เรียน ตามมาตรฐานการศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3 ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอน (Stepwise Multiple Regression Analysis) ในตอนนี้ผู้วิจัยแบ่งการนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล ออกเป็น 2 ส่วน ได้แก่ ส่วนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการ ของผู้บริหารกับคุณภาพผู้เรียนของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3 และส่วนที่ 2 ผลการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารที่ส่งผลต่อ คุณภาพผู้เรียนของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3 ตามลำดับดังนี้

ส่วนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหาร กับคุณภาพผู้เรียนของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3 ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson's Product Moment Correlation Coefficient) นำเสนอได้ดังรายละเอียดตามตาราง 18

ตาราง 18 แสดงค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหาร
รายด้านกับคุณภาพผู้เรียนของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
ประถมศึกษาเชียงราย เขต 3

ตัวแปร	X ₁	X ₂	X ₃	X ₄	X ₅	Y _{tot}
X ₁	1	0.720*	0.715*	0.659*	0.697*	0.625*
X ₂		1	0.688*	0.694*	0.680*	0.612*
X ₃			1	0.704*	0.698*	0.588*
X ₄				1	0.635*	0.600*
X ₅					1	0.649*
Y _{tot}						1

หมายเหตุ: *P < .05

จากตาราง 18 เมื่อพิจารณาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ พบว่า ตัวแปรภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3 ทั้ง 5 ด้าน คือ ด้านการกำหนดภารกิจของโรงเรียน (X₁) ด้านการจัดบรรยากาศที่ส่งเสริมทางวิชาการ (X₂) ด้านการนิเทศการสอน (X₃) ด้านการบริหารจัดการหลักสูตร (X₄) และด้านการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ (X₅) มีความสัมพันธ์ทางบวกในระดับค่อนข้างสูงกับคุณภาพผู้เรียนของสถานศึกษา อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์อยู่ระหว่าง 0.588–0.649 เมื่อพิจารณาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารแต่ละด้านเรียงจากมากไปหาน้อย พบว่า ด้านการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ (X₅) มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์มากที่สุด (r = 0.649) รองลงมาคือ ด้านการกำหนดภารกิจของโรงเรียน (X₁) (r = 0.625) ด้านการจัดบรรยากาศที่ส่งเสริมทางวิชาการ (X₂) (r = 0.612) ด้านการบริหารจัดการหลักสูตร (X₄) (r = 0.600) และด้านการนิเทศการสอน (X₃) (r = 0.588) ตามลำดับ

ส่วนที่ 2 ผลการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารที่ส่งผลต่อคุณภาพผู้เรียนในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3 ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอน (Stepwise Multiple Regression Analysis) นำเสนอได้ดังรายละเอียดตามตาราง 19-22

ตาราง 19 แสดงผลการศึกษาความสัมพันธ์พหุคูณ และอำนาจการพยากรณ์ของภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารกับคุณภาพผู้เรียนของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3

Model	R	R Square	Adjusted R Square	F	Sig.
1	0.649	0.421	0.420	236.664*	.000
2	0.693	0.481	0.477	149.954*	.000
3	0.711	0.506	0.501	110.133*	.000
4	0.716	0.513	0.507	84.768*	.000

หมายเหตุ: *P < .05

จากตาราง 19 เมื่อวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอน (Stepwise Multiple Regression Analysis) โดยการนำตัวแปรอิสระเข้าทีละตัว แล้วเลือกโมเดลสุดท้ายที่ทำนายได้มากที่สุด พบว่า โมเดลที่ 4 ซึ่งประกอบด้วยภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียน 4 ด้าน คือ ด้านการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ (X_5) ด้านการบริหารจัดการหลักสูตร (X_4) ด้านการกำหนดภารกิจของโรงเรียน (X_1) และด้านการจัดบรรยากาศที่ส่งเสริมทางวิชาการ (X_2) มีความสัมพันธ์พหุคูณกับคุณภาพผู้เรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 มีขนาดเท่ากับ 0.716 มีค่าอำนาจการพยากรณ์เท่ากับ 0.513 หมายความว่าภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนทั้ง 4 ตัว สามารถร่วมกันพยากรณ์คุณภาพผู้เรียนได้ร้อยละ 51.30

ตาราง 20 แสดงผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรพยากรณ์ที่แยกเป็นรายด้าน เพื่อตรวจสอบสถานะร่วมเส้นตรงพหุ (Multicollinearity)

ตัวแปรพยากรณ์	Tolerance	VIF
ด้านการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ (X_5)	0.429	2.329
ด้านการบริหารจัดการหลักสูตร (X_4)	0.446	2.244
ด้านการกำหนดภารกิจของโรงเรียน (X_1)	0.382	2.618
ด้านการจัดบรรยากาศที่ส่งเสริมทางวิชาการ (X_2)	0.371	2.696

จากตาราง 20 พบว่า ตัวแปรพยากรณ์มีความสัมพันธ์กัน เนื่องจากค่า Tolerance มีค่าไม่ต่ำกว่า 0.10 และค่า VIF มีค่าน้อยกว่า 10 แสดงให้เห็นว่า ตัวแปรพยากรณ์ไม่มีลักษณะเป็นภาวะร่วมเส้นตรงพหุ (Multicollinearity) ซึ่งมีผลทำให้การพยากรณ์ที่สร้างขึ้นมา มีความคลาดเคลื่อนสูง จึงเป็นไปตามข้อตกลงเบื้องต้นของการใช้สถิติวิเคราะห์การถดถอย ดังนั้น ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียน ด้านการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ (X_5) ด้านการบริหารจัดการหลักสูตร (X_4) ด้านการกำหนดภารกิจของโรงเรียน (X_1) และด้านการจัดบรรยากาศที่ส่งเสริมทางวิชาการ (X_2) ไม่มีปัญหาเรื่องภาวะร่วมเส้นตรงพหุ (Multicollinearity) และทำการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณต่อไปได้

ตอนที่ 5 ผลการสร้างสมการพยากรณ์คุณภาพผู้เรียนตามมาตรฐานการศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3

การวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อสร้างสมการพยากรณ์คุณภาพผู้เรียนตามมาตรฐานการศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3 ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอน (Stepwise Multiple Regression Analysis) มีรายละเอียดดังนี้

ตาราง 21 แสดงผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนในการพยากรณ์ระดับคุณภาพผู้เรียนของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3 จากภาวะผู้นำทางวิชาการทั้ง 5 ด้าน

	SS	df	MS	F	P
สมการถดถอย	41.197	4	10.299	84.768*	.000
ความคลาดเคลื่อน	39.123	322	0.122		
รวม	80.321	326			

หมายเหตุ: * $P < .05$

จากตาราง 21 ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนเพื่อทดสอบนัยสำคัญของค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณ พบว่า ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แสดงว่า ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรเกณฑ์ (คุณภาพผู้เรียน) และตัวแปรพยากรณ์ (ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียน) ทั้ง 4 ตัวแปร มีความสัมพันธ์กันในเชิงเส้นตรง สามารถนำไปสร้างเป็นสมการในการพยากรณ์ต่อไปได้

ตาราง 22 แสดงค่าสถิติตัวแปรพยากรณ์ที่ใช้พยากรณ์ระดับคุณภาพผู้เรียนของโรงเรียน
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3

ตัวแปรพยากรณ์	B	β	SE _B	t	P
ด้านการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ (X ₅)	0.285	0.304	0.056	5.119*	.000
ด้านการบริหารจัดการหลักสูตร (X ₄)	0.189	0.185	0.060	3.168*	.002
ด้านการกำหนดภารกิจของโรงเรียน (X ₁)	0.175	0.191	0.058	3.035*	.003
ด้านการจัดบรรยากาศที่ส่งเสริม ทางวิชาการ (X ₂)	0.122	0.140	0.056	2.189*	.029
ค่าคงที่	0.974		0.119	5.166*	.000
R = 0.716 R ² = 0.513 R ² _{adj} = 0.507 S.E. _{est} = 0.349					

หมายเหตุ: *P < .05

จากตาราง 22 พบว่า ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณ (R) ของตัวแปรพยากรณ์ (ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียน) ทั้ง 4 ตัวแปร กับตัวแปรเกณฑ์ (คุณภาพผู้เรียน) มีค่าเท่ากับ .716 และค่าสัมประสิทธิ์การถดถอย (R²) มีค่าเท่ากับ .513 แสดงว่า ตัวแปรพยากรณ์ ทั้ง 4 ตัวแปร ร่วมกันพยากรณ์คุณภาพผู้เรียนในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาเชียงราย เขต 3 ได้ร้อยละ 51.30 โดยมีค่าความคลาดเคลื่อนมาตรฐานของการพยากรณ์เท่ากับ 0.349 เมื่อทำการสร้างสมการพยากรณ์ พบว่า มีตัวแปรพยากรณ์ที่ส่งผลต่อคุณภาพผู้เรียนในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จำนวน 4 ตัว คือ ด้านการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ (X₅) ด้านการบริหารจัดการหลักสูตร (X₄) ด้านการกำหนดภารกิจของโรงเรียน (X₁) และด้านการจัดบรรยากาศที่ส่งเสริมทางวิชาการ (X₂) ตามลำดับ ซึ่งสามารถเขียนสมการพยากรณ์ในรูปคะแนนดิบ และรูปคะแนนมาตรฐาน ได้ดังนี้

สมการพยากรณ์ในรูปคะแนนดิบ

$$\hat{Y} = 0.974 + 0.285(X_5) + 0.189(X_4) + 0.175(X_1) + 0.122(X_2)$$

สมการพยากรณ์ในรูปคะแนนมาตรฐาน

$$\hat{Z} = 0.304(Z_{X_5}) + 0.191(Z_{X_1}) + 0.185(Z_{X_4}) + 0.140(Z_{X_2})$$

เมื่อเรียงลำดับของปัจจัยที่ส่งผลต่อคุณภาพผู้เรียนในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3 จากมากไปหาน้อย พบว่า ด้านที่ส่งผลมากที่สุด ได้แก่ ด้านการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ (X_5) ($\beta = 0.304$) รองลงมา ได้แก่ ด้านการกำหนดภารกิจของโรงเรียน (X_1) ($\beta = 0.191$) และด้านการบริหารจัดการหลักสูตร (X_4) ($\beta = 0.185$) ตามลำดับ ส่วนด้านที่ส่งผลน้อยที่สุด ได้แก่ ด้านการจัดบรรยากาศที่ส่งเสริมทางวิชาการ (X_2) ($\beta = 0.140$)

บทที่ 5

บทสรุป

การวิจัยเรื่อง ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารที่ส่งผลต่อคุณภาพผู้เรียนตามมาตรฐาน การศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา เชียงราย เขต 3 ผู้วิจัยได้นำเสนอโดยเรียงลำดับตามหัวข้อ ดังนี้

1. สรุปผลการวิจัย
2. อภิปรายผลการวิจัย
3. ข้อเสนอแนะ

สรุปผลการวิจัย

ผลการศึกษาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารที่ส่งผลต่อคุณภาพผู้เรียนตามมาตรฐาน การศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา เชียงราย เขต 3 สามารถสรุปผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย ได้ดังนี้

ตอนที่ 1 ผลการศึกษาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3

ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็น ราย ด้าน พบว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนอยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ย สูงสุด คือ ด้านการบริหารจัดการหลักสูตร รองลงมา คือ ด้านการนิเทศการสอน ด้านการกำหนดภารกิจของโรงเรียน ด้านการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ และด้านการจัดบรรยากาศที่ส่งเสริม ทางวิชาการ ตามลำดับ โดยแต่ละด้านมีรายละเอียด ดังนี้

1. ด้านการบริหารจัดการหลักสูตร โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการด้านการบริหารจัดการหลักสูตรอยู่ในระดับมากทุกข้อ โดยข้อรายการที่มีค่าเฉลี่ย สูงสุด คือ ผู้บริหารมีระบบบริหารหลักสูตรตามเกณฑ์มาตรฐานวิชาการที่ร่วมกันกำหนด รองลงมา คือ ผู้บริหารมีการติดตามผลการใช้หลักสูตร ดูแลคุณภาพการจัดทำหลักสูตรให้ทันสมัย อยู่เสมอ ส่วนข้อรายการที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ผู้บริหารมีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักสูตร ที่นำมาใช้ในโรงเรียน

2. ด้านการนิเทศการสอน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ภาวะ ผู้นำทางวิชาการ ด้านการนิเทศการสอนอยู่ในระดับมากทุกข้อ โดยข้อรายการที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ

ผู้บริหารมีการสร้างความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศ รองลงมา คือ ผู้บริหารมีกระบวนการการนิเทศอย่างเป็นระบบ ส่วนข้อรายการที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ผู้บริหารมีการส่งเสริมความร่วมมือจากทุกภาคส่วนในการนิเทศการศึกษา

3. ด้านการกำหนดภารกิจของโรงเรียน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการ ด้านการกำหนดภารกิจของโรงเรียน อยู่ในระดับมากถึงมากที่สุด โดยข้อรายการที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ผู้บริหารมีการวิเคราะห์สภาพงานวิชาการของโรงเรียน รองลงมา คือ ผู้บริหารมีการกำหนดวิสัยทัศน์ และนโยบายที่สอดคล้องกับงานวิชาการของโรงเรียน ส่วนข้อรายการที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ผู้บริหารมีการสื่อสารเป้าหมาย ภารกิจที่ชัดเจน

4. ด้านการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการ ด้านการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ อยู่ในระดับมากทุกข้อ โดยข้อรายการที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ผู้บริหารมีการกำหนดนโยบายและแผนพัฒนาแหล่งเรียนรู้สอดคล้องกับวิสัยทัศน์ พันธกิจ และเป้าหมายของโรงเรียน รองลงมา คือ ผู้บริหารมีการสร้างเครือข่ายแหล่งเรียนรู้ทั้งในและนอกห้องเรียน ส่วนข้อรายการที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ผู้บริหารมีการติดตามและประเมินผลการพัฒนาแหล่งเรียนรู้

5. ด้านการจัดบรรยากาศที่ส่งเสริมทางวิชาการ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการ ด้านการนิเทศการสอนอยู่ในระดับมากทุกข้อ โดยข้อรายการที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ผู้บริหารมีการส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการจัดบรรยากาศทางวิชาการ รองลงมา คือ ผู้บริหารมีการปรับปรุงอาคารสถานที่ให้พร้อมต่อการใช้งาน ส่วนข้อรายการที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ผู้บริหารมีการให้ขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงาน

ตอนที่ 2 ผลการศึกษาคุณภาพผู้เรียนตามมาตรฐานการศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3

คุณภาพผู้เรียนตามมาตรฐานการศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานของโรงเรียน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า คุณภาพของผู้เรียน อยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้เรียน รองลงมา คือ ด้านผลสัมฤทธิ์ทางวิชาการ ตามลำดับ โดยแต่ละด้านมีรายละเอียด ดังนี้

1. ด้านคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้เรียน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า คุณภาพของผู้เรียน ด้านคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้เรียนอยู่ในระดับมากทุกข้อ โดยข้อรายการที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ผู้เรียนมีสุขภาวะทางร่างกาย และจิตสังคม รองลงมา คือ ผู้เรียนมีการยอมรับที่จะอยู่ร่วมกันบนความแตกต่างและหลากหลาย ส่วนข้อรายการที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ผู้เรียนมีความภูมิใจในท้องถิ่นและความเป็นไทย

2. ด้านผลสัมฤทธิ์ทางวิชาการ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าคุณภาพของผู้เรียน ด้านผลสัมฤทธิ์ทางวิชาการอยู่ในระดับมากทุกข้อ โดยข้อรายการที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ผู้เรียนมีทักษะในการอ่านและเขียนได้เหมาะสมตามระดับชั้นและตามเกณฑ์ที่สถานศึกษากำหนด รองลงมา คือ ผู้เรียนมีทักษะในการสื่อสารภาษาไทยได้เหมาะสมตามระดับชั้นและตามเกณฑ์ที่สถานศึกษากำหนด ส่วนข้อรายการที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ผู้เรียนมีความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณใคร่ครวญ ไตร่ตรอง พิจารณาอย่างรอบคอบ โดยใช้เหตุผลประกอบการตัดสินใจ

ตอนที่ 3 ผลการศึกษากวาระผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารที่ส่งผลต่อคุณภาพผู้เรียน ตามมาตรฐานการศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3

ผลการวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหาร กับคุณภาพผู้เรียนตามมาตรฐานการศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3 พบว่า ตัวแปรภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหาร โรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3 ทั้ง 5 ด้าน คือ ด้านการกำหนดภารกิจของโรงเรียน (X_1) ด้านการจัดบรรยากาศที่ส่งเสริมทางวิชาการ (X_2) ด้านการนิเทศการสอน (X_3) ด้านการบริหารจัดการหลักสูตร (X_4) และด้านการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ (X_5) มีความสัมพันธ์ทางบวกในระดับค่อนข้างสูงกับคุณภาพผู้เรียนของโรงเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์อยู่ระหว่าง 0.588–0.649

ผลการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอน (Stepwise Multiple Regression Analysis) โดยการนำตัวแปรอิสระเข้าทีละตัว แล้วเลือกโมเดลสุดท้ายที่ทำนายได้มากที่สุด พบว่า โมเดลที่ 4 ซึ่งประกอบด้วยภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียน 4 ด้าน คือ ด้านการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ (X_5) ด้านการบริหารจัดการหลักสูตร (X_4) ด้านการกำหนดภารกิจของโรงเรียน (X_1) และด้านการจัดบรรยากาศที่ส่งเสริมทางวิชาการ (X_2) มีความสัมพันธ์พหุคูณกับคุณภาพผู้เรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 มีขนาดเท่ากับ 0.716 มีค่าอำนาจการพยากรณ์เท่ากับ 0.513 หมายความว่าภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาทั้ง 4 ตัว สามารถร่วมกันพยากรณ์คุณภาพผู้เรียนได้ร้อยละ 51.30

ตอนที่ 4 ผลการสร้างสมการพยากรณ์คุณภาพผู้เรียนตามมาตรฐานการศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3

ผลการสร้างสมการพยากรณ์คุณภาพผู้เรียนตามมาตรฐานการศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3 พบว่า

ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารที่สามารถร่วมกันพยากรณ์คุณภาพผู้เรียนในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3 ได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ประกอบด้วย 4 ด้าน คือ ด้านการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ (X_5) ด้านการบริหารจัดการหลักสูตร (X_4) ด้านการกำหนดภารกิจของโรงเรียน (X_1) และด้านการจัดบรรยากาศที่ส่งเสริมทางวิชาการ (X_2) ซึ่งด้านที่มีอิทธิพลสูงสุด คือ ด้านการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ (X_5) รองลงมา คือ ด้านการกำหนดภารกิจของโรงเรียน (X_1) ด้านการบริหารจัดการหลักสูตร (X_4) และด้านการจัดบรรยากาศที่ส่งเสริมทางวิชาการ (X_2) ตามลำดับ สามารถเขียนสมการพยากรณ์ในรูปคะแนนดิบ และรูปคะแนนมาตรฐาน ได้ดังนี้

สมการพยากรณ์ในรูปคะแนนดิบ

$$\hat{Y} = 0.974 + 0.285(X_5) + 0.189(X_4) + 0.175(X_1) + 0.122(X_2)$$

สมการพยากรณ์ในรูปคะแนนมาตรฐาน

$$\hat{Z} = 0.304(Z_{x5}) + 0.191(Z_{x1}) + 0.185(Z_{x4}) + 0.140(Z_{x2})$$

อภิปรายผลการวิจัย

จากผลการศึกษาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารที่ส่งผลต่อคุณภาพผู้เรียนตามมาตรฐานการศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3 สามารถอภิปรายผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์การวิจัยได้ ดังนี้

1. ผลการศึกษาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3 ผลการวิจัยพบว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารอยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการบริหารจัดการหลักสูตร รองลงมา คือ ด้านการนิเทศการสอน ด้านการกำหนดภารกิจของโรงเรียน ด้านการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ และด้านการจัดบรรยากาศที่ส่งเสริมทางวิชาการ ตามลำดับ โดยสามารถอภิปรายผลการวิจัยในแต่ละด้านตามลำดับได้ ดังรายละเอียดต่อไปนี้

1.1 ด้านการบริหารจัดการหลักสูตร โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และเป็นด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ทั้งนี้เนื่องจากผู้บริหารมีบทบาทสำคัญในการสร้างหลักสูตรสถานศึกษา มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักสูตรที่นำมาใช้ในสถานศึกษา มีระบบบริหารหลักสูตรตามเกณฑ์มาตรฐานวิชาการที่ร่วมกันกำหนด มีการประชาสัมพันธ์การใช้หลักสูตรกับผู้ปกครอง และคณะกรรมการศึกษาชุมชน เกี่ยวกับจุดหมาย หลักการ โครงสร้าง และการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ มีการติดตามผลการใช้หลักสูตร ดูแลคุณภาพการจัดทำหลักสูตรให้ทันสมัยอยู่เสมอ และมีการพิจารณาปรับปรุง

หลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ให้มีคุณภาพและประสิทธิภาพอย่างสม่ำเสมอ สอดคล้องกับงานวิจัยของ พัทธกษ พันธ์วาท (2562) ที่ได้ศึกษาเรื่อง ภาวะผู้นำทางวิชาการในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษา พบว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการในด้านการบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้โดยรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นผลมาจากการที่สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานได้กำหนดนโยบายที่ 2 ซึ่งมุ่งพัฒนาคุณภาพผู้เรียน โดยมีการปรับปรุงและพัฒนาหลักสูตรทุกระดับการศึกษาให้เหมาะสมกับการพัฒนาสมรรถนะของผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 เพื่อรองรับการจัดการศึกษาที่มุ่งเน้นการมีงานทำ (Career Education) นโยบายนี้ทำให้ผู้บริหารสถานศึกษาตระหนักถึงความสำคัญของการบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ เนื่องจากการพัฒนาหลักสูตรที่เหมาะสมกับผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 และการส่งเสริมให้ครูจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่มุ่งเน้นนักเรียนเป็นสำคัญ โดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคลและช่วงวัย เป็นหน้าที่ของผู้บริหารในการสนับสนุนเพื่อให้การบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้มีประสิทธิภาพ และเป็นปัจจัยสำคัญในการกระตุ้นให้บุคลากรในสถานศึกษาสามารถใช้ความสามารถได้เต็มที่ เพื่อนำไปสู่การพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพตามเป้าหมายการศึกษาที่ตั้งไว้ ทำให้การจัดการศึกษาเกิดผลสำเร็จตามเป้าหมายที่กำหนด ทั้งยังสอดคล้องกับแนวคิดของ พิมพันธ์ เดชะคุปต์ (2557) ที่กล่าวว่า กระบวนการทัศน์ใหม่ของการจัดการศึกษาในศตวรรษที่ 21 จะต้องมีการปรับกระบวนการทัศน์ของครูไทยจากกระบวนการทัศน์เดิมที่ครูเป็นศูนย์กลาง (Teacher centered) เป็นกระบวนการทัศน์ใหม่ของการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง (Child-centered) เน้นการบูรณาการ (Integration) โดยครูควรเปลี่ยนแปลงการใช้รูปแบบการสอนแบบเดิมเป็นการเรียนรู้ใหม่ และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ ปาริฉัตร เล็กดวง (2554) ที่ได้ทำการศึกษาเกี่ยวกับภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา พบว่า 1) ภาวะผู้นำทางวิชาการของของผู้บริหารสถานศึกษา โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก สามารถเรียงลำดับจากด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดไปต่ำสุดได้ ดังนี้ ด้านการประสานงานด้านหลักสูตร ด้านการตรวจสอบความก้าวหน้าของนักเรียน ด้านการนิเทศและการประเมินผลการสอน และด้านการสื่อสารเป้าหมายของสถานศึกษาและกำหนดเป้าหมายสถานศึกษา

1.2 ด้านการนิเทศการสอน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เนื่องจากผู้บริหารมีบทบาทสำคัญในการนิเทศการสอน ผู้บริหารมีการสนับสนุนการจัดการเรียนการสอนของครู เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพในการเรียน มีการสร้างความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศ มีกระบวนการการนิเทศอย่างเป็นระบบ และต่อเนื่อง มีการให้คำปรึกษาที่ดีให้กับครูและบุคลากร ช่วยแก้ไขปัญหาและอุปสรรคที่เกิดขึ้นในการทำงาน และมีการส่งเสริมความร่วมมือจากทุกภาคส่วนในการนิเทศการศึกษา สอดคล้องกับงานวิจัยของ วรณกร โชมขุนทด (2562) ที่ได้ทำการศึกษาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียน ด้านการนิเทศการสอน ผลการวิจัยพบว่า โดยภาพรวมภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหาร อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ภาวะผู้นำ

ทางวิชาการของผู้บริหาร อยู่ในระดับมากทุกข้อ ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ ผู้บริหารสนับสนุนครูผู้สอน โดยส่งเสริมการนิเทศเป็นการพัฒนากระบวนการจัดการเรียนรู้ รองลงมา คือ ผู้บริหาร และครูผู้สอนร่วมกันจัดการเรียนการสอนให้ได้ตามคุณภาพมาตรฐานของโรงเรียน และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ครูในโรงเรียนยอมรับแนวคิดตลอดจนนิเทศจนเทคนิคการสอนใหม่ ๆ มาใช้ในการเรียนการสอน

1.3 ด้านการกำหนดภารกิจของโรงเรียน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เนื่องจากผู้บริหารมีบทบาทสำคัญในการกำหนดภารกิจของโรงเรียน มีการวิเคราะห์สภาพงานวิชาการของสถานศึกษา มีการกำหนดวิสัยทัศน์ และนโยบาย ที่สอดคล้องกับงานวิชาการของโรงเรียน มีการกำหนดเป้าหมายและจุดเน้นในการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียน มีการกำหนดภารกิจของสถานศึกษาด้านวิชาการของโรงเรียนโดยการมีส่วนร่วมของบุคลากร มีการกำหนดดัชนีชี้วัดคุณภาพผลการจัดการเรียนการสอนของกลุ่มสาระวิชาต่าง ๆ ตามที่หลักสูตรสถานศึกษากำหนด และมีการสื่อสารเป้าหมาย ภารกิจที่ชัดเจน สอดคล้องกับงานวิจัยของ กิ่งกาญจน์ สุขสำราญ (2565) ที่ได้ทำการศึกษาเกี่ยวกับภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา ในกลุ่มอำเภอปลวกแดง ด้านการกำหนดพันธกิจ ผลการวิจัยพบว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา ในกลุ่มอำเภอปลวกแดง ด้านการกำหนดภารกิจของโรงเรียน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อรายการที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ ผู้บริหารมีเป้าหมายและจุดเน้นที่พัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน รองลงมาคือ ผู้บริหารได้กำหนดพันธกิจที่สอดคล้องกับหลักสูตรสถานศึกษา และผู้บริหารสื่อสารพันธกิจและขอบข่ายงานวิชาการของโรงเรียนให้ครู และบุคลากรได้รับทราบ ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ ผู้บริหารสื่อสาร พันธกิจของหลักสูตรสถานศึกษาให้นักเรียนทราบ

1.4 ด้านการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เนื่องจากผู้บริหารมีบทบาทสำคัญในด้านการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ มีการกำหนดนโยบายและแผนพัฒนาแหล่งเรียนรู้ สอดคล้องกับวิสัยทัศน์ พันธกิจ และเป้าหมายของสถานศึกษา มีการจัดสรรงบประมาณ และทรัพยากรสำหรับการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ที่เพียงพอ มีการส่งเสริมสนับสนุนให้บุคลากร และนักเรียนใช้แหล่งเรียนรู้ มีการสร้างเครือข่ายแหล่งเรียนรู้ ทั้งในและนอกห้องเรียน และมีการติดตามและประเมินผลการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ สอดคล้องกับงานวิจัยของ ฌปภา ศรีสกุล (2563) ที่ได้ทำการศึกษาเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา กับการส่งเสริมการวิจัยในชั้นเรียนของครู ผลการวิจัยพบว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหาร ด้านการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาส่งเสริมและอำนวยความสะดวกให้ครูใช้แหล่งเรียนรู้ที่เหมาะสม รองลงมาคือ ผู้บริหารสถานศึกษาสร้างเครือข่ายแหล่งเรียนรู้ ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ผู้บริหารสถานศึกษา

สนับสนุนให้ครูใช้แหล่งเรียนรู้ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้นำไปใช้ได้จริงอย่างหลากหลายและเพียงพอต่อจำนวนผู้เรียน

1.5 ด้านการจัดบรรยากาศที่ส่งเสริมทางวิชาการ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เนื่องจากผู้บริหารมีบทบาทสำคัญในการจัดบรรยากาศที่ส่งเสริมทางวิชาการ มีการจัดสิ่งแวดล้อมในโรงเรียนให้เอื้อต่อการเรียนรู้แก่ครูและนักเรียน โดยคำนึงถึงความสะดวกและปลอดภัย ดูแล เอาใจใส่ครู บุคลากร และผู้เรียนอย่างใกล้ชิด มีการให้ขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงาน มีการปรับปรุงอาคารสถานที่ให้พร้อมต่อการใช้งาน และมีการส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการจัดบรรยากาศทางวิชาการ สอดคล้องกับงานวิจัยของ เพ็ญญา พลัฒิม (2559) ที่ได้ทำการวิจัยเกี่ยวกับภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพของโรงเรียน ได้กล่าวถึง การส่งเสริมบรรยากาศทางการเรียนการสอน หมายถึง ความสามารถของผู้บริหารศึกษาในการจัดสภาพแวดล้อมในโรงเรียนให้เอื้อต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้มีความปลอดภัยและเป็นระเบียบ ส่งเสริมและพัฒนาสภาพการเรียนรู้ของนักเรียน ส่งเสริมแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลาย มีสิ่งอำนวยความสะดวกแก่บุคลากรดูแลเอาใจใส่ครู และนักเรียนอย่างใกล้ชิด ส่งเสริมให้มีการพัฒนาวิชาชีพ และเสริมสร้างความสัมพันธ์ที่ดีระหว่าง ครู นักเรียนผู้ปกครองและชุมชน ผลการวิจัยพบว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อเรียงตามลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย คือ ด้านการพัฒนานักเรียน ด้านการพัฒนาวิชาชีพครูและบุคลากร ด้านการจัดบรรยากาศที่ส่งเสริมการเรียนรู้ ด้านการกำหนดวิสัยทัศน์ เป้าหมาย และพันธกิจ ด้านการนิเทศ กำกับ ติดตามและประเมินผล และด้านการบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอนตามลำดับ ผลการวิจัยนี้สอดคล้องกับสมมติฐานที่ 1 ที่ว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา ทั้งนี้เนื่องจากผู้บริหารส่งเสริมการจัดบรรยากาศที่ส่งเสริมการเรียนรู้ จัดสภาพแวดล้อมในการจัดการเรียนการสอน

2. ผลการศึกษาคุณภาพผู้เรียนตามมาตรฐานการศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3 ผลการวิจัยพบว่า คุณภาพผู้เรียนตามมาตรฐานการศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานของโรงเรียน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า คุณภาพของผู้เรียนอยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้เรียน รองลงมา คือ ด้านผลสัมฤทธิ์ทางวิชาการ ตามลำดับ โดยสามารถอภิปรายผลการวิจัยในแต่ละด้านตามลำดับได้ดังรายละเอียดต่อไปนี้

2.1 ด้านคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้เรียน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และเป็นด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ทั้งนี้ผู้เรียนมีคุณลักษณะและค่านิยมที่ดีตามที่โรงเรียนกำหนด ผู้เรียนมีความภูมิใจในท้องถิ่นและความเป็นไทย ผู้เรียนมีการยอมรับที่จะอยู่ร่วมกันบนความแตกต่างและหลากหลาย และผู้เรียนมีสุขภาวะทางร่างกาย และจิตสังคม สอดคล้องกับ ขนิษฐา ยศเมฆ (2560) กล่าวว่า คุณภาพผู้เรียนเป็นคุณลักษณะของผู้เรียนตามมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐานให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย

จิตใจ สติปัญญา ความรู้ และคุณธรรม มีจริยธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข และยังสอดคล้องกับ พิชณุ ผิวทอง (2561) กล่าวถึง คุณภาพผู้เรียน ไว้ว่า เป็นคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้เรียนซึ่งแสดงออกถึงควมมีคุณธรรมจริยธรรม มีความกระตือรือร้น และมีความสามารถในการพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง สามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ดี มีความคิดสร้างสรรค์ คิดวิเคราะห์ และสังเคราะห์ได้ มีสุนทรียภาพ รวมไปถึงการมีสุขภาพกายและสุขภาพจิตที่ดี

2.2 ด้านผลสัมฤทธิ์ทางวิชาการของนักเรียน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้ผู้เรียนมีทักษะในการอ่านและเขียนได้เหมาะสมตามระดับชั้นและตามเกณฑ์ที่โรงเรียนกำหนด มีทักษะในการสื่อสารภาษาไทยได้เหมาะสมตามระดับชั้นและตามเกณฑ์ที่โรงเรียนกำหนด มีทักษะในการสื่อสารภาษาอังกฤษได้เหมาะสมตามระดับชั้นและตามเกณฑ์ที่โรงเรียนกำหนด มีทักษะในการคิดคำนวณตามเกณฑ์ที่โรงเรียนกำหนดในแต่ละระดับชั้น มีความสามารถในการคิดวิเคราะห์ จำแนกองค์ประกอบของข้อมูล หรือปัญหาต่าง ๆ ออกเป็นประเด็นย่อย ๆ ได้ มีความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณใคร่ครวญ ไตร่ตรอง พิจารณาอย่างรอบคอบ โดยใช้เหตุผลประกอบการตัดสินใจ และมีการอภิปรายแลกเปลี่ยนความคิดเห็น และสามารถแก้ปัญหาอย่างมีเหตุผล ในสถานการณ์ต่าง ๆ ได้ สอดคล้องกับงานวิจัยของ กมลชนก ศรีสุตา (2564) ที่ศึกษาเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างการปฏิบัติงานของครูผู้สอนกับประสิทธิผลตามมาตรฐานการศึกษา ด้านคุณภาพผู้เรียน พบว่า ประสิทธิผลตามมาตรฐานการศึกษา ด้านคุณภาพผู้เรียน ตามความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียนและครูผู้สอน โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน เรียงลำดับจากมากไปหาน้อยได้ดังนี้ ด้านคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้เรียน และด้านผลสัมฤทธิ์ทางวิชาการของนักเรียน ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานการวิจัยที่ว่า “ประสิทธิผลตามมาตรฐานการศึกษา ด้านคุณภาพผู้เรียน ตามความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียนและครูผู้สอน อยู่ในระดับมาก” ที่เป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะผู้เรียน มีความสามารถในการอ่าน เขียน สื่อสาร ได้เหมาะสมตามระดับชั้น มีความสามารถในการคิดคำนวณแก้ปัญหาที่หลากหลาย อีกทั้งมีความสามารถสร้างนวัตกรรม การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนตามหลักสูตร มีความรู้ ทักษะพื้นฐานและเจตคติที่ดีต่อวิชาชีพ มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้เรียน ตามที่สถานศึกษากำหนด ภูมิใจในท้องถิ่นและความเป็นไทย

3. ผลการศึกษาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารที่ส่งผลต่อคุณภาพผู้เรียนตามมาตรฐานการศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3 ผลการวิจัยพบว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียน 4 ด้าน คือ ด้านการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ (X_5) ด้านการบริหารจัดการหลักสูตร (X_4) ด้านการกำหนดภารกิจของโรงเรียน (X_1) และด้านการจัดบรรยากาศที่ส่งเสริมทางวิชาการ (X_2) มีความสัมพันธ์พหุคูณกับคุณภาพผู้เรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 มีขนาดเท่ากับ 0.716 มีค่าอำนาจการพยากรณ์เท่ากับ 0.513 หมายความว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนทั้ง 4 ด้าน สามารถร่วมกันพยากรณ์คุณภาพผู้เรียนได้ร้อยละ

ละ 51.30 สอดคล้องกับงานวิจัยของ ชัยมงคล บุญชัย (2564) ที่ได้ทำการศึกษาเรื่องภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อคุณภาพผู้เรียนยุคประเทศไทย 4.0 ผลการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาที่นำมาวิเคราะห์มีจำนวน 5 ด้าน พบว่า มี 3 ตัวแปร ที่สามารถพยากรณ์คุณภาพผู้เรียนยุคประเทศไทย 4.0 ได้ร้อยละ 79.00 และมีความคลาดเคลื่อนมาตรฐานของการพยากรณ์ (S.E.) เท่ากับ 0.28 โดยมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทุกด้านเรียงลำดับจากตัวแปรที่มีอำนาจพยากรณ์มากไปน้อย ได้แก่ ด้านการสร้างมาตรฐานด้านวิชาการและพัฒนาด้านวิชาชีพของครู ด้านจัดบรรยากาศที่เอื้อต่อการจัดการเรียนรู้ของนักเรียน ด้านการกำหนดเป้าหมายและการนำไปสู่การปฏิบัติของโรงเรียน ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานการวิจัยที่ตั้งไว้ ที่เป็นเช่นนี้ เพราะว่าภาวะผู้นำทางวิชาการถือเป็นสิ่งสำคัญสำหรับผู้บริหารสถานศึกษา โดยเฉพาะการเป็นผู้นำที่ช่วยพัฒนาคุณภาพผู้เรียน ซึ่งเป็นตัวชี้วัดความสำเร็จและความสามารถของผู้บริหารสถานศึกษา มาตรฐานและคุณภาพของสถานศึกษาจะถูกประเมินจากผลงานด้านวิชาการ รวมถึงการที่นักเรียนมีความรู้ มีคุณธรรม เป็นคนดี คนเก่ง มีความสุข และมีคุณสมบัติที่พึงประสงค์ตามที่สถานศึกษากำหนดไว้

4. ผลการสร้างสมการพยากรณ์คุณภาพผู้เรียนตามมาตรฐานการศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3 ผลการวิจัยพบว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสามารถพยากรณ์คุณภาพของผู้เรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3 ได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานการวิจัยที่ตั้งไว้ โดยภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารที่สามารถพยากรณ์คุณภาพของผู้เรียน มีจำนวนทั้งสิ้น 4 ด้าน คือ ด้านการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ ด้านการบริหารจัดการหลักสูตร ด้านการกำหนดภารกิจของโรงเรียน และด้านการจัดบรรยากาศที่ส่งเสริมทางวิชาการ โดยสามารถพยากรณ์คุณภาพของผู้เรียนได้ร้อยละ 51.30 ทั้งนี้เนื่องจาก ผู้บริหารมีความสามารถในการกำหนดนโยบายและแผนพัฒนาแหล่งเรียนรู้สอดคล้องกับวิสัยทัศน์ พันธกิจ และเป้าหมายของสถานศึกษา มีระบบบริหารหลักสูตรตามเกณฑ์มาตรฐานวิชาการที่ร่วมกันกำหนด มีการวิเคราะห์สภาพงานวิชาการของสถานศึกษา และมีการส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการจัดบรรยากาศทางวิชาการ การที่ปัจจัยทั้ง 4 ด้าน ส่งผลต่อคุณภาพของผู้เรียน ยังเปรียบเสมือนตัวบ่งชี้คุณภาพของผู้เรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3 อย่างแท้จริง และแสดงให้เห็นว่า บทบาทภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาส่งผลและมีอิทธิพลคุณภาพผู้เรียนตามมาตรฐานการศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ธนาถล สมบูรณ์ (2565) ที่ทำการศึกษาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารและความเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ และภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารที่ส่งผลต่อความเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ผลการวิจัยพบว่า มีภาวะผู้นำทางวิชาการโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก สถานศึกษาขั้นพื้นฐานมีความเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารที่ส่งผลต่อความเป็น

องค์การแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน เรียงตามลำดับความสำคัญ คือ ด้านการพัฒนาแหล่งการเรียนรู้ ด้านการจัดการเรียนรู้ ด้านการพัฒนาสื่อการเรียนรู้ และด้านการนิเทศการศึกษา และตัวแปรทั้ง 4 ด้าน สามารถทำนายความเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ได้ร้อยละ 67.20 ($R^2 = 0.672$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 จากผลการวิจัยพบว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหาร โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้าน ด้านการจัดบรรยากาศที่ส่งเสริมทางวิชาการ อยู่ในลำดับสุดท้าย ดังนั้น ผู้บริหารสถานศึกษาควรให้ความสำคัญในการจัดบรรยากาศที่ส่งเสริมทางวิชาการ เพื่อสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ กระตุ้นให้ครูและนักเรียนมีความกระตือรือร้นในการพัฒนาตนเองทางวิชาการ อันจะทำให้การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของครูก้าวหน้าสถานการณ์ในปัจจุบันที่กำลังเจริญก้าวหน้าทางเทคโนโลยี และก่อให้เกิดประโยชน์แก่ผู้เรียนอย่างเต็มที่

1.2 จากผลการวิจัยพบว่า คุณภาพของผู้เรียนของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้าน ด้านผลสัมฤทธิ์ทางวิชาการ อยู่ในลำดับสุดท้าย ดังนั้น ผู้บริหารและครูควรมีการพัฒนาแนวทางการสอนและมีการวัดประเมินผลที่หลากหลายรูปแบบเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ให้นักเรียนสร้างศักยภาพสูงสุดของตนเอง สามารถตอบสนองต่อการแข่งขันและทันต่อการเปลี่ยนแปลงของสถานการณ์โลกได้

1.3 จากผลการสร้างสมการพยากรณ์คุณภาพของผู้เรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3 พบว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารทั้ง 5 ด้าน สามารถพยากรณ์คุณภาพของผู้เรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3 ได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ได้ 4 ด้าน เมื่อเรียงลำดับของภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารที่ส่งผลต่อคุณภาพของผู้เรียนในสถานศึกษา จากมากไปหาน้อย พบว่าด้านที่ส่งผลมากที่สุด ได้แก่ ด้านการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ รองลงมา ได้แก่ ด้านการกำหนดภารกิจของโรงเรียน และด้านการบริหารจัดการหลักสูตร ตามลำดับ ส่วนด้านที่ส่งผลน้อยที่สุด ได้แก่ ด้านการจัดบรรยากาศที่ส่งเสริมทางวิชาการ ดังนั้น หน่วยงานต้นสังกัดสามารถนำไปใช้เป็นแนวทางในการวางแผนและพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการทั้ง 4 ด้าน ให้เกิดแก่ผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัด โดยเน้นด้านการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ เป็นสำคัญ เพื่อนำไปสู่การพัฒนาคุณภาพของผู้เรียนในสถานศึกษาในสังกัดต่อไป

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรศึกษาสภาพปัญหาและแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำทางของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3

2.2 ควรศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อคุณภาพการศึกษาในมาตรฐานที่ 2 กระบวนการบริหารและการจัดการ

บรรณานุกรม

- กมลชนก ศรีสุตา. (2564). ความสัมพันธ์ระหว่างการปฏิบัติงานของครูผู้สอนกับประสิทธิผลตาม
มาตรฐานการศึกษา ด้านคุณภาพผู้เรียนในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
ประถมศึกษาสกลนคร เขต 2. [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์, มหาวิทยาลัย
ราชภัฏสกลนคร].
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2545). พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545.
สำนักพิมพ์กระทรวงศึกษาธิการ.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2552). เอกสารประกอบหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน. พุทธศักราช
2551 แนวปฏิบัติการวัดและประเมินผลการเรียนรู้. โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่ง
ประเทศไทย.
- กลองกรณ์ จ้าวตระกูล. (2561). การพัฒนาคุณภาพผู้เรียน โดยใช้ความร่วมมือขององค์กรภาครัฐและ
เอกชน โรงเรียนนวมินทราชินูทิศ เตรียมอุดมศึกษาน้อมเกล้า. [รายงานวิจัย ไม่ได้ตีพิมพ์,
โรงเรียนนวมินทราชินูทิศ เตรียมอุดมศึกษาน้อมเกล้า].
- กันยารัตน์ กลมกล่อม. (2560). ความสัมพันธ์ระหว่างวัฒนธรรมองค์กรกับผลการประกันคุณภาพ
ภายใน ด้านคุณภาพผู้เรียนของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
ประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1. [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์,
มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา].
- กิงกาญจน์ สุขสำราญ. (2565). ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา ในกลุ่มอำเภอ
ปลวกแดง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 1. [วิทยานิพนธ์
ปริญญาโทมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์, มหาวิทยาลัยเกริก].
- ชนิษฐา ยศเมฆ. (2560). ความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารงบประมาณทางการศึกษากับคุณภาพเรียน
ของสถานศึกษา สังกัดเทศบาล ในจังหวัดสุราษฎร์ธานี. [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต
ไม่ได้ตีพิมพ์, มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี].
- ชนันท์ ธาตุทอง. (2551). การออกแบบการสอนและบูรณาการ. เพชรเกษมการพิมพ์.
- จุฑาทิพย์ ชัยบัณฑิต. (2559). ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษากับ
ความเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่
มัธยมศึกษา เขต 16. [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์, มหาวิทยาลัย
หาดใหญ่].

- เจนจัด ภักดีไทย. (2548). การดำเนินงานแหล่งเรียนรู้ ในโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดสุราษฎร์ธานี. [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ ไม่ได้ตีพิมพ์, มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี].
- ชนินทร์ วรรณมณี. (2563). คู่มือการใช้แบบประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียน สำหรับครูผู้สอนโรงเรียนในโครงการโรงเรียนคุณภาพประจำตำบลระดับมัธยมศึกษาและโครงการโรงเรียนประชารัฐ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 35. ม.ป.ท.
- ชรินทร์ บุษย์ม. (2560). การดำเนินงานมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐานในศูนย์การศึกษานอกกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัย จังหวัดบุรีรัมย์. [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ ไม่ได้ตีพิมพ์, มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์].
- ชวลิต ชูกำแพง. (2550). การประเมินการเรียนรู้. สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- ชัยมงคล บุญชัย. (2564). ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อคุณภาพผู้เรียนยุคประเทศไทย 4.0 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1. [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ ไม่ได้ตีพิมพ์, มหาวิทยาลัยนครพนม].
- ไชยา ภาวะบุตร. (2555). ภาวะผู้นำทางวิชาการในสถานศึกษา. สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
- ณปภา ศรีสกุล. (2562). ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษากับการส่งเสริมการเรียนรู้ในชั้นเรียนของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32. [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ ไม่ได้ตีพิมพ์, มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์].
- ณณิรัตน์ ทัพขวา. (2557). การมีส่วนร่วมของโรงเรียน ผู้ปกครอง และชุมชนเพื่อยกระดับคุณภาพผู้เรียนของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาขอนแก่น เขต 1. [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ ไม่ได้ตีพิมพ์, มหาวิทยาลัยขอนแก่น].
- ถาวร เสี่ยงเอียด. (2550). ภาวะผู้นำทางวิชาการ. โอเดียนสโตร์.
- ธนาถ สมบูรณ์. (2565). ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารที่ส่งผลต่อความเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรปราการ เขต 2. [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ ไม่ได้ตีพิมพ์, มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี].
- ธวัช บุญยมณี. (2550). ภาวะผู้นำและการเปลี่ยนแปลง. โอเดียนสโตร์.
- บุหงา วชิระศักดิ์มงคล. (2556). สมรรถนะครูมืออาชีพ: ปฏิบัติการให้คำปรึกษาอย่างมืออาชีพ. วารสารราชภัฏอุตรดิตถ์, 8(2), 247-264.
- ประเวศ วะสี. (2544). ยุทธศาสตร์ทางปัญญาและการปฏิรูปการศึกษาที่พาประเทศไทยพ้นวิกฤต. พริกหวานกรฟฟิค.

- ปราโมทย์ สุวรรณเวก. (2547). ความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมความเป็นผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารกับสภาพการสอนของครูในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ช่วงชั้นที่ 1-2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาศุพรรณบุรี. [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์, มหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี].
- ปรีฉัตร เล็กดง. (2554). ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาศุพรรณบุรี เขต 2. [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยบูรพา].
<https://buuir.buu.ac.th/xmlui/handle/1234567890/15606>
- ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์. (2553). การบริหารงานวิชาการ. ศูนย์สื่อเสริมกรุงเทพ.
- ปาริฉัตร เล็กดง. (2554). ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาศุพรรณบุรี เขต 2. [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์, มหาวิทยาลัยบูรพา].
- ปิยพร บุญใบ. (2563). ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1. [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์, มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร].
- ผกามาศ คงเกื้อ. (2561). ปัจจัยที่ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาน้อมเกล้า สมุทรปราการ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษา เขต 6. [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์, มหาวิทยาลัยบูรพา].
- ผ่องศรี สมยา. (2544). กระบวนการสู่ความสำเร็จใน 3 ยุทธศาสตร์ของกรมสามัญฯ. วารสารวิชาการ, 4(8), 65.
- พงษ์ศักดิ์ รวมชมรัตน์ และมิตาภาณี พุ่มกล่อม (2564). บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 1. *Journal of Roi Kaensarn Academi*, 6(1), 106-116
- พระมหาสายัณห์ เปมสีโล (วงศ์สุรินทร์). (2564). เอกสารประกอบการสอนหลักสูตรและวิทยาการจัดการเรียนรู้. ม.ป.ท.
- พัชราภรณ์ จันทพล. (2559). ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนในอำเภองครักษ์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครนายก. [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์, มหาวิทยาลัยบูรพา].
- พิทรัดน์ บรรจงงาม. (2557). ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในอำเภอนองบัวระเหว สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 3. [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์, มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช].

- พิทักษ์ พันธวาปี. (2562). *ภาวะผู้นำทางวิชาการในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษา* สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 20. [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารการศึกษา ศึกษาศาสตร์, มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช].
- พิพัฒน์พงษ์ วิเศษ. (2561). *ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3*. [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารการศึกษา ศึกษาศาสตร์, มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร].
- พิมพ์กมล ทิพย์มนตรี. (2555). *ปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมความเป็นผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาระบุรี เขต 2*. [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารการศึกษา ศึกษาศาสตร์, มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์].
- พิมพ์พันธ์ เดชะคุปต์. (2557). *การจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21*. สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- พิษณุ ผิวทอง. (2561). *การสังเคราะห์งานวิจัยปัจจัยที่ส่งผลต่อคุณภาพนักเรียนอาชีวศึกษา: การวิเคราะห์ทอสมาน*. [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารการศึกษา ศึกษาศาสตร์, มหาวิทยาลัยบูรพา].
- เพ็ญภา พลัฒิม. (2559). *ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาราชบุรี เขต 2*. [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารการศึกษา ศึกษาศาสตร์, มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม].
- ภักพร บุญเกล้า. (2555). *ยุทธวิธีพัฒนาโรงเรียนขนาดเล็กโดยใช้ปัจจัยด้านการบริหารที่ส่งผลต่อคุณภาพผู้เรียน ในเขตตรวจราชการที่ 13*. [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารการศึกษา ศึกษาศาสตร์, มหาวิทยาลัยรามคำแหง].
- เมตตา สอนเสนา. (2557). *ภาวะผู้นำทางการเรียนการสอนของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูในสถานศึกษา* สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 25. [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารการศึกษา ศึกษาศาสตร์, มหาวิทยาลัยขอนแก่น].
- รัตน์ บัวสนธิ์. (2554). *การประเมินผลโครงการวิจัยเชิงประเมิน*. คอมแพคท์พรีน.
- รุ่ง แก้วแดง. (2543). *ปฏิวัติการศึกษาไทย* (พิมพ์ครั้งที่ 8). มติชน.
- ลัดดาวรรณ นิตดาเทพ. (2557). *ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนสังกัดเมืองพัทยา จังหวัดชลบุรี*. [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารการศึกษา ศึกษาศาสตร์, มหาวิทยาลัยบูรพา].
- วรรณกร โขมขุนทด. (2562). *ความสัมพันธ์ระหว่างผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนกับประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการของโรงเรียน* สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 3. [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารการศึกษา ศึกษาศาสตร์, มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา].

- วรรณพร สุขอนันต์. (2550). รูปแบบการนิเทศภายในสำหรับสถานศึกษาขนาดเล็ก. วิทยานิพนธ์
ปริญญาคุุณบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์, มหาวิทยาลัยศิลปากร].
- วัชรรา เล่าเรียนดี. (2554). รูปแบบและกลยุทธ์การจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะการคิด (พิมพ์ครั้งที่
7). สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- วาสนา สารกรณ์. (2556). การเปรียบเทียบการรับรู้ของครูต่อพฤติกรรมภาวะผู้นำทางวิชาการของ
ผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 24. [วิทยานิพนธ์
ปริญญามหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์, มหาวิทยาลัยมหาสารคาม].
- วิเชียร วิทย์อุดม. (2550). การพัฒนาองค์กร: *Organization Development*. ธนัช การพิมพ์.
- วิษณุ จุลวรรณ. (2547). การวิเคราะห์องค์ประกอบของภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหาร
สถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสระบุรี. [วิทยานิพนธ์
ปริญญามหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์, สถาบันราชภัฏพระนครศรีอยุธยา].
- วีรภักดิ์ ยอดนาม. (2561). คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนักเรียนตามความคิดเห็นของครูศึกษาเฉพาะ
กรณี: โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒประสานมิตร (ฝ่ายประถม) และโรงเรียน
ส่วนขยายองค์กร. [วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์, มหาวิทยาลัย
รามคำแหง].
- วีรชาติ วิลาศรี. (2550). ภาวะผู้นำทางวิชาการของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
ชัยภูมิ เขต 2. [วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์, มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย].
- วีระศักดิ์ ชมพุดา. (2551). การนิเทศการศึกษา. คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่.
- ศศิวิมล รักดียา. (2561). การพัฒนาตัวบ่งชี้การประเมินคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน
เพื่อการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่
การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 1. [วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์,
มหาวิทยาลัยมหาสารคาม].
- ศิริพร กองแก้ว. (2548). สภาพและปัญหาการบริหารแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียนในสังกัดเทศบาล จังหวัด
ลพบุรี. [วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์, มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี].
- ศุภการณ์ ปลาสุวรรณ. (2561). ผลการจัดการเรียนการสอนด้วยรูปแบบ SSCS ที่มีต่อความสามารถ
ในการแก้ปัญหา ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และเจตคติต่อวิชาเคมี เรื่องเคมีอินทรีย์ ของ
นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5. [วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์, มหาวิทยาลัย
บูรพา].
- เศรษฐพงศ์ นันถิวงศ์. (2563). ความสัมพันธ์ของภาวะผู้นำทางวิชาการกับประสิทธิผลของการบริหาร
วิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สหวิทยาเขตดอยสามหมื่น สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่

การศึกษามัธยมศึกษา เขต 34. [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทฉบับพิมพ์, มหาวิทยาลัยพะเยา].

สมถวิล ศิลปคนธรรพ์. (2557). ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารที่ส่งผลต่อการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร. วารสารบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยศิลปากร, 5(1), 178.

สัจจะพร วิริยะจรรยา. (2559). รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนขนาดเล็กในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครราชสีมา. [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทฉบับพิมพ์, มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา].

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2553). แนวทางพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษาตามกฎหมายว่าด้วยระบบหลักเกณฑ์และวิธีการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษาตามกฎกระทรวงว่าด้วยระบบหลักเกณฑ์และวิธีการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2561). แนวทางการประเมินคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษา ระดับปฐมวัย ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน และระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานศูนย์การศึกษาพิเศษ. สำนักทดสอบทางการศึกษา. โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2560). แผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติ 2560-2579. พริกหวานกราฟฟิค.

สำนักทดสอบทางการศึกษา. (2559). คู่มือการประเมินคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา. โรงพิมพ์สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ.

สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา. (2553). แนวทางการพัฒนาการวัดและประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551. โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.

สุทธนู ศรีไสย์. (2551). สถิติประยุกต์สำหรับงานวิจัยทางสังคมศาสตร์. คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

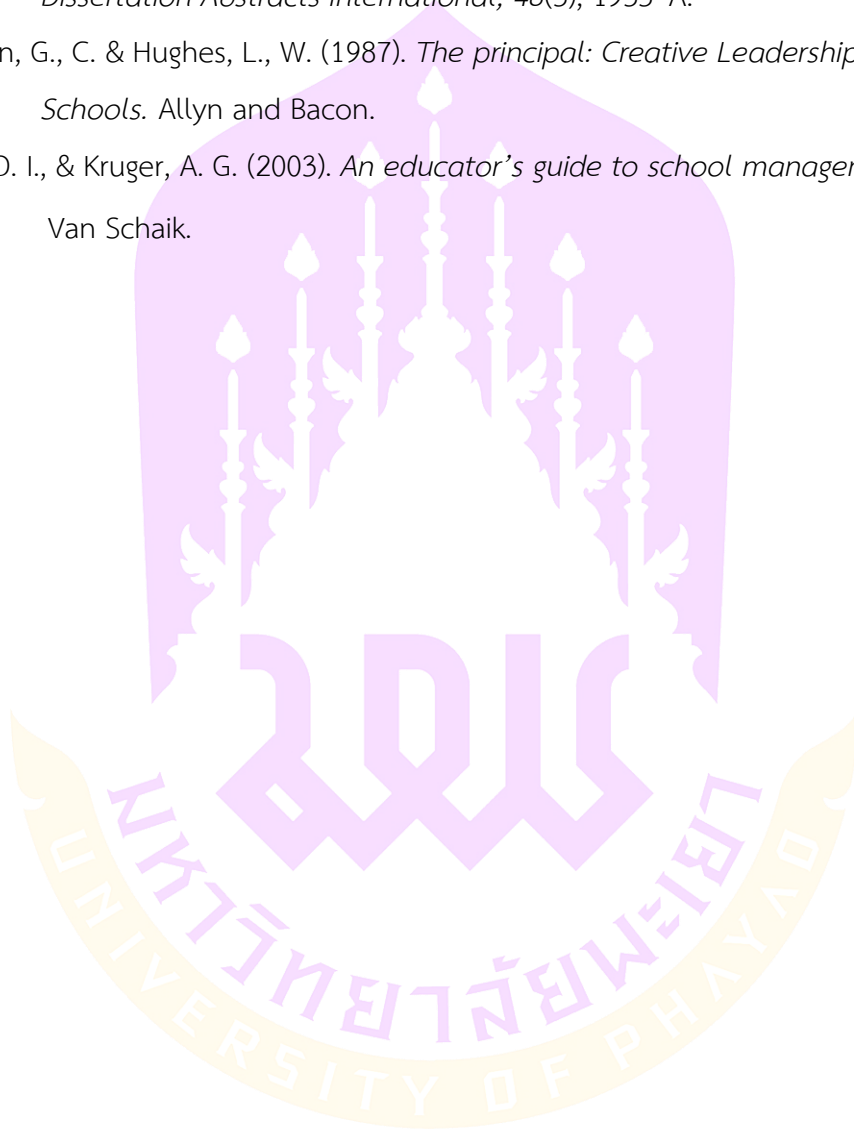
สุเทพ พงศ์ศรีวัฒน์. (2550). ภาวะความเป็นผู้นำ. เอ็กซ์เปอร์เน็ท.

สุรศักดิ์ อมรรัตนศักดิ์. (2555). เทคนิคทางสถิติเพื่อการวิจัย (พิมพ์ครั้งที่ 3). ศูนย์ส่งเสริมวิชาการ.

สุริรัตน์ ข้ามสาม. (2554). กลยุทธ์การพัฒนาคุณภาพผู้เรียนของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอ คลองขลุง จังหวัดกำแพงเพชร. [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทฉบับพิมพ์, มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร].

- สุวรรณีย์ พุ่มแห้ว. (2562). รูปแบบการบริหารการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาด้านคุณภาพผู้เรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู. [วิทยานิพนธ์ปริญญา ดุษฎีบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์, มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ].
- เสริมศักดิ์ วิศาลาภรณ์. (2554). สภาพการจัดการศึกษาในจังหวัดชายแดนใต้ (พิมพ์ครั้งที่ 3). วี.ที.ซี. คอมมิวนิเคชั่น.
- โสรจ พิศพนวชนม. (2544). หลักสูตรและการจัดการมัธยมศึกษา. สำนักส่งเสริมวิชาการ คณะครู ศาสตร์ สถาบันราชภัฏอุดรธานี.
- อภิญา พูลโภคผล. (2562). ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษากับ ประสิทธิภาพของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตราชบุรี. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์, มหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง].
- อรนนท์ นิมนุช. (2551). ความคิดเห็นการใช้หลักสูตรสถานศึกษาของครูปฐมวัยในโรงเรียนขององค์กร สังคมชนบท. [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์, มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ].
- อังคณา ฉางข้าวคำ. (2557). ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารที่ส่งผลต่อบทบาทหน้าที่ของศูนย์ การศึกษาพิเศษ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ. [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์, มหาวิทยาลัยศิลปากร].
- อารีรัตน์ ปันปล้อง. (2562). การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและการคิดวิเคราะห์รายวิชาชีววิทยา เรื่องการสลายสารอาหารระดับเซลล์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ที่ได้รับการจัดการ เรียนรู้ตามแนวคิด Constructivism. พิเศษ. [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์, มหาวิทยาลัยบูรพา].
- Bass, B. M. (1997). Does the Transactional-Transformational Leadership Paradigm Transcend Organizational and National boundaries? *American Psychologist*, 52, 130-139. <http://dx.doi.org/10.1037/0003-066X.52.2.130>
- Best, J. W. (1977). *Research in Education*. Prentice-Hall.
- Carter, C. J. & Klotz, J. (1990). What principle must know before assuming the of Instruction leader. *BASSP Bulletin*.
- Fullan, M. (2007). *The new meaning of educational change* (4th ed.). Teacher College Press.
- Gilckman, C. D. (1990). *Supervision of instruction*. Allyn and Bacon.
- Good, C. V. (1993). *Dictionary for education* (3re ed.). McGraw-Hill.
- Hallinger, P., & Murphy, J. (1985). Assessing the instructional management behavior of principal. *The Elementary School Journal*, 86(2), 221-224.

- Krug, R. E. (1992). *Leadership and performance beyond expectations*. Free Press.
- Likert, R. (1967). *The human organization: its management and values*. McGraw-Hill.
- McEwan, E. K. (1998). *Seven steps to effective instructional leadership*. Macmillan.
- Smith, H. B. (1974). Effective and Ineffective Behavior of School Principals.
Dissertation Abstracts International, 48(3), 1935-A.
- Ubben, G., C. & Hughes, L., W. (1987). *The principal: Creative Leadership for Effective Schools*. Allyn and Bacon.
- Van, D. I., & Kruger, A. G. (2003). *An educator's guide to school management skills*.
Van Schaik.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก รายนามผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือวิจัย

1. ผศ.ดร.สุนทร คล้ายอ่ำ	รองคณบดีฝ่ายบริหารและพัฒนาคุณภาพนิสิต
วิทยาลัยการศึกษา มหาวิทยาลัยพะเยา
2. ดร.สุพิช ชัยมงคล	ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านห้วยไคร้
อำเภอแม่สาย จังหวัดเชียงราย
3. นายทนต์ย์ จันทรแปงเงิน	ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านธารทอง
สาขาวิชาการศึกษา วิทยาลัยการศึกษา
อำเภอเชียงแสน จังหวัดเชียงราย

ภาคผนวก ข แบบสอบถามเพื่อการวิจัย

แบบสอบถามเพื่อการวิจัย

เรื่อง ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารที่ส่งผลต่อคุณภาพผู้เรียนตามมาตรฐาน

การศึกษา

ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา

ประถมศึกษาเชียงราย เขต 3

คำชี้แจงในการตอบแบบสอบถาม

1. แบบสอบถามนี้ จัดทำขึ้นโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อใช้เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล สำหรับการวิจัย เรื่อง ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารที่ส่งผลต่อคุณภาพผู้เรียนตามมาตรฐานการศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3

2. แบบสอบถามนี้กำหนดผู้ตอบแบบสอบถามในแต่ละสถานศึกษาเป็นผู้บริหารสถานศึกษา และข้าราชการครูของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3

3. แบบสอบถามฉบับนี้มีทั้งหมด 3 ตอน คือ

ตอนที่ 1 ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3

ตอนที่ 3 ข้อมูลเกี่ยวกับคุณภาพผู้เรียนของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3

4. การวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยจะวิเคราะห์ข้อมูลในภาพรวมของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3 โดยจะไม่มีผลกระทบต่อการทำงานของท่านหรือโรงเรียนของท่านแต่ประการใด และคำตอบที่ได้จะเป็นประโยชน์อย่างยิ่งต่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษา ดังนั้น ข้อเท็จจริงในการตอบแบบสอบถามของท่านจะช่วยให้การดำเนินการวิจัยครั้งนี้บรรลุผลและเกิดประโยชน์ต่อการจัดการศึกษาในโอกาสต่อไป

5. เพื่อความสมบูรณ์ของแบบสอบถาม กรุณาตอบแบบสอบถามให้ครบทุกข้อ ผู้วิจัยขอขอบพระคุณทุกท่าน ที่กรุณาสละเวลาอันมีค่าในการตอบแบบสอบถามในครั้งนี้เป็นอย่างยิ่ง

นายอนุชิต หอมแก่นจันทร์

นิสิตปริญญาโท สาขาวิชาการบริหารการศึกษา

วิทยาลัยการศึกษา มหาวิทยาลัยพะเยา

ตอนที่ 1 ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงใน () หน้าข้อความที่ตรงกับสถานภาพของท่าน

ข้อ	สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม
1	เพศ ☐ ชาย ☐ หญิง
2	ประสบการณ์การทำงานในตำแหน่งปัจจุบัน ☐ น้อยกว่า 10 ปี ☐ 10-20 ปี ☐ 21-30 ปี ☐ มากกว่า 30 ปี
3	ขนาดของโรงเรียน ☐ ขนาดเล็ก (มีนักเรียนน้อยกว่า 119 คน) ☐ ขนาดกลาง (มีนักเรียนตั้งแต่ 120-719 คน) ☐ ขนาดใหญ่ (มีนักเรียนตั้งแต่ 720-1,679 คน) ☐ ขนาดใหญ่พิเศษ (มีนักเรียนตั้งแต่ 1,680 คนขึ้นไป)

ตอนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียน

คำชี้แจง: โปรดพิจารณาข้อความที่กำหนดให้ว่าตรงกับความคิดเห็นของท่านเกี่ยวกับ ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียน ให้ท่านเขียนเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องระดับความคิดเห็นตามความเป็นจริงที่ท่านเห็นสมควรในทุกข้อคำถาม ซึ่งแต่ละช่องมีความหมายดังนี้

ระดับ 5 หมายถึง ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียน อยู่ในระดับมากที่สุด

ระดับ 4 หมายถึง ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียน อยู่ในระดับมาก

ระดับ 3 หมายถึง ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียน อยู่ในระดับปานกลาง

ระดับ 2 หมายถึง ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียน อยู่ในระดับน้อย

ระดับ 1 หมายถึง ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียน อยู่ในระดับน้อยที่สุด

ข้อ	ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียน	ระดับความคิดเห็น				
		5	4	3	2	1
ด้านการกำหนดภารกิจของโรงเรียน						
1.	ผู้บริหารมีการวิเคราะห์สภาพงานวิชาการของโรงเรียน					
2.	ผู้บริหารมีการกำหนดวิสัยทัศน์ และ นโยบาย ที่สอดคล้องกับงานวิชาการของโรงเรียน					
3.	ผู้บริหารมีการกำหนดเป้าหมายและจุดเน้นในการพัฒนา ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียน					
4.	ผู้บริหารมีการกำหนดภารกิจของสถานศึกษา ด้านวิชาการของโรงเรียนโดยการมีส่วนร่วมของบุคลากร					
5.	ผู้บริหารมีการกำหนดดัชนีชี้วัดคุณภาพผลการจัด การเรียนการสอนของกลุ่มสาระวิชาต่าง ๆ ตามที่หลักสูตรสถานศึกษากำหนด					
6.	ผู้บริหารมีการสื่อสารเป้าหมาย ภารกิจที่ชัดเจน					
ด้านการจัดบรรยากาศที่ส่งเสริมทางวิชาการ						
7.	ผู้บริหารมีการจัดสิ่งแวดล้อมในโรงเรียนให้เอื้อ ต่อการเรียนรู้แก่ครูและนักเรียน โดยคำนึงถึง ความสะดวกและปลอดภัย					
8.	ผู้บริหารดูแล เอาใจใส่ครู บุคลากร และผู้เรียน อย่างใกล้ชิด					
9.	ผู้บริหารมีการให้ขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงาน					

ข้อ	ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียน	ระดับความคิดเห็น				
		5	4	3	2	1
10.	ผู้บริหารมีการปรับปรุงอาคารสถานที่ให้พร้อมต่อการใช้งาน					
11.	ผู้บริหารมีการส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการจัดบรรยากาศทางวิชาการ					
ด้านการนิเทศการสอน						
12.	ผู้บริหารมีการสนับสนุนการจัดการเรียนการสอนของครูเพื่อให้เกิดประสิทธิภาพในการเรียน					
13.	ผู้บริหารมีการสร้างความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศ					
14.	ผู้บริหารมีกระบวนการการนิเทศอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง					
15.	ผู้บริหารมีการให้คำปรึกษาที่ดีให้กับครูและบุคลากรช่วยแก้ไขปัญหาและอุปสรรคที่เกิดขึ้นในการทำงาน					
16.	ผู้บริหารมีการส่งเสริมความร่วมมือจากทุกภาคส่วนในการนิเทศการศึกษา					
ด้านการบริหารจัดการหลักสูตร						
17.	ผู้บริหารมีบทบาทสำคัญในการสร้างหลักสูตรสถานศึกษา					
18.	ผู้บริหารมีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักสูตรที่นำมาใช้ในโรงเรียน					
19.	ผู้บริหารมีระบบบริหารหลักสูตรตามเกณฑ์มาตรฐานวิชาการ ที่ร่วมกันกำหนด					
20.	ผู้บริหารมีการประชาสัมพันธ์การใช้หลักสูตรกับผู้ปกครองและ คณะกรรมการศึกษา ชุมชนเกี่ยวกับจุดหมาย หลักการ โครงสร้าง และการจัดประสบการณ์การเรียนรู้					
21.	ผู้บริหารมีการติดตามผลการใช้หลักสูตร ดูแลคุณภาพการจัดทำหลักสูตรให้ทันสมัยอยู่เสมอ					

ข้อ	ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียน	ระดับความคิดเห็น				
		5	4	3	2	1
22.	ผู้บริหารมีการพิจารณาปรับปรุงหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ให้มีคุณภาพและประสิทธิภาพอย่างสม่ำเสมอ					
ด้านการพัฒนาแหล่งเรียนรู้						
23.	ผู้บริหารมีการกำหนดนโยบายและแผนพัฒนาแหล่งเรียนรู้สอดคล้องกับวิสัยทัศน์ พันธกิจ และเป้าหมายของโรงเรียน					
24.	ผู้บริหารมีการจัดสรรงบประมาณ และทรัพยากรสำหรับการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ที่เพียงพอ					
25.	ผู้บริหารมีการส่งเสริมสนับสนุนให้บุคลากรและนักเรียนใช้แหล่งเรียนรู้					
26.	ผู้บริหารมีการสร้างเครือข่ายแหล่งเรียนรู้ทั้งในและนอกห้องเรียน					
27.	ผู้บริหารมีการติดตามและประเมินผลการพัฒนาแหล่งเรียนรู้					

ตอนที่ 3 คุณภาพผู้เรียนของโรงเรียน

คำชี้แจง: โปรดพิจารณาข้อความที่กำหนดให้ว่าตรงกับความคิดเห็นของท่านเกี่ยวกับคุณภาพผู้เรียนให้ท่านเขียนเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องระดับความคิดเห็นตามความเป็นจริงที่ท่านเห็นสมควรในทุกข้อคำถาม ซึ่งแต่ละช่องมีความหมายดังนี้

ระดับ 5 หมายถึง คุณภาพผู้เรียนของโรงเรียน อยู่ในระดับมากที่สุด

ระดับ 4 หมายถึง คุณภาพผู้เรียนของโรงเรียน อยู่ในระดับมาก

ระดับ 3 หมายถึง คุณภาพผู้เรียนของโรงเรียน อยู่ในระดับปานกลาง

ระดับ 2 หมายถึง คุณภาพผู้เรียนของโรงเรียน อยู่ในระดับน้อย

ระดับ 1 หมายถึง คุณภาพผู้เรียนของโรงเรียน อยู่ในระดับน้อยที่สุด

ข้อ	คุณภาพผู้เรียนของโรงเรียน	ระดับความคิดเห็น				
		5	4	3	2	1
ด้านผลสัมฤทธิ์ทางวิชาการ						
1.	ผู้เรียนมีทักษะในการอ่านและเขียนได้เหมาะสมตามระดับชั้นและตามเกณฑ์ที่โรงเรียนกำหนด					
2.	ผู้เรียนมีทักษะในการสื่อสารภาษาไทยได้เหมาะสมตามระดับชั้นและตามเกณฑ์ที่โรงเรียนกำหนด					
3.	ผู้เรียนมีทักษะในการสื่อสารภาษาอังกฤษได้เหมาะสมตามระดับชั้นและตามเกณฑ์ที่โรงเรียนกำหนด					
4.	ผู้เรียนมีทักษะในการคิดคำนวณตามเกณฑ์ที่โรงเรียนกำหนดในแต่ละระดับชั้น					
5.	ผู้เรียนมีความสามารถในการคิดวิเคราะห์ จำแนกองค์ประกอบของข้อมูล หรือปัญหาต่าง ๆ ออกเป็นประเด็นย่อย ๆ ได้					
6.	ผู้เรียนมีความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณ ใคร่ครวญ ไตร่ตรอง พิจารณาอย่างรอบคอบ โดยใช้เหตุผลประกอบการตัดสินใจ					
7.	ผู้เรียนมีการอภิปรายแลกเปลี่ยนความคิดเห็น และสามารถแก้ปัญหาอย่างมีเหตุผลในสถานการณ์ต่าง ๆ ได้					
ด้านคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้เรียน						
8.	ผู้เรียนมีคุณลักษณะและค่านิยมที่ดีตามที่โรงเรียนกำหนด					

ข้อ	คุณภาพผู้เรียนของโรงเรียน	ระดับความคิดเห็น				
		5	4	3	2	1
9.	ผู้เรียนมีความภูมิใจในท้องถิ่นและความเป็นไทย					
10.	ผู้เรียนมีการยอมรับที่จะอยู่ร่วมกันบนความแตกต่างและหลากหลาย					
11.	ผู้เรียนมีสุขภาวะทางร่างกาย และจิตสังคม					

ภาคผนวก ค การคำนวณหาค่าดัชนีความสอดคล้องของแบบสอบถาม

ค่าความตรงเชิงเนื้อหาของเครื่องมือวิจัย (IOC)

เรื่อง ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารที่ส่งผลต่อคุณภาพผู้เรียนของโรงเรียนสังกัด

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาลำปาง ลำพูน

ตอนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา

ข้อ	รายการขอความคิดเห็น	ความเห็น ผู้เชี่ยวชาญ (คนที่)			ค่า IOC	แปลผล
		1	2	3		
ด้านการกำหนดภารกิจของโรงเรียน						
1.	ผู้บริหารมีการวิเคราะห์สภาพงานวิชาการ ของโรงเรียน	1	1	1	1	สอดคล้อง
2.	ผู้บริหารมีการกำหนดวิสัยทัศน์ และนโยบาย ที่สอดคล้องกับงานวิชาการของโรงเรียน	1	1	1	1	สอดคล้อง
3.	ผู้บริหารมีการกำหนดเป้าหมายและจุดเน้น ในการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของ ผู้เรียน	1	1	1	1	สอดคล้อง
4.	ผู้บริหารมีการกำหนดภารกิจของโรงเรียน ด้านวิชาการของโรงเรียนโดยการมีส่วนร่วม ของบุคลากร	1	1	1	1	สอดคล้อง
5.	ผู้บริหารมีการกำหนดดัชนีชี้วัดคุณภาพ ผลการจัดการเรียนการสอนของกลุ่มสาระ วิชาต่าง ๆ ตามที่หลักสูตรสถานศึกษากำหนด	1	1	1	1	สอดคล้อง
6.	ผู้บริหารมีการสื่อสารเป้าหมาย ภารกิจที่ชัดเจน	1	1	1	1	สอดคล้อง
ด้านการจัดบรรยากาศที่ส่งเสริมทางวิชาการ						
7.	ผู้บริหารมีการจัดสิ่งแวดล้อมในโรงเรียน ให้เอื้อต่อการเรียนรู้แก่ครูและผู้เรียน โดยคำนึงถึงความสะดวกและปลอดภัย	1	1	1	1	สอดคล้อง

ข้อ	รายการขอความคิดเห็น	ความเห็น ผู้เชี่ยวชาญ (คนที่)			ค่า IOC	แปลผล
		1	2	3		
8.	ผู้บริหารดูแล เอาใจใส่ครู บุคลากร และผู้เรียน อย่างใกล้ชิด	1	1	1	1	สอดคล้อง
9.	ผู้บริหารมีการให้ขวัญและกำลังใจ ในการปฏิบัติงาน	1	1	1	1	สอดคล้อง
10.	ผู้บริหารมีการปรับปรุงอาคารสถานที่ ให้พร้อมต่อการใช้งาน	1	1	1	1	สอดคล้อง
11.	ผู้บริหารมีการส่งเสริมการมีส่วนร่วม ในการจัดบรรยากาศทางวิชาการ	1	1	1	1	สอดคล้อง
ด้านการนิเทศการสอน						
12.	ผู้บริหารมีการสนับสนุนการจัดการเรียน การสอนของครูเพื่อให้เกิดประสิทธิภาพ ในการเรียน	1	1	1	1	สอดคล้อง
13.	ผู้บริหารมีการสร้างความสัมพันธ์ที่ดี ระหว่างผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศ	1	1	1	1	สอดคล้อง
14.	ผู้บริหารมีกระบวนการการนิเทศ อย่างเป็นระบบ และต่อเนื่อง	1	1	1	1	สอดคล้อง
15.	ผู้บริหารมีการให้คำปรึกษาที่ดีให้กับครู และบุคลากร ช่วยแก้ไขปัญหาและอุปสรรค ที่เกิดขึ้นในการทำงาน	1	1	1	1	สอดคล้อง
16.	ผู้บริหารมีการส่งเสริมความร่วมมือ จากทุกภาคส่วนในการนิเทศการศึกษา	1	1	1	1	สอดคล้อง
ด้านการบริหารจัดการหลักสูตร						
17.	ผู้บริหารมีบทบาทสำคัญในการสร้างหลักสูตร สถานศึกษา	1	1	1	1	สอดคล้อง
18.	ผู้บริหารมีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักสูตร ที่นำมาใช้ในโรงเรียน	1	1	1	1	สอดคล้อง

ข้อ	รายการขอความคิดเห็น	ความเห็น ผู้เชี่ยวชาญ (คนที่)			ค่า IOC	แปลผล
		1	2	3		
19.	ผู้บริหารมีระบบบริหารหลักสูตรตามเกณฑ์ มาตรฐานวิชาการที่ร่วมกันกำหนด	1	1	1	1	สอดคล้อง
20.	ผู้บริหารมีการประชาสัมพันธ์การใช้หลักสูตร กับผู้ปกครองและ คณะกรรมการศึกษา ชุมชน เกี่ยวกับจุดหมาย หลักการ โครงสร้าง และการจัดประสบการณ์การเรียนรู้	1	1	1	1	สอดคล้อง
21.	ผู้บริหารมีการติดตามผลการใช้หลักสูตร ดูแล คุณภาพ การจัดทำหลักสูตรให้ทันสมัยอยู่เสมอ	1	1	1	1	สอดคล้อง
22.	ผู้บริหารมีการพิจารณาปรับปรุงหลักสูตร และการจัดการเรียนรู้ให้มีคุณภาพ และประสิทธิภาพอย่างสม่ำเสมอ	1	1	1	1	สอดคล้อง
ด้านการพัฒนาแหล่งเรียนรู้						
23.	ผู้บริหารมีการกำหนดนโยบายและแผนพัฒนา แหล่งเรียนรู้สอดคล้องกับวิสัยทัศน์ พันธกิจ และเป้าหมายของโรงเรียน	1	1	1	1	สอดคล้อง
24.	ผู้บริหารมีการจัดสรรงบประมาณ และทรัพยากรสำหรับการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ ที่เพียงพอ	1	1	1	1	สอดคล้อง
25.	ผู้บริหารมีการส่งเสริมสนับสนุนให้บุคลากร และนักเรียนใช้แหล่งเรียนรู้	1	1	1	1	สอดคล้อง
26.	ผู้บริหารมีการสร้างเครือข่ายแหล่งเรียนรู้ทั้งใน และนอกห้องเรียน	1	1	1	1	สอดคล้อง
27.	ผู้บริหารมีการติดตามและประเมิน ผลการพัฒนาแหล่งเรียนรู้	1	1	1	1	

ตอนที่ 3 คุณภาพผู้เรียนของโรงเรียน

ข้อ	รายการขอความคิดเห็น	ความเห็น ผู้เชี่ยวชาญ (คนที่)			ค่า IOC	แปลผล
		1	2	3		
ด้านผลสัมฤทธิ์ทางวิชาการ						
1.	ผู้เรียนมีทักษะในการอ่านและเขียนได้เหมาะสมตามระดับชั้นและตามเกณฑ์ที่โรงเรียนกำหนด	1	1	1	1	สอดคล้อง
2.	ผู้เรียนมีทักษะในการสื่อสารภาษาไทยได้เหมาะสมตามระดับชั้นและตามเกณฑ์ที่โรงเรียนกำหนด	1	1	1	1	สอดคล้อง
3.	ผู้เรียนมีทักษะในการสื่อสารภาษาอังกฤษได้เหมาะสมตามระดับชั้นและตามเกณฑ์ที่โรงเรียนกำหนด	1	1	1	1	สอดคล้อง
4.	ผู้เรียนมีทักษะในการคิดคำนวณตามเกณฑ์ที่โรงเรียนกำหนดในแต่ละระดับชั้น	1	1	1	1	สอดคล้อง
5.	ผู้เรียนมีความสามารถในการคิดวิเคราะห์จำแนก องค์ประกอบของข้อมูลหรือปัญหา ต่าง ๆ ออกเป็นประเด็นย่อย ๆ ได้	1	1	1	1	สอดคล้อง
6.	ผู้เรียนมีความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณใคร่ครวญ ไตร่ตรองพิจารณาอย่างรอบคอบ โดยใช้เหตุผลประกอบการตัดสินใจ	1	1	1	1	สอดคล้อง
7.	ผู้เรียนมีการอภิปรายแลกเปลี่ยนความคิดเห็น และสามารถแก้ปัญหาอย่างมีเหตุผลในสถานการณ์ต่าง ๆ ได้	1	1	1	1	สอดคล้อง
ด้านคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้เรียน						
8.	ผู้เรียนมีคุณลักษณะและค่านิยมที่ดีตามที่โรงเรียนกำหนด	1	1	1	1	สอดคล้อง

ข้อ	รายการขอความคิดเห็น	ความเห็น ผู้เชี่ยวชาญ (คนที่)			ค่า IOC	แปลผล
		1	2	3		
9.	ผู้เรียนมีความภูมิใจในท้องถิ่นและความเป็นไทย	1	1	1	1	สอดคล้อง
10.	ผู้เรียนมีการยอมรับที่จะอยู่ร่วมกันบนความแตกต่างและหลากหลาย	1	1	1	1	สอดคล้อง
11.	ผู้เรียนมีสุขภาวะทางร่างกาย และจิตสังคม	1	1	1	1	สอดคล้อง

ประวัติผู้วิจัย

ชื่อ	อนุชิต หอมแก่นจันทร์
วัน เดือน ปี เกิด	15 พฤษภาคม 2537
สถานที่เกิด	จังหวัดเชียงราย
ประวัติการศึกษา	พ.ศ. 2561 กศ.บ. (การศึกษา), มหาวิทยาลัยพะเยา, จังหวัดพะเยา พ.ศ. 2561 วท.บ. (คณิตศาสตร์), มหาวิทยาลัยพะเยา, จังหวัดพะเยา
ที่อยู่ปัจจุบัน	98 หมู่ 5 ตำบลศรีคำ อำเภอแม่จัน จังหวัดเชียงราย
ผลงานตีพิมพ์	อนุชิต หอมแก่นจันทร์. (ผู้บรรยาย). (26 เมษายน 2568). ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารที่ส่งผลต่อคุณภาพผู้เรียน ตามมาตรฐานการศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3 ในการประชุมวิชาการบัณฑิตศึกษา ครั้งที่ 11 (หน้า 202-218). พะเยา: กองบริหารงานวิจัย มหาวิทยาลัยพะเยา.
รางวัลที่ได้รับ	-